

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Muksunetti kasvatuskumppanuuden välineenä

Mäki, Ansa

Ruuth, Janika

Talja, Elina

2014 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Muksunetti kasvatuskumppanuuden välineenä

Ansa Mäki, Janika Ruuth &
Elina Talja
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2014

Ansa Mäki, Janika Ruuth, Elina Talja

Muksunetti kasvatuskumppanuuden välineenä

Vuosi 2014 Sivumäärä 91

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin vanhempien kokemuksia Hyvinkään kaupungin päiväkotien käyttämästä sähköisestä viestintävälineestä, Muksunetistä. Päättökysymys oli, millä tavoin Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa olevien lasten vanhemmat kokevat Muksunetin kasvatuskumppanuuden välineenä. Tätä kysymystä tutkittiin selvittämällä vanhempien käyttöaktiivisuuteen johtavia seikkoja ja käyttömielityksiä. Opinnäytetyömme tavoitteena oli siis selvittää, mitä mieltä vanhemmat ovat Muksunetistä ja sen käytöstä. Tarkoituksena oli myös tuottaa tietoa Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluille vanhempien Muksunetti-kokemuksista, jotta ohjelmaa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää nykyistä asiakaslähtöisempään suuntaan.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena seitsemässä Hyvinkään kaupungin päiväkotiyksikössä. Aineistonkeruumenetelmänä käytimme kyselyä, joka toteutettiin helmikuussa 2014. Kyselyitä jaettiin päiväkoteihin yhteensä 530 kappaletta ja 210 vanhempaa vastasi kyselyyn. Suurin osa vastaajista oli perheen äitejä. Monivalintakysymyksiä vastauksia analysoimme SPSS-ohjelman avulla keskiarvomuuttujia ja ristiintaulukointia käyttämällä. Strukturoidussa kyselylomakkeessa oli myös avoimia kysymyksiä. Tämän aineiston analyysi toteutettiin käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä.

Tutkimuksen tuloksista on näkyvissä se, että Muksunetti jakaa paljon mielipiteitä Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa olevien lasten vanhempien keskuudessa. Kasvatuskumppanuuden näkökulmasta Muksunettiä tärkeämmäksi koetaan päivittäin tapahtuva aito vuorovaikutuksellinen keskustelu kasvattajien kanssa. Moni kokee tämän kasvotusten tapahtuvan kohtaamisen jopa niin riittäväksi, ettei Muksunettiä koeta päiväkotiympäristössä välttämättömäksi. Vanhemmat kokevat Muksunetin sisällön pääosin melko hyväksi, mutta käytön vaikeus vähentää vanhempien käyttöaktiivisuutta. Erityisesti huonoksi koettu käyttöliittymä sai vanhemmilta moitteita hitaudesta, toimimattomuudesta ja epäloogisuudesta. Tuloksista käy myös ilmi, että vanhempien mielestä Muksunettiä on tulevaisuudessa syytä kehittää. Vanhemmilla olikin paljon kehittämiskohteita, joilla Muksunetistä saataisiin tulevaisuudessa käytäjäystävällisempi. Erityisesti vastanneiden keskuudessa toivottiin Muksunetin salasanan vaihtomahdollisuutta, automaattista sähköposti-ilmoitusta Muksunettiin tulevasta materiaalista sekä Muksunetin kehittämistä älypuhelinystävällisempään suuntaan.

Ansa Mäki, Janika Ruuth, Elina Talja

Muksunetti as a tool for partnership education

Year	2014	Pages	91
------	------	-------	----

In the thesis we studied parents' experience in the computer program Muksunetti ("Kid Net") used in the daycare centers of Hyvinkää City. Our main research subject was to find out, how the parents of children attending the daycare centers of Hyvinkää City experienced Muksunetti as an instrument of upbringing partnership. We studied this subject by looking into things that affected the utilization and usage preferences of the parents. The aim of our thesis was thus to find out, what the parents thought about Muksunetti and using it. Our aim was also to provide information about the parents' experience in Muksunetti for the early childhood education system of Hyvinkää City to be used improving the application to be more customer-oriented.

The thesis was carried out as a quantitative survey in seven day care centers of Hyvinkää City. We collected the material of the survey by using a paper-based questionnaire. The survey took place in February 2014. We distributed 530 questionnaires in the daycare centers, and 210 parents returned a completed questionnaire. Most of those responding were mothers. We analyzed the multiple-choice answers with SPSS-program using mean variables and cross-tabulation. The structured questionnaire had also open questions. The analysis of the material was carried out using material based contents analysis.

The results of the survey show that Muksunetti arises many divided opinions among the parents whose children attend the early childhood education services of Hyvinkää City. From the point of view of the upbringing partnership the parents see a daily, genuine interactive conversation with the caregivers as the most important. Many of them see this face-to-face encounter to be so sufficient that they do not feel Muksunetti to be necessary in the daycare center system. The parents felt that the contents of Muksunetti is for the most part quite good, but difficulty in using the application diminishes parents' using activity. In particular, the user interface was felt to be unsatisfactory, and arose many comments from the parents for being slow, dysfunctional and illogical. The results also show that parents feel a need of further development of Muksunetti in the future. The parents had many specific wishers for improvement to make Muksunetti more user friendly. Those answered specially wished for a function for password change, automatic email notice for new material in Muksunetti and an application compatible with smartphones.

early childhood education, educational partnership, parenthood, telecommunications

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Varhaiskasvatus.....	8
2.1	Varhaiskasvatus kodin ja päivähoiton yhteistyönä.....	10
2.2	Varhaiskasvatusta ohjaavat lait, asetukset ja määräykset	11
2.3	Hyvinkään varhaiskasvatuspalveluissa toimintaa ohjaavat periaatteet	12
3	Kasvatuskumppanuus	13
3.1	Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet.....	15
3.2	Kasvatuskumppanuuden rakentuminen.....	16
3.3	Kasvatuskumppanuus Hyvinkään kaupungin päivähoitossa	18
4	Vanhemmuus.....	19
4.1	Vanhemman ja lapsen suhteen lähtökohta	20
4.2	Vanhemmuuden pysyvät velvoitteet.....	22
4.3	Vanhemmat rajojen asettajina	22
4.4	Perhe	23
4.5	Perheen ja vanhemmuuden muutoksenalaisuus	24
5	Sähköinen viestintä	24
5.1	Sähköisen viestinnän käsitteitä.....	25
5.1.1	Viesti	26
5.1.2	Viestintäverkko ja yleinen viestintäverkko	26
5.1.3	Verkko- ja viestintäpalvelu	26
5.1.4	Tietoturva	27
5.2	Sähköisen viestinnän tietoturvalaki.....	28
6	Muksunetti sähköisen viestinnän välineenä	29
7	Aikaisempia tutkimuksia	32
7.1	Vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta Virojoen päiväkodissa - ”Luottamus on kyl kaiken aa ja oo”	32
7.2	”Minusta tää on vähän siistii, kun nää kehystetään”	33
7.3	”Voisi olla vielä enemmän valokuvia!”	34
7.4	Laatu ja kasvatuskumppanuus Vaasa English playschoolissa henkilökunnan näkemyksiä.....	35
7.5	Vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja sen onnistumisesta.... päivähoidon henkilöstön kanssa	36
8	Tutkimuskysymys.....	37
9	Tutkimusaineisto ja -menetelmät.....	38
9.1	Kvantitatiivinen tutkimus	39
9.1.1	Tutkimuksen tiedonantajat ja kohderyhmä	41

9.1.2	Otos.....	42
9.1.3	Mittausmenetelmä ja aineiston keruu.....	43
9.1.4	Tutkimusaineiston analysointi.....	45
9.2	Kvalitatiivinen tutkimus.....	46
9.2.1	Sisällönanalyysi.....	48
9.2.2	Teorialähtöinen ja teoriaohjaava sisällönanalyysi.....	49
9.2.3	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi.....	50
10	Tutkimuksen eettisyys.....	51
10.1	Aineiston hankinnan etiikka.....	53
11	Tulokset.....	55
12	Johtopäätökset.....	70
13	Pohdinta.....	74
	Lähteet.....	78
	Kuviot.....	82
	Liitteet.....	83

1 Johdanto

Opinnäytetyössämme ”Muksunetti kasvatuskumppanuuden välineenä” tutkimme Hyvinkään kaupungin päivähoidossa olevien lasten vanhempien kokemuksia ja mielipiteitä Muksunetin käytöstä osana vanhempien ja päiväkotien yhteistyötä. Muksunetti on Hyvinkään varhaiskasvatuksessa vuonna 2011 aloitettu hanke, jonka tarkoituksena on lisätä vaivatonta ja sähköistä vuorovaikutusta ammattikasvattajien ja kodin välillä.

Tarve opinnäytetyölle nousi työelämästä. Päiväkotien työntekijät pohtivat vanhempien näkemyksiä mielipiteitä jakavasta uudesta tavasta kommunikoida vanhempien kanssa. Työyhteisössä ilmenee mielipiteitä Muksunetistä sekä puolesta että vastaan. Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden tarve tällaiselle opinnäytetyölle oli suuri, koska Muksunetistä ei ole kaupungissa aiemmin tutkimuksia tehty. Työmme kohderyhmäksi valikoitui Hyvinkään kaupungin päivähoidossa olevien lasten vanhemmat, koska Hyvinkään kaupunki pitää tärkeänä juuri vanhempien mielipiteitä Muksunettiä kehittäessä. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli siis selvittää vanhempien mielipiteitä Muksunetin käytöstä, jotta Muksunettiä voidaan Hyvinkään kaupungin suunnalta kehittää entistä asiakasystävällisemmäksi.

Tutkimuksemme aihetta pidämme ajankohtaisena ja tärkeänä, koska työskentelemme itse mahdollisesti tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen parissa ja tällöin Muksunetti tulee olemaan jokapäiväinen työvälineemme. Lisäksi nyky-yhteiskunnassa toimintamallit työympäristöissä sähköistyvät jatkuvasti ja teknologia tulee entistä enemmän osaksi arkea, niin töissä kuin kotona. Opinnäytetyössämme avaamme tutkimuksemme avainkäsitteet varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, vanhemmuus ja sähköinen viestintä teorian avulla. Lisäksi työmme sisältää tietoa Muksunetistä ja sen käytöstä Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa. Edellä mainittu teoria luo pohjan opinnäytetyöllemme. Olemme perehtyneet myös omaan aiheeseemme liittyviin aikaisempiin tutkimuksiin, minkä jälkeen esittelemme opinnäytetyömme tutkimusaineiston ja -menetelmät. Aineiston olemme tiivistäneet tuloksiksi ja keränneet aineistosta nousseita, selvästi ilmeneviä johtopäätöksiä. Olemme myös lisänneet työhömmme pohdintaa opinnäytetyömme etenemisestä ja onnistumisesta, mutta myös pohtineet työtämme esimerkiksi yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Työmme loppuun olemme lisänneet opinnäytetyössämme käytetyt lähteet, erilaiset kuviot ja taulukot sekä liitteet.

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusta voidaan kutsua lapsen eri elämäntilanteissa tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi. Tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhemmilla on ensisijaisesti lastensa kasvatusoikeus ja -vastuu. Yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsen kotikasvatusta. Vanhemmat valitsevat lastensa varhaiskasvatuspalvelut. (Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset 2002:9)

Jotta varhaiskasvatus voisi olla hyvää ja laadukasta, se edellyttää määriteltyjä perusteita sille, miksi ja miten varhaiskasvatusta toteutetaan. Lapsilähtöisyys on yksi varhaiskasvatustyön periaatteellisista lähtökohdista, ja lapsi tulee hyväksyä omana itsenään. Lapsen yksilölliset tarpeet ja mielipiteet ovat kasvattajalle tärkeitä oppimisympäristöä rakennettaessa ja oppimista ohjattaessa. (Holkeri-Rinkinen 2009, 25.) Lapsen hyvinvointi syntyy siitä, että hänen näkemyksiään kunnioitetaan ja hänen tarpeitaan kuullaan. Lapsen sekä henkinen että fyysinen hyvinvointi on edellytys sille, että hän voi kasvaa ja kehittyä toivotulla tavalla. (Hujala & Turja 2012, 15.)

Päivähoidon kasvattajien on tärkeää jatkuvasti pyrkiä ymmärtämään kasvatettavien elämää lapsena olemisen näkökulmasta. Lapset on samalla kerralla nähtävä aikuisten hoivaa, huolenpitoa ja huomiota tarvitsevinä. Mitä nuoremasta lapsesta on kysymys, sitä enemmän näiden tarpeiden toteuttaminen kuitenkin riippuu aina aikuisista. Psykkisen kehityksen perustat alkavat kuitenkin jo varhain virittää lapsissa yhä uusia tarpeita: kiinnostusta, uteliaisuutta ja inhimillisen kanssakäymisen tarpeita. (Helenius, Karila, Munter, Mäntynen ja Siren-Tiusanen ym. 2001, 15.) Tästä johtuen haitallisia ovat myös lapsen kehityksen kannalta epäsopivat ja kaavoihin kangistuneet päivähoitokäytännöt. Päivähoidon suunnitelmien tulisi erityisesti huomioida pienten lasten tarpeet sen sijaan, että lasten odotetaan sopeutuvan itse päivähoito-ohjelmien ja toimintasuunnitelmien asettamiin vaatimuksiin. (Helenius ym. 2001, 15-16.)

Hyvä suunnitelma mahdollistaa lapsen kehitykselle uusia suuntia eikä vain seuraa lapsen kehitystä. Se ei ole sidoksissa määrättyyn ikäkuvaukseen liitettyyn kasvatukseen. Hyvä suunnitelma sisältää lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden siten, että se ottaa tarkasti huomioon juuri kysymyksessä olevan lapsen tarpeet. (Hujala & Turja 2012, 18.)

Kun lapsi oppii kävelemään, puhumaan, leikkimään ja käsittelemään esineitä tarkoituksenmukaisella tavalla, hänen havainnointikykynsä, ajattelunsa ja käyttäytymisensä säätely kehittyvät samalla. (Helenius ym. 2001, 15.) Ollessaan aikuisten ohjauksessa ja muutoin heidän kanssaan kanssakäymisessä lapset sisäistävät ja saavat vähitellen käyttöönsä menettelytapoja, jotka ovat jo edellisten sukupolvien hyväksi kokemia. Sveitsiläinen kehityspsykologi Jean Piaget toteaa, että lapsi ei peri kykyjä. Hän oppii havaitsemalla tietoa ympäristöstään. (Nurmi,

Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2009, 19.) Kokemuksesta oppiminen aktivoi oppijaa monipuolisesti ja oppimisprosessissa ovat käytössä kaikki aistit. (Kontu & Suhonen 2005, 58.) Jotta voidaan olettaa, että varhaiskasvatuksen käytännöt edistävät lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, tulee käyttää hyväksi lasten luontaista mielenkiintoa uusia asioita kohtaan. Sitä voidaan tukea sellaisilla toimintamuodoilla, joissa peilataan lasta ympäröivää nykytilaa ja sen suhdetta häneen. (Helenius ym. 2001, 15.)

Varhaisvuosina on tärkeintä luoda suotuisat olosuhteet lapsen oppimiselle. Koska leikki on lapselle luontaisinta, sen avulla voidaan edistää niitä valmiuksia, joita myöhemmin koulussa tarvitaan. (Hujala & Turja 2012, 21.) Pedagoginen ote varhaiskasvatuksessa on vähitellen vahvistunut. Samalla on myös kyseenalaistettu lapsen ja aikuisen välinen valtasuhde: nykyisin halutaan, että lapsi on aktiivinen, aloitteellinen ja kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. (Hujala & Turja 2012, 43-44.)

Taitojen ja tietojen siirtämisen lisäksi varhaiskasvatuksen tärkeä tehtävä on auttaa lasta oppimaan yhteisöllisyyteen ja kuitenkin samalla tukea hänen identiteettiään. Kun lapsi oppii, että hänen on turvallista olla ja hänet hyväksytään omassa ryhmässään, hänen on helpompi luottaa itseensä. Tämä taas antaa rohkeutta osallistua tehtäviin ja leikkeihin, jolloin yleinen oppiminen helpottuu. (Hujala & Turja 2012, 13-15.)

Varhaiskasvatuksen tulee myös taata lapselle turvalliset siirtymät hänen kasvupolullaan. Hänelle tulee taata kasvun ja oppimisen jatkumo. Tätä edesautetaan erityisesti tutustuttamalla lapsi siirtymävaiheessa uuteen ympäristöönsä. Vanhemmat tulee osallistaa siirtymäprosesseihin, jotta voidaan hyödyntää sitä tuntemusta, joka vanhemmilla lapsestaan on ja siten helpottaa sopeutumista tulevaan. Varhaiskasvatuksen oppimisalueisiin tulee sisällyttää edellisten lisäksi keskeisesti myös taiteet, liikunta, suhde luontoon ja sen merkitykseen sekä eettinen kasvatus. (Hujala & Turja 2012, 91-92.)

Kasvatus koostuu tavoitteellisesta ja määrätietoisesta toiminnasta, jolla pyritään edistämään kasvatettavan persoonallisuuden kehittymistä. Kasvatuksella pyritään tietoisesti tukemaan yksilön valmiuksia selviytyä itsenäisesti elämässään eli hallita todellisuutta. (Peltonen 2004, 20.) Kasvatuksella voidaan tarkoittaa kaikkia niitä välillisiä tai välittömiä toimenpiteitä tai tekijöitä, joilla kasvattaja pyrkii vaikuttamaan kasvatettavaan, jotta tämä kehittyisi oman elämänsä subjektiksi. Lapsuudessa tapahtuvaa socialisaatiota kutsutaan primaarisosialisaatioksi, ja tämä pohjautuu juuri perustarpeiden tyydyttämiseen vuorovaikutusprosessissa. Lapsi oppii uusia sääntöjä jäljittelemällä tosielämän tilanteita ja vanhempiaan. (Peltonen 2004, 20.) Kasvatus pohjautuu aina vuorovaikutukselliseen toimintaan, jossa kasvattaja ja kasvatettava vaikuttavat toinen toisiinsa. Kasvattaja eroaa kasvatettavasta siten, että kasvattajalla on ajatuksissaan aina jokin kasvatustavoite. Kasvatuksen tavoitteena on mahdollisimman eheä ja

tasapainoinen persoonallisuus, jota suuresti säätelee persoonan yksilöllisyys. Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatusta alkaa yleensä päivähoitossa ja jatkuu koulussa. (Peltonen 2004, 21.)

2.1 Varhaiskasvatusta kodin ja päivähoiton yhteistyönä

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta katsottuna nykyajan lapsuus sijoittuu perheeseen, päivähoitoon ja kouluun, joille on myös annettu melko suuri vastuu lasten kasvatuksesta. Vuodesta 1996 alkaen jokaisella lapsella on ollut lailla suojattu, subjektiivinen oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan, perheen tilanteesta riippumatta. Hoidon tarpeen määrittelee kukin perhe omien tarpeidensa ja toiveidensa mukaisesti. (Holkeri-Rinkinen 2009, 20.) Päivähoitopalveluja käyttää suurin osa perheistä. Näin ollen päivähoiton merkitys lasten ja perheiden elämässä on suuri. (Keskinen & Virjonen 2004, 79.)

Lapsen kotona tapahtuvan kasvatuksen voi sanoa myös olevan varhaiskasvatusta, eli se on kasvatusta, joka tapahtuu lapsen ensimmäisten elinvuosien aikana. Tyypillisesti siitä kuitenkin puhutaan kotikasvatuksena. Tällä termillä halutaan erottaa kodin ulkopuolisten toimijoiden eri tavoin järjestämä varhaiskasvatustoiminta. Sen järjestäjinä ovat usein kunnat, järjestöt, seurakunnat ja yksityiset palveluntuottajat. Päivähoito on lapsiperheille suunnattu sosiaalipalvelun muoto ja se on vallitsevin yhteiskunnallinen varhaiskasvatuksen toimintaympäristö. (Holkeri-Rinkinen 2009, 20.)

Kodin ja päivähoiton perustehtävän eroa on joskus hyvä pohtia. Kodilla on huomattavasti laajempi tehtävä lapsen kokonaisvaltaisessa kasvattamisessa kuin päivähoitolla. Koti on yhteiskunnallinen perusyksikkö, jolla on monenlaisia tehtäviä lapsiin ja yleiseen elämään sekä hyvinvointiin liittyen. Sillä on kasvattamisen lisäksi taloudellinen tehtävä. (Helenius ym. 2001, 263-264.) Lapsi on aina ja tulee aina olemaan osa perhettä ja sen kokonaistehtävää. Lapsen psyykkisen kehityksen varsinainen perusta koostuu kasvatuksellisesta lähiympäristöstä, kanssakäymisestä vanhempien tai päivähoitajien kanssa sekä hyvästä päivärystymisestä. (Helenius ym. 2001, 15.)

Vaikka vaatimus voi olla ammattilaisellekin välillä vaikeasti toteutettava, olisi tärkeää ainakin pyrkiä tarkastelemaan lapsen kotia ja sen kulttuuria laajemmin. Tarkastelun mahdollistamiseksi ammattilaisen tulee tuntea erilaiset lähestymistavat (Ribbens McCarthy & Edwards 2011, 5.) Kun päivähoiton henkilöstö toimii kasvatuskumppanina, lapsen kotiympäristön tunteminen voi auttaa ymmärtämään vanhempien poikkeaviakin toimintatapoja, toiveita ja odotuksia. Lapsi kasvaa aina jossain kokonaiskulttuurissa, josta vain harvoin voi irrottaa yksittäisiä paloja korjattavaksi silloinkaan, kun ne näyttävät hiukan oudoilta ulkopuolisista. Miten olisi sitten mahdollista saada parempi kokonaiskuva lapsen kasvuympäristöstä? Vanhempien kanssa käy-

tävän vuorovaikutuksen lisäksi yksi vaihtoehto on yhteistyön kehittäminen julkisen hallinnon eri hallintokuntien välillä. Erityisesti, kun halutaan auttaa vaikeuksissa olevaa perhettä ja sitä kautta lasta, tarvitaan yleensä useamman tahon ammattiosaamista, jolloin samalla vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät. (Helenius ym. 2001, 264.) Ammattilaisen on muistettava, että jokainen perhe on erilainen ja omaa erilaiset tarpeet myös vuorovaikutuksessa. (Bruce 1997, 151.) Kronqvistin ja Jokimiehen Vaikuta vanhempi -selvityksen mukaan vanhempien tyytyväisyys varhaiskasvatuspalveluihin on melko hyvä, mutta vanhemmat kuitenkin toivoivat päivähoitolta joustavuutta sekä erilaisia mahdollisuuksia varhaiskasvatuspalveluihin. Vanhemmille on tärkeää, että palveluita räätälöitäessä huomioidaan jokaisen perheen yksilöllinen tarve. Koko- ja osapäiväpaikkojen rinnalle tulisi kehittää erilaista avointen päiväkotien ja kerhojen toimintaa. Muita kehittämistoiveita ovat muun muassa ryhmäkokojen pienentäminen ja henkilöstön koulutus. (Kronqvist & Jokimies 2008, 33.)

2.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat lait, asetukset ja määräykset

Laissa lasten päivähoitosta (19.1.1973/36) ovat keskeisimmät määräykset lasten päivähoiton järjestämisestä. Laissa todetaan muun muassa tavat, joilla kunta voi päivähoiton järjestää. Lakia on uudistettu muutoksilla, joista viimeksi 19.1.2012/909 voimaan tullut päivähoiton yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta on siirretty sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudesta opetus- ja kulttuuriministeriölle. Lain 2a pykälään on kirjattu kasvatuskumppanuuteen liittyvä tavoite tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Finlex 2014.)

Lakia täydentää lasten päivähoitosta annettu asetus (16.3.1973/230), jossa tarkemmin määrätään päivähoiton käytännön järjestelyistä kunnassa. Perusopetuslaissa (21.8.1998/628) säädetään perusopetuksen lisäksi varhaiskasvatukseen kuuluvasta esiopetuksesta ja lapsen oikeudesta siihen. Laissa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (20.12.1996/1128) säädetään oikeudesta lasten päivähoitosta annetun lain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettulle päivähoitopaikalle vaihtoehtoiseen lapsen hoidon järjestämiseksi suoritettavaan taloudelliseen tukeen. (Finlex 2014.)

Lastensuojelulaissa 13.4.2007/417, erityisesti sen pykälissä 8, 25 ja 36 säädetään varhaiskasvatukseen liittyen laissa tarkoitettun tuen antamisesta lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastuussa oleville, ilmoitusvelvollisuudesta ja avohuollon tukitoimista. Lailla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (29.4.2005/272) edistetään sosiaalihuollon asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun edellyttämällä, että sosiaalihuollon ammatillisella henkilöstöllä on tarvittava koulutus ja perehtyneisyys. (Finlex 2014.) Lisäksi lailla lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (14.6.2002/504) suojellaan alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistetään heidän henkilöko-

taista turvallisuuttaan. Laissa säädetään menettelystä, jolla alaikäisten lasten kanssa työskentelemään valittujen henkilöiden rikostaustaa selvitetään. (Finlex 2014.)

Valtioneuvosto on hyväksynyt 28.2.2002 periaatepäätöksen varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Valtioneuvosto määrittää tässä asiakirjassa yhteiskunnan järjestämisen ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen suuntaviivat. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014.) Varhaiskasvatuksen valtakunnallisia linjauksia käsittelevässä periaatepäätöksessä (STM:n julkaisu 2002/9) on Stakesin tehtäväksi annettu tuottaa valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka laadintaa varten on määritetty varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014.)

Päivähoitolain ja muiden varhaiskasvatusta ohjaavien säädösten lisäksi kunnassa vahvistettava varhaiskasvatussuunnitelma on tärkeä ohjaava ja linjaava dokumentti varhaiskasvatusta suunniteltaessa ja toteutettaessa. Lisäksi nykyisessä hallitusohjelmassa on sovittu päivähoitolain uudistamisesta varhaiskasvatuslaiksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella varhaiskasvatuslaiksi uudistetut varhaiskasvatusta koskevat säädökset sekä arvioida lainsäädännön uudistamisen taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Esitys varhaiskasvatuslaista on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2014. Tavoitteena on, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2015. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

2.3 Hyvinkään varhaiskasvatuspalveluissa toimintaa ohjaavat periaatteet

Hyvinkään kaupunki on vahvistanut 16.8.2005 kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman. Sen tavoitteita ovat lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toisten huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen sekä lapsen itsenäisyyden asteittainen lisääminen. Kasvattajan tulee turvata näiden päämäärien mukainen toiminta lapsiryhmässä. Lisäksi päiväkodeissa laaditaan yksikkökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka ohjaavat kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan, mutta ovat konkreettisempia ja ohjaavat päiväkodin päivittäistä toimintaa. (Hyvinkään kaupunki 2014.)

Kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman arvopohja perustuu kansainvälisiin lapsen oikeuksia koskeviin sopimuksiin ja niihin liittyviin asiakirjoihin, jotka on saatettu lain tasolle Suomessa vuonna 1991. Periaatteita ovat muun muassa syrjinnän kieltäminen, tasa-arvo, lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen sekä lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. (Hyvinkään kaupunki 2014.)

Varhaiskasvatussuunnitelman vuoden 2015 vision keskeinen sisältö tähtää laadukkaiden palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen edistyksellisesti ja siten, että toiminnalla on hyvä maine palvelujen tuottajana. Toiminnassa hyödynnetään ajanmukaista tietotekniikkaa ja muuta tek-

nologiaa. Verkostoituminen on tärkeää tuki- ja erityispalvelujen järjestämisessä. (Hyvinkään kaupunki 2014.)

3 Kasvatuskumppanuus

Vanhempien ja henkilöstön välistä kasvatusyhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan päiväkodin henkilöstön ja vanhempien sitoutumista sekä toimimista tietoisesti yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Toiminta ja sen tarkoitus nousevat lapsen tarpeista sekä lapsen edun toteuttamisesta. Keskiössä ovat lapsen leikin, toiminnan, kokemusten, tarpeiden ja toiveiden havainnointi ja havaitseminen. On hyvin merkittävää, mitä lapselle puhutaan ja miten lapsen kanssa puhutaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

Kasvatuskumppanuus on tasavertaista vuorovaikutusta. Kasvattajilla ja vanhemmilla voi olla erilaiset tiedot lapsesta sekä taidot toimia lapsen kanssa. Yhteistyössä he toimivat tiedot yhdistäen lapsen hyvinvointia kannattelevalla tavalla. Vanhemmalla on kuitenkin oman lapsensa ensisijainen kasvatusvastuu ja -oikeus. Vanhemmalla tulee olla mahdollisuus osallistua omaa lasta koskeviin kasvatuskeskusteluihin sekä lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen. Lisäksi vanhemmilla on oikeus vaikuttaa koko päivähoitoyksikön sekä koko kunnan varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja arvioitiin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

Kasvatuskumppanuuden tärkeänä tavoitteena on syventää asteittain kasvattajien ja vanhempien kohtaamisia. Kun ammatillisen hoito- ja kasvatushenkilökunnan sekä vanhempien dialogi mahdollistuu, syvenee myös keskustelujen sisältö. Tärkeää on muistaa, että vanhemmat lähtökohtaisesti ovat oman lapsensa asiantuntijoita. Tavoitteena on myös, että lapseen liittyvät asiat ja erilaiset elämäntilanteet tulevat täysin vastaanotetuiksi ja jaetuiksi päivähoitossa sekä perheessä, tasavertaisessa ja avoimessa vuoropuhelussa. Kumppanuudessa tarkoituksena on myös etsiä vanhempien vertaistoiminnan muotoja. Lapsi on toimija ja elämänsä kokija sekä häntä tulee nähdä, ymmärtää ja kannatella kokonaisvaltaisesti. Tavoitteena on myös tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen erityisen tuen tarve sekä vanhempien kanssa yhdessä etsiä sopivat toimintatavat lapsen tukemiseksi. Mahdollisen huolen ilmetessä, se tulee ilmaista välittömästi muistaen myönteisen ilmapiiriin ylläpitämisen jatkuvasti, myös ongelmatilanteissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17-18.)

Henkilökunnan tehtävänä on pitää huolta siitä, että kasvatuskumppanuus sisältyy alusta asti osaksi perheiden ja päivähoiton yhteistyötä ja lapsen varhaiskasvatusta. Kumppanuus on ammatillista toimintaa, jossa mahdollistetaan vanhempien osallistuminen omaa lasta, mutta myös päiväkotia ja lapsiryhmää, koskeviin kasvatukseen liittyviin keskusteluihin. Kasvatuskes-

kusteluissa vanhempien ja kasvattajien tiedot ja kokemukset yhdistyvät. (Kaskela & Kekkonen 2006, 18.)

Vaikka perhe onkin kiistattomasti lapsen kehitysyhteisöistä merkityksellisin, ei se yhteisönä yksinään ohjaa eikä voi ohjata lapsen kehitystä. Tärkeää on, millainen kokonaiskuva lapselle niistä yhteisöistä muodostuu, joihin hänet ohjataan tai hän joutuu tai hakeutuu. Kasvatuskumppanuus päiväkodin ja kodin välillä on sekä ihmisten että instituutioiden välillä tapahtuvaa vuorovaikutusta ja ennen kaikkea yhdessä tehtyä toimintaa lapsen kehityksen tukemiseksi. Erityisesti kasvatuskumppanuus nousee merkittävään rooliin silloin, kun vanhemmat eivät eri syistä johtuen osaa tai jaksa tukea lastaan riittävästi. Tällöin muiden kehitysyhteisöjen merkitys kasvaa ja silloin testataan yhteisöjen valmius ottaa laajempaa vastuuta kasvatuskumppanuuden osalta. Mikäli kasvatuskumppanuus ei toteudu toivotulla tavalla, suurena vaarana on, että lapsi jää monien kokeiltujen kehitysyhteisöiden väliin. Näin ollen yksikään yhteisö ei ole välttämättä auttanut lasta, vaan lapsi saattaa kokea, ettei häntä kohdata tai tueta aidosti. (Lämsä 2013, 31-32.)

Kasvatuskumppanuus asettaa suuria haasteita vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten väliselle vuorovaikutussuhteelle. Näiden kahden välinen vuorovaikutussuhde muodostaa eräänlaisen rajapinnan, jossa kohtaavat sekä julkisten kasvatustieteiden ja perheen lasta, lapsuutta ja kasvatusta koskevat ajattelutavat ja käytännöt. Edellä mainittuja metodeja kehystävät yleisemmin kulttuurissa sillä hetkellä vallitsevat kasvatuskäsitykset. Vaikka ammattilaisilla ja vanhemmilla näyttää olevan valmiuksia asenteelliseen kasvatustyöhön, tärkeää on kuitenkin kysyä, miten tämä valmius muutetaan arjen toiminnaksi. (Karila, Alasuutari, Hänninen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 94-95.)

Kasvatuskumppanuudessa keskeisiksi käsityksiksi nousevat muun muassa kasvatustieteiden arvopäämäärä, hyvän kasvatustieteen menetelmät sekä vanhemmuuden ja perheen tehtävät. Näistä on päiväkotihenkilöstön ja vanhempien keskuudessa monenlaisia käsityksiä. Käsitysten eroavaisuus johtuu monista eri seikoista, muun muassa erilaisista arvoista ja elämänhistorioista. Kasvatuskumppanuuden toteutumisen yhdeksi keskeiseksi ehdoksi on esitetty vastakkaisen kumppanuusosapuolen kunnioittaminen. Käytännössä sillä tarkoitetaan erilaisten käsitysten ja erilaisten elämäntapojen ja valintojen kunnioittamista. Käsitykset ja tulkinnat vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ohjaavat ammattilaisten toimintaa eteenpäin. Vaikka kasvatuskumppanuudessa korostetaan vastavuoroisuutta, asetetaan siinä ammattilaiselle suurempia odotuksia kuin vanhemmille. (Karila ym. 2006, 95-96.)

3.1 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat tietyt periaatteet, joiden mukaisesti toimimalla kasvatuskumppanuus on toimivaa ja hyödyllistä vanhemmille sekä kasvattajille. Periaatteet antavat tietyt suuntaviivat, joiden mukaan tulee toimia kasvatuskumppanuutta toteutettaessa.

Vuoropuhelun tärkeimpiä asioita ovat kuuntelu ja toisen kuuleminen. Kuuleminen on niin sanotusti suhde toiseen ihmiseen, ei ainoastaan taito. Kyseisessä suhteessa kuullaan toisen asiaa, ajatuksia ja puhetta eläytyen, keskittyen ja tilanteessa läsnä ollen. Tilanne on henkilölle aitoa kiinnostusta toisen osapuolen asiaa kohtaan, empaattisuutta sekä rehellisyyttä. Kuuntelemisen edellytyksenä on turvallisen ja myönteisen ilmapiirin rakentaminen. Kuuntelijan tulee olla halukas ja uskalias ottaa vastaan toisen viestittämä asia. Joskus se on riskin ottamista ja joskus tilanteessa joutuu sietämään monia erilaisia tunteita, kuten esimerkiksi suuttumusta, ahdistusta tai hämmennystä. Negatiiviset tai syyttävät asiat tai erimielisyys kuulijan kanssa luovat tilanteen haasteelliseksi: erityisesti, jos kuulijalla on aiheen sävystä jonkinlainen ennako-oletus. Tilanne erimielisyyksissä johtaa usein puolustautumiseen ja omien mielipiteiden ilmaisemiseen, minkä vuoksi toisen kuunteleminen ei enää toteudu, vaan kuullaan vain oma puhe ja puolustautuminen. Monet asiat, kuten esimerkiksi saarnaaminen, luennoiminen, kritisoiminen, syytteleminen tai olettaminen, voivat aiheuttaa vuoropuhelussa sen, että kukaan tilanteen osapuolista ei enää kuuntele. Kuulevassa suhteessa puolestaan pienillä ”oven avaajilla” tiedotetaan toiselle valmiutta kuulemiseen, vaikka asia ei olisi miellyttävä tai asiasta ei olisi välttämättä samaa mieltä toisen henkilön kanssa. Kyseisiä ”oven avaajia” voivat olla erilaiset kommentit, kuten esimerkiksi kerro lisää, haluan kuulla siitä enemmän, ahaa ja niin edelleen. Avaajia voivat olla myös erilaiset ilmeet ja eleet, joista tulee sellainen olo, että kuulija on läsnä ja on halukas kuulemaan. Kun henkilö kokee itsensä tulleen kuulluksi, on se aina eheyttävä kokemus ja sen vuoksi yksi kasvatuskumppanuuden keskeisimmistä periaatteista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Ihmiselle on tärkeää tulla hyväksytyksi sellaisena kuin on, ilman ehtoja. Toisen ihmisen arvostus ja kunnioitus kuuluvat olennaisesti kunnioittavaan asenteeseen. Arvostava asenne näkyy ajatuksina ja sen myötä erilaisina tekoina. Avoimuus ja myönteisyys auttavat ihmistä käsittämään, että häntä kunnioitetaan ja arvostetaan. Kunnioittavaan suhteeseen luo haastetta erilaisuuden kohtaaminen, kuten esimerkiksi erilaiset perheet, perhekulttuurit ja arvot. On helppompaa hyväksyä sellaiset käytännöt ja toimintatavat, jotka ovat omien tapojen kaltaisia. Kuunteleminen on yksi polku hyväksymiseen ja sen opettelemiseen, ymmärtämiseen sekä toisten ihmisten kunnioittamiseen. Toisen ihmisen kunnioittaminen helpottaa aina arvokkaan vuorovaikutuksen syntymistä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Luottamus muodostuu edellä mainittujen kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Todellisen luottamuksen muodostumiseen vaaditaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja keskenään käytävää vuoropuhelua. Monet vanhemmat ovat sitä mieltä, että luottamus kasvattajiin syntyy työntekijän ja lapsen välisestä suhteesta: miten kasvattajat välittävät tietämyksensä lapsesta. Kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen synnyttää luottamusta ja turvallisuutta vanhemmissa: koetaan, että lasta hoidetaan hyvin ja näin ollen syntyy myös luottamusta kasvattajiin. Myös vanhempien mahdollisuus vaikuttaa lasta koskeviin asioihin lisää luottamusta. Kun päivähoito huomioi vanhempien toiveet, ajatukset ja esimerkiksi kasvatuskäsitykset, sen konkreettisemmin vanhemmat tuntevat voivansa osallistua lapsensa kasvuun ja kehitykseen liittyviin asioihin. Keskustelu arjessa sekä päivittäin tapahtuva vuoropuhelu luo pohjaa todellisen luottamuksen syntymiselle sekä mahdollistaa yhtenäisen ymmärryksen lapsesta. Kasvatuskumppanuuden yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi on noussut luottamuksellisen ilmapiirin luominen kaikelle kasvattajien ja vanhempien yhdessä käymälle vuoropuhelulle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Kuulemista voidaan sanoa dialogin avaimeksi, sillä ainoastaan kuuleva suhde voi muodostaa aidon, kaikille tilaa antavan vuoropuhelun. Dialogi toteutuu vain tasavertaisessa vuoropuhelussa, jossa kaikkien osallistujien tietämys on yhtä merkityksellistä ja arvokasta kuin toisen. Dialogi sisältää lähes kaiken: muun muassa eri mieltä olemisen, suorapuheisuuden ja rehellisyyden, mutta sitä kannattelevat kuuleminen ja kunnioitus. Ilman kuulemista ja kunnioitusta arvokas dialogi ei rakennu. Dialogisuus tarkoittaa keskustelua, joka sisältää ytimen ja jossa ei valita lainkaan puolia mihinkään suuntaan. Se on taitoa ajatella, puhua ja toimia yhdessä. Kasvatustilasta puhuttaessa dialogissa on merkityksellistä muodostaa työntekijöiden ja vanhempien välille hyvä keskusteluympäristö. Jotta dialoginen kasvatuskumppanuus onnistuisi, on tärkeää, että kasvattajalla on kosketus omaan sisäiseen maailmaansa, niihin liittyviin ajatuksiin, kokemuksiin ja tunteisiin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

3.2 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Mahdollisimman alussa kasvatuskumppanuutta käydään jokaisen lapsen kohdalla aloituskeskustelu, jonka tarkoituksena on antaa perheelle puheenvuoro. Lisäksi tarkoitus on tarjota vanhemmille turvallinen tilanne puheelle omasta lapsesta ja perheestä. Yhdeksi tavoitteeksi on luokiteltu vanhemman tai vanhempien auttaminen kasvattajan avustuksella ja tuella, jotta vanhempi tai vanhemmat voivat yhdessä valmistaa lasta päivähoiton aloittamiseen. Usein vanhemmilla voi olla monenlaisia tunteita päivähoiton aloittamisesta, kuten esimerkiksi tietynlaisia odotuksia, toiveita tai pelkoja. Kasvattajan on hyvä kuulla mahdollisista tuntemuksista, jotta niistä ollaan päivähoitossa tietoisia. Kun omia tunteita ilmaistaan ja mahdollisesti selkiytetään, on vanhemman myös hieman helpompi valmistella lasta tulevaan muutokseen. Aloituskeskustelu pyritään käymään jo ennen päivähoiton aloittamista, jotta vanhemmalla on

aikaa valmistella ja saatella lasta päivähoiton aloittamiseen. Aloituskeskustelu on hyvä käydä myös silloin, kun lapsi siirtyy esimerkiksi päiväkodista toiseen tai ryhmästä toiseen, aloittaa esiopetuksen tai tarvitsee erityistä tukea. Aloituskeskustelun paikaksi voi valikoitua lapsen ja perheen koti tai tulevan päiväkodin tilat. Keskustelu käydään aina lapsen tulevan omahoitajan tai päiväkodin johtajan kanssa. Perheestä voi olla paikalla vanhempi tai vanhemmat. Joissakin tilanteissa paikalla voi olla myös lapsi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41-42.)

Päivähoidon alkaessa lapsen elämä muuttuu monella tavalla. Lapsi joutuu työstämään eroa vanhempiinsa, rakentaa uusia suhteita päiväkodin kasvattajiin ja osallistua lapsiryhmän toimintaan. Lapselle elämänmuutos on siis suuri. Kasvattajan tärkeä tehtävä onkin auttaa lasta kestämään ero vanhemmistaan. Lisäksi omahoitaja auttaa lasta synnyttämään suhteen ensiksi itseensä, mutta vähitellen myös muihin ryhmän aikuisiin. Kasvattajalla on suuri merkitys lapsen liittämässä osaksi vertaisryhmää. Päivähoidon aloittamiseen liittyy vanhemman ja lapsen yhteinen tutustumisjakso päivähoitossa, jonka pituus voidaan määrittellä yhdessä sopivaksi esimerkiksi aloituskeskustelussa. Jatkuvuuden tunne säilyy, kun päivähoito aloitetaan asteittain ja vaiheittain, hitaasti muutokseen totuttamisena. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43.)

Päivittäiset kohtaamiset tapahtuvat, kun vanhempi tuo lapsen päivähoitoon ja yhtälailla hakee lapsen takaisin kotiin. Kohtaamisissa tapahtuu yhteinen vuoropuhelu vanhemman, kasvattajan ja lapsen välillä. Onkin tärkeää, että lapsi osallistuu tilanteeseen ja kertoo päivän tapahtumista, ajatuksistaan ja tunteistaan itse ikätasonsa mukaisesti. Kuitenkin laajempaa keskustelua lapseen liittyvistä asioista käydään esimerkiksi hoito- ja kasvatustilanteissa sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvissä keskusteluissa tai muissa sovitussa tapaamisissa. Kasvatuskumppanuus ja vuoropuhelu kasvattajien ja vanhemman välillä muodostuu prosessina koko lapsen päiväkotiajan ajan. Kasvattajan esimerkki on tärkeä, koska hän voi omalla käytöksellään rohkaista vanhempaa puhumaan, kysymään tai pohtimaan yhdessä lapsen asioita. Kasvattajan myönteinen asenne on merkittävä. Päivittäisten kohtaamisten yhteydessä voidaan puhua arkipäiväisistä päiväkodin tapahtumista, mutta myös pulmallisista asioista, mikäli vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus ovat rakentuneet hyvälle pohjalle. Vanhemmalle tärkeintä on kuulla asioita ja ajatuksia juuri omasta lapsestaan. Vanhemmille syntyy arvokkaita lapsuusmuistoja kasvattajan kertoessa lapsen tekemisistä tai sanomisista päivän aikana. Vaikka kasvattajasta asiat saattavat tuntua toisarvoisilta tai tavanomaisilta, vanhemmalle kerrotut asiat voivat olla arvokasta tietoa omasta lapsesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44-45.)

Kasvatuskumppanuuden olennainen seikka on vanhempien kanssa tapahtuvat kasvatustilanteet. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman Vasun (2005) mukaan tarkoituksena on, että vuoden aikana käydään ainakin kerran laaja keskustelu lapsesta ja lapsen varhaiskasvatuksesta. Keskustelu käydään vanhempien sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön kesken. Käytännönä on, että tarvittaessa keskusteluja voidaan käydä useampia. Ensimmäinen keskustelu käy-

dään muutaman kuukauden kuluttua lapsen päivähoiton aloittamisesta. Keskustelut koskevat pitkälti lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, joka suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa. Suunnitelman toteutumista tulee arvioida säännöllisesti. Aloituskeskustelun jälkeen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvä keskustelu on luonteva jatke kasvatuskumppanuuden rakentumiselle. Keskusteluissa on tärkeää synnyttää tilanteeseen myönteinen ja kannustava ilmapiiri. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45-46.)

Kasvatuskumppanuuteen kuuluu, että vaativatkin asiat voidaan ottaa puheeksi päiväkotiympäristössä. Haasteellista on pitää yllä kasvatuskumppanuuden myönteistä ilmapiiriä erityisesti tilanteissa, joissa vanhemman ja kasvatushenkilöstön näkemykset esimerkiksi yhteistyöstä tai kasvatuskäsityksistä eroavat jyrkästi. Lisäksi ilmapiiriin ylläpitämiseen on syytä kiinnittää huomiota erityisesti silloin, kun lapsen ja perheen elämäntilanne edellyttää monipuolisempaa tukea ja apua ongelmiin. Ongelmallisissa tilanteissa onkin kasvatushenkilöstölle haastavaa toimia siten, että kasvattaja ylläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta. Luottamuksen tulee syntyä siihen toimintaan, jonka kasvatushenkilöstö näkee parhaaksi tavaksi auttaa lasta ja perhettä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 46-47.)

3.3 Kasvatuskumppanuus Hyvinkään kaupungin päivähoitossa

Hyvinkään kaupunki on luonut omat linjauksensa ja käytäntönsä kasvatuskumppanuuden toteuttamisesta. Ne seuraavat valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, joka antaa puitteet monelle toiminnalle varhaiskasvatuksessa ja sen käytännöissä. Kasvatuskumppanuutta pidetään vanhempien ja kasvattajien tietoisena ja yhdenmukaisena toimintana, jolla pyritään yhdessä tukemaan lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä tieto ja tuntemus omasta lapsesta ovat lapsen vanhemmilla. Sen sijaan päivähoiton henkilöstöllä on koulutuksen ja kokemuksen antama tieto, osaaminen ja ammattitaito. Kasvatushenkilöstölle kuuluu vastuu yhteistyöstä. (Vasu 2005.)

Kasvatuskumppanuus antaa perheille mahdollisuuden laajentaa ja syventää suhdettaan päivähoitoon. Vanhemmilla on täysi mahdollisuus vaikuttaa omaa lasta koskeviin asioihin sekä osallistua myös muiden vanhempien kanssa ajankohtaiseen keskusteluun kasvatustarpeisiin liittyen. Luottamuksen ilmapiiri on tärkeä. Sen vallitessa on helpompi keskustella lapsen kasvatuksesta ja huolta aiheuttavista asioista. (Hyvinkään kaupunki 2014.)

Tärkeää on, että kasvatuskumppanuus kumpuaa lapsen tarpeista sekä lapsen edun tavoittelusta ja toteuttamisesta. (Vasu 2005.) Merkityksellisintä onkin, että kasvattaja havainnoi lapsen kaikkia toimintoja, jotta hän voi tunnistaa lapsen tarpeet sekä käydä toistuvaa vuoropuhelua vanhempien kanssa. (Hyvinkään kaupunki 2014)

Hyvinkään kaupungin kasvatuskumppanuuden tavoitteena on kasvattajien ja vanhempien aito kumppanuus sekä luottamuksen toteutuminen yhteistyönä. Kasvatushenkilöstö ajattelee aina lapsen parasta sekä myös vanhempien mahdollisuutta vaikuttaa oman lapsen päivähoidon käytänteisiin. Vanhemmilla on mahdollisuus toimia myös laajemmin koko päivähoidossa. Perheillä on mahdollisuus tutustua päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä vaikuttaa myös siihen. On myös tärkeää, että perheillä on mahdollisuus arvioida päivähoidon toimintaa säännöllisesti asiakaskyselyillä. Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa parantaa sen laatua ja myös mittaa sen toteutumista. (Hyvinkään kaupunki 2014.)

Ensimmäisen tapaamisen vaikutus lapsen ja perheen kanssa on ymmärrettävä. Se luo pohjan koko hoitosuhteen onnistumiselle ja kasvattajayhteisön onkin tiedostettava se. Perheille tulee antaa mahdollisuus hoitosuhteen alkamiseen pehmeällä tavalla, jolloin vanhemmat voivat halutessaan olla aluksi mukana päivähoidossa lapsen kanssa. Hoitosuhteen alussa kasvattaja laatii vanhempien kanssa lapselle yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman, jossa huomioidaan lapsen ainutlaatuiset tarpeet ja kehitystaso. Suunnitelmaan laaditaan muun muassa sellaisia toimintatapoja, jotka antavat lapselle tiettyä tilaa kasvaa omana itsenään, persoonana sekä ryhmän jäsenenä. (Hyvinkään kaupunki 2014.)

Kasvattajat tarjoavat vanhemmille mahdollisuuden keskusteluun vähintään kaksi kertaa vuodessa, mutta tarvittaessa useamminkin. Lisäksi päivittäiset keskusteluhetket ovat tärkeitä lasta päiväkotiin tuotaessa ja häntä hakiessa. Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuksessa kasvattajilla tulee olla arvostava ja myönteinen työote vanhempiin ja perheisiin. Kasvattajat järjestävät myös vanhempaintilaisuuksia. Tilaisuuksissa voidaan jutella ajankohtaisista kasvatamiseen liittyvistä asioista, ja näin ollen vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa päivähoitopaikan käytänteisiin ja toimintamalleihin. Lisäksi lapsen päivähoidon tulee järjestää tilaisuuksia, joissa vanhemmat ja perheet voivat tavata toisiaan sekä keskustella kasvatukseen liittyvistä asioista ammattilaisten ja vertaisryhmän kanssa. Parhaimmillaan kasvatuskumppanuus ja sen toteuttaminen edistävät myös vanhempien välillä tapahtuvaa yhteistyötä ja verkostoitumista, mikä kasvattaa turvallisuudentunnetta lapsen kasvaessa. (Hyvinkään kaupunki 2014.)

4 Vanhemmuus

Vanhemmuus on elämänpitäinen äidin ja isän rooli, joka alkaa lapsen syntyessä perheeseen. Tuoreet vanhemmat opettelevat vanhemmuutta omilta vanhemmiltaan ja lapsuudesta saadun esimerkin perusteella. Lapselle vanhemmuus on elintärkeää, sillä pieni lapsi ei pärjää ilman vanhempiensa hoivaa ja apua. Vanhemmuus edellyttääkin vanhemmilta kykyä kantaa vastuuta uudesta sukupolvesta ja perheenjäsenestä. Kypsä vanhemmuus luo edellytykset hyvälle ja tasapainoiselle lapsuudelle. (Hellström 2010, 249.)

Hellströmin (2010) mukaan nykyaika on luonut uusia haasteita vanhempien ja lasten kasvatukselliselle suhteelle: kuuliaisuus- ja tottelevaisuuskulttuuri ovat muuttuneet keskustelu- ja neuvottelukulttuuriksi. Tämä tarkoittaa sitä, että vanhemmat ovat menettäneet asemaansa perheen ”päinä” ja hierarkiat perheissä ovat hämärtyneet. Julkisessa keskustelussa onkin viime vuosina kritisoitu sitä, että vanhempien koetaan pelkäävän olla aikuisia ja kasvatusvastuu siirretään helposti ulkopuolisille. (Hellström 2010, 250.) Ammattikasvattajien rooli vanhempia kasvatuksessa tukevana tahona on nykypäivänä siis hyvin tärkeä.

Kun pieni lapsi syntyy maailmaan, kaikki muuttuu. Pienen lapsen syntyminen tuo mullistavan muutoksen vanhempien maailmaan. Muutos on niin suuri, että siihen kannattaa erillisesti sopeutua ja orientoitua valmiiksi. Vanhemmuuden roolin pohtimisesta voi olla etua monella eri tavalla. Kun vanhemmat ovat etukäteen varautuneet lapsensa tuloon, hoitamiseen ja kasvatamiseen, on todennäköistä, että he ovat pyrkineet varaamaan uuteen elämäntilanteeseensa henkisiä, taloudellisia ja ajankäyttöön liittyviä resursseja. Tällöin vanhempien on myös helpompaa hyväksyä ne muutokset, jotka ovat väistämättömiä lapsen synnyttyä, vaikka vanhemmat joutuvatkin tekemään oletettua enemmän työtä niiden hyväksi. (Kempainen & Rouvinen-Kempainen 2004, 41.)

Lapset ja nuoret havainnoivat vanhempiaan erittäin tarkasti. Vanhempien omat arvot välittyvät heille varhain ja jopa ilman minkäänlaista puhetta tai kommunikointia. Vanhemmat ovat ensisijaisesti vastuussa omien lastensa hyvinvoinnista. Se vaatii vanhemmalta vahvuutta, viitseliäisyyttä ja aikaa. Säännöistä on aina hyvä neuvotella, niitä pitää perustella ja niitä ei saa olla liikaa. Joustavuuttakin pitää vanhemmilta löytyä. Kaiken tämän edellä mainitun lisäksi vanhempien pitää olla loogisia: jos tänään sallin jotakin, en voi huomenna sitä kieltää. (Hermanson & Martsola 2006, 84.)

Perheessä lapsi vaatii paljon, mutta vanhemmat eivät aina ole kykeneväisiä oman persoonallisuutensa kehittymättömyyden vuoksi vastaamaan vaateisiin. Vanhemmat eivät aina kykene asettumaan vastuullisen aikuisen rooliin, vaan ovat enemmänkin sisaruksia lapsilleen. Mikäli vanhemman lapsuudesta on puuttunut vastuullinen vanhempi, hänen oma ajatusmaailmansa vanhemmuudesta on vääristynyt jo hyvin pienestä pitäen. Tällaisissa tilanteissa hän ei pysty olemaan sellainen vanhempi kuin lapsi tarvitsee. (Hermanson ym. 2006, 127-128.)

4.1 Vanhemman ja lapsen suhteen lähtökohta

Vastasyntynyt lapsi on sanaton, erilaisin itkun sävyin omia tarpeitaan ilmaiseva pieni ihmisen alku. Vanhemmilla on yleensä jo ennen lapsen syntymää jonkinlainen kasvatuksellinen esiymmärrys ja suuria odotuksia syntyvää lasta kohtaan. Lapsi kertoo ilmein, elein ja ääntelyin omista tarpeistaan, ja näin vanhemmat voivat oppia tulkitsemaan sanattoman lapsensa tar-

peita. Vanhemmat voivat oppia tutustumaan lapseensa vain hoitamalla häntä ja elämällä hänen kanssaan. (Värri 2000, 95-96.) Lapsen pitää tuntea olevansa vanhempiensa elämän keskeinen sisältö ja lapsen tulee saada jatkuvasti viestejä omasta ainutlaatuisuudestaan. Lapsi oppii vähitellen tajuamaan sen, että hänellä ja hänen elämällään on merkitystä omine elämäntehtävineen. (Sihvola 2002, 124.)

Puhuttaessa sanasta kasvatus se herättää useimmiten paineita vanhempien keskuudessa. Käytännössä voidaan kuitenkin kasvatuksen sanoa olevan melko yksinkertaista. Kasvatus ei missään nimessä ole teeskentelyä toimia oikein ja hienosti niin sanottujen normien mukaisesti, vaan se on totuudellisena ja omana itsenä toimimista lapsensa eduksi ja hyväksi. Vanhemmuuden roolin toteuttaminen on rehellisiä tekoja lapsen hyväksi. Hyvä kasvatus syntyy lapsi-myönteisten tekojen sarjasta ja vääristyy niiden puuttuessa. Myös vanhemman tahdonlujuus hyvään ohjaa lapsen tervettä kasvua ja kehitystä. (Sihvola 2002, 124-126.)

Oman lapsen syntymän jälkeen maailma ei vanhemmille ole entisenlainen yksilöllisten mahdollisuuksien maailma: lapsesta on tullut hänen vanhemmilleen elämän kokoaikainen keskipiste, johon nähden vanhempien on arvioitava omien projektiensa rajoja ja mahdollisuuksia. Lapsen syntymän myötä vanhemman maailma muuttuu näkyväksi kasvatushuolen kautta. (Värri 2000, 109.)

Elämänsä varhaisvaiheessa lapsi on täysin kyvytön itse huolehtimaan omista tarpeistaan ja hän on täysin riippuvainen ympärillä olevien aikuisten huolenpidosta. Aluksi äiti on erityisen tärkeä lapselle: hänen avullaan lapsi on ensimmäisen kerran yhteydessä ulkomaailmaan. Lapsen hyvä toteutuu parhaiten siten, että häntä hoidetaan hyvin. Lapsen kehittyessä ja saavuttaessa koko ajan enemmän ja enemmän itsetietoisuuttaan, hyvän elämän painopiste siirtyy välittömien tarpeiden tyydyttämisestä kasvatuksellisen kommunikaation laatuun. Lapsi on erityisen herkkä toisen ihmisen kasvojen eri ilmeille ja reagoi useimmiten hymyyn hymyllä. (Värri 2000, 96-98.) Lapsen ja vanhempien esikielellistä suhdetta voidaan kuvailla termeillä vastaaminen ja odottaminen. Lapsi vastaa vanhempiensa eleisiin ja ilmeisiin esimerkiksi yrittämällä jäljitellä niitä, ja vanhemmat puolestaan vastaavat lapsen tarpeisiin ja ilmaisuihin. Näin lapsella ja aikuisella on välitön vastaamissuhde jo esikielellisellä kehitystasolla. (Värri 2000, 100.)

Avuntarpeensa vuoksi lapsi määrittyy heti syntymänsä jälkeen autettavana, jolloin vanhemmuus alkaa auttajana. Lapsen syntymän jälkeen vanhemmille kehittyy välitön auttamisvastuu, joka velvoittaa aluksi elämän perusehtojen turvaamiseen ja jatkuu vanhempien yleisvastuuna lapsen fyysis-henkisestä kehityksestä ja hyvinvoinnista. Lapsen kehittyessä hänen välitön avuntarpeensa vähenee. Tästä eteenpäin se on enemmän elämänehtojen kuten lapsen kehitysedellytysten ja toimintamahdollisuuksien turvaamista. Tällä tarkoitetaan lapsen pe-

rushoidon lisäksi muun muassa suotuisaa kasvuympäristöä, joka on sekä fyysisiä että henkisiä valmiuksia herättävä, ilmapiiriltään turvallinen, luottamusta herättävä, salliva ja erityisesti rakastava. Perushoitoon kuuluvat esimerkiksi sään ja vuodenaikojen mukainen vaatetus, riittävä ravinto, riittävästä levon saannista huolehtiminen ja puhtaus. (Värri 2000, 107-108.)

4.2 Vanhemmuuden pysyvät velvoitteet

Avuntarpeensa vuoksi lapsi määrittyy heti syntymänsä jälkeen autettavana, jolloin vanhemmuus alkaa auttajana. Lapsen syntymän jälkeen vanhemmille kehittyy välitön auttamisvastuu, joka velvoittaa aluksi elämän perusehtojen turvaamiseen ja jatkuu vanhempien yleisvastuuna lapsen fyysis-henkisestä kehityksestä ja hyvinvoinnista. Lapsen kehittyessä hänen välitön avuntarpeensa vähenee. Tästä eteenpäin se on enemmän elämänehtojen, kuten lapsen kehitysedellytysten ja toimintamahdollisuuksien turvaamista. Tällä tarkoitetaan lapsen perushoidon lisäksi muun muassa suotuisaa kasvuympäristöä, joka on sekä fyysisiä että henkisiä valmiuksia herättävä, ilmapiiriltään turvallinen, luottamusta herättävä, salliva ja erityisesti rakastava. Perushoitoon kuuluvat esimerkiksi sään ja vuodenaikojen mukainen vaatetus, riittävä ravinto, riittävästä levon saannista huolehtiminen ja hygienia. (Värri 2000, 107-108.)

Vanhempien ja lasten välinen peruluottamus on lapsen kasvuilmapiirissä yksi tärkeimmistä asioista. Lapsen tulee voida pienestä pitäen luottaa vanhempiensa kokonaisvaltaiseen läsnäoloon, milloin tahansa hän tarvitseekaan heidän apuaan. Jo varhaisimmassa lapsuudessa kehittyneellä luottamuksella on suuri merkitys ihmisen henkisenä voimavarana myöhemmässäkin elämässä. Kasvatussuhteessaan kokemansa luottamuksen ansiosta lapsi voi tuntea koko olemisensa ja elämisensä huomattavasti mielekkäämmäksi ja luottamuksen arvoiseksi, mikä on myös hänen itsenäistymisensä ja kokonaisvaltaisesti itseksi tulemisen ehto. (Värri 2000, 110-111.)

4.3 Vanhemmat rajojen asettajina

Kaikki elävä toimii enemmän tai vähemmän suhteessa ympäristöönsä. Ilman minkäänlaista toimintaa ei ole elämää. Kaikkien vanhempien mielestä, juuri heidän lapsensa ovat hienoin esimerkki elämästä. Näin ollen voidaan todeta, että lapsi on aktiivinen toimija. (Skodvin 2004, 9.)

Skodvin (2004) toteaa, että joskus saattaa vaikuttaa siltä, että lapsilla on synnynnäinen vietti ylittää totuttuja toimintatapoja loputtomuuksiin asti. He koettelevat ja testaavat uusia toiminnan muotoja jatkuvasti eri kohteisiin ja käyttäytymismalleihin. Ennen tai myöhemmin he koettelevat myös vanhempiaan, joiden tulisi olla heidän kasvattajiaan. Lapset omaksuvat itselleen uusia ominaisuuksia koko kehityksensä ajan jatkuvasti. Kuitenkin taidot opitaan py-

syvästi vasta yrityksen ja erehdyksen kautta. Siksi kuuluukin asiaan, että lapset tässä kehityksen myllerryksessä aiheuttavat ongelmia aikuisille. Lapsi haluaa yhtäkkiä kokeilla jotakin, mitä hän ei vielä oikein hallitse tai jota vanhemmat olisivat toivoneet hänen tekevän eri tavoin. (Skodvin 2004, 9-10.)

Normaaliin kasvatukseen ja lapsen kehitykseen kuuluu väistämättä kriittisiä kausia lasten ja vanhempien välillä. Näiden vaiheiden aikana lapset saattavat olla erityisen herkkiä, sillä tuona aikana he ovat usein omaksumassa uusia taitoja, joita he eivät vielä hallitse. Vanhemmille tämä sama vaihe saattaa nostaa tunteet pintaan, koska vanhemmilla ei vielä silloin välttämättä ole valmiuksia kohdata lapsen uutta kehittyvää ominaisuutta. (Skodvin 2004, 10.)

Skodvin (2004) antaa esimerkin, että jos yksivuotias yrittää laskeutua kellariin johtavia jyrkkiä rappusia alas, aikuinen ei voi tietystikään vain ”ihailla” rauhassa tätä pienen ihmisen kehittyvää osaamista. Lapset useimmiten keksivätkin asioita, jotka eivät ole heille hyväksi, ja silloin vanhempien on kiirehdittävä paikalle rajoittamaan heitä jo pelkästään heidän oman turvallisuutensa tähden. (Skodvin 2004, 11.) Kuitenkaan tämän päivän nykyaikaiset vanhemmat eivät halua olla liian autoritaarisia. Lasten rajoittamista ei yleensä perustella sillä, että vanhemmilla on oikeus määrätä lapsia ja lapsilla on velvollisuus totella heitä. Useimmat vanhemmat ovat kuitenkin hyväksyneet sen, että joskus on vain yksinkertaisesti pakko puuttua lasten asioihin ja rajoittaa lapsia joillakin tavoin, pitivät vanhemmat rajoittamisesta tai eivät. (Skodvin 2004, 13.)

4.4 Perhe

Perhe on oma pieni yksikkönsä, jolle on tunnusomaista monet toisistaan riippumattomat piirteet. Perheenjäseniä yhdistää huolenpito, kiintymys ja läheisyys toisiaan kohtaan: perheenjäsenten hyvinvoinnista huolehditaan yhdessä. Perheellä on lisäksi yhteinen talous ja perheenjäsenten asuvat yhteisessä kodissa. Nykypäivänä perheen määrittäminen ei kuitenkaan ole yksinkertaista, sillä nykypäivänä perheet ovat hyvin monimuotoisia: modernin ydinperheen rinnalle on tullut adoptioperheitä, sateenkaariperheitä ja kaksikeskuserheitä eli kaksihuoltajuusperheitä. (Hellström 2010, 223.)

Suomalaisessa yhteiskunnassa perheen merkitystä kasvattajana on kautta aikojen arvostettu. Vanhemmilla on perheessä kasvattajan rooli ja lapsilla luonnollisesti kasvatettavien rooli. (Hellström 2010, 223-224.) Hellströmin (2010) mukaan ihanteellisessa perheessä perheenjäsenten roolit ovat tasapainossa: kaikilla sen jäsenillä on hyvät suhteet keskenään ja lapsista pidetään huolta sekä heille asetetaan tarpeellisia rajoja. Perheessä lapsia kasvattavat erityisesti perheen arki ja erilaiset rutiinit, joiden avulla lapsi omaksuu elämäntavan ja perheen arvot. (Hellström 2010, 225.)

Perheen arjessa esiintyy monta erilaista elämänvaihetta, jotka vaativat vanhemmilta henkistä kasvua. On kohdattava esimerkiksi lasten leikki-iän, murrosiän ja kouluunmenoiän tuomat haasteet. Tällaisissa perheen elämänvaiheissa ulkopuolinen tuki esimerkiksi päiväkodin kasvattajilta voi auttaa vanhempaa omassa kasvatustyössään. Aina perhe ei kuitenkaan ole ihan-teellinen kasvuympäristö lapselle, vaan kasvatusympäristönä se voi olla myös riskitekijä, joka tarvitsee paljon ulkopuolista apua ja tukea. Tällöin lapsen etu on ensisijaisesti tärkeintä. (Hellström 2010, 224.)

4.5 Perheen ja vanhemmuuden muutoksenalaisuus

Uskomukset ja vanhemmuuden käyttäytymismallit ovat moninaisia ja muuttuvat ajan myötä. (Holland 2011, 122.) Perhe ja vanhemmuus kehittyvät yhteiskunnassa ajallis-sosiaalisina, siis muutoksenalaisina ilmiöinä. Aiemmin katsottiin ydinperheen muodostuvan äidistä, joka huolehtii ja isästä, joka on vastuussa perheen toimeentulosta. Isän rooli perheessä on alkanut kasvaa 1960-luvulta lähtien niin lapsen kasvattajana kuin hoitajanakin, ja sukupuolierojen merkitys pienentynyt. Kuitenkin yhä edelleen äiti on yleensä perheen yhdyshenkilö päiväko-tiin päin. (Vuori 2001, 36-43.)

Äitiys ja isyys ovat rooliodotusten ja kulloisenkin aikakauden perheideologian läpäisemiä ilmi-öitä. (Värri 2000, 105.) Kasvatuksessa esimerkiksi kurinpitoa koskevat käyttäytymismallit vai-kuttavat mitä ilmeisimmin hitaasti muuttuneen fyysisestä rangaistuksesta kohti kurinpidon vaihtoehtoisia muotoja, esimerkiksi hyvään käytökseen rohkaisemista. (Holland 2011, 123.) Perhekasvatus ei ole yksiselitteisesti yksityistä, selkeästi julkisesta ja yhteiskunnallisesta am-mattikasvatuksesta eroavaa. Vanhempien palkkatyö ja lasten päiväkotij- ja koulutyö ovat per-heen julkista aikaa, johon nähden yksityinen aika määrittyy vapaa-aikana. (Värri 2000, 105.)

5 Sähköinen viestintä

Kaikkialla ympärillämme on nähtävissä keskeisinä muutostekijöinä maapalloistuminen ja glo-baali kilpailu, verkottuminen sekä kaikenlainen vuorovaikutus ja niiden jatkuva lisääntymi-nen. Samalla korostuvat tiedon ja osaamisen kehittyminen, työelämän muuttuminen, nopeaa vauhtia kehittyä teknologia sekä riippuvuus teknologiasta ja sen kehittymisestä. Kysymys on yhteiskunnan murroksesta. Murroksen laajuudesta voidaan päätellä, että se vaikuttaa esimer-kiksi tapoihimme elinkeinon harjoittamisessa, työntekoon, kommunikointiin, itsemme ilmai-semiseen, kuluttamiseen sekä tapaan viettää vapaa-aikaa. Murroksen yhteiskunnallista merki-tystä voidaan verrata vaikkapa teollistumiseen tai sähkön käyttöönottoon. Murroksen vaiku-tuksesta ihmisten yksityisyys ei ole enää yksityisasiasia, vaan sillä on myös mahdollista tehdä esimerkiksi liiketoimintaa, joka voi menestyä varsin hyvin. Myös dramaattinen muutos on ko-ettu. Sähköistä viestintää koskevien säädösten tahallisesta rikkomisesta voi joutua vaikkapa

vankilaan tai henkilö voidaan tuomita sakkorangaistukseen. Sähköisen viestinnän alalla ammattimaisuus syntyy kaupallisesta, oikeudellisesta ja teknisestä osaamisesta. Näiden kaikkien yhdistelmä on tärkeä osa ammattimaisuutta. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 11-12.)

Moni ala on saanut uusia työmuotoja, kun erilaiset toiminnot ovat siirtyneet entistä enemmän Internetin maailmaan. Asiakkailla on nykyään mahdollisuus asioida yrityksessä tai julkisella sektorilla sähköisesti. Sähköiset toiminnot esimerkiksi sosiaalialalla vaikuttavat paljon asiakkaiden ja työntekijöiden toimintaan. Parhaimmillaan toiminnot helpottavat avun tarjoamista tai avun piiriin hakeutumista, tukevat ammattilaista ja lisäävät sähköisten palveluiden kysyntää myös jatkossa. Nykyään sosiaalialan ammattilaisille on arkipäivää käyttää erilaisia sähköisiä palveluita ja esimerkiksi hakea tietoa verkossa. Sähköiset toiminnot ovat entistä enemmän jatkoa sosiaalialan perinteisille toimintaympäristöille. Asiakkaat asioivat erilaisten asioiden takia nykypäivänä yhä enemmän Internetin välityksellä. Verkkopalvelut tukevat ammattilaisten työtä, mutta ne myös muokkaavat työkäytäntöjä ja -kulttuureja. (Pohjola, Kääriäinen & Kuusisto-Niemi 2010, 113.) Tekniset innovaatiot ja institutionaaliset uudistukset pyrkivät yhdessä siihen, että taloudellista kehitystä uudistettaisiin ja työllisyyttä edistettäisiin. Lisäksi niiden avulla pyritään lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä erityisesti perheiden hyvinvointia. On kuitenkin tärkeää esimerkiksi sosiaalialalla, että työntekijät ottavat huomioon ihmisten tietotekniset taidot. Kukaan ei saa jäädä ilman palvelua sen takia, ettei osaa tai pysty käyttämään tietotekniikkaa. On kuitenkin täysin selvää, että tietotekniikan hallitsemisen tulee tulevaisuudessa olla kaikkien kansalaisten perustaito. Myös aktiivinen osallistuminen yhteiskunnassa edellyttää tietoteknisiä taitoja. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 194-196.)

Erilaiset tietojärjestelmät ovat merkittävä osa yhteiskuntaa sekä kansalaisten elämää. Ne ovat lähes aina läsnä jokaisella elämänalueella. Nykyään puhutaankin yleisesti tietoyhteiskunnasta tai verkkoyhteiskunnasta. Jatkuvasti palveluja siirtyy järjestelmiin ja kuluttaja voi esimerkiksi ostaa tietoverkoista lähes kaiken tarvitsemansa. Sähköisten palveluiden yleistymisen arkielämässä lisää myös esimerkiksi käyttäjien tunnistamisen tarvetta. Tietojen lisääntyessä sähköisiin palveluihin yleistyvät myös erilaiset uhat kansalaisten yksityisyyttä ajatellen, jolloin yhteiset pelisäännöt nousevat tärkeään asemaan. Pelisäännöt lisäävät kansalaisten luottamusta sähköisiin palveluihin. (Viemerö 2009, 1.)

5.1 Sähköisen viestinnän käsitteitä

Seuraavassa on sähköiseen viestintään liittyviä olennaisia käsitteitä. Sähköistä viestintää ohjaavia käsitteitä on paljon ja sen vuoksi olemmekin valinneet tarkempaan käsittelyyn omaa opinnäytetyötämme läheisesti koskevat tärkeimmät käsitteet. Käsitteet ohjaavat sähköiseen viestintään liittyviä lakeja ja toimintamalleja, minkä vuoksi käsitteisiin on syytä perehtyä.

5.1.1 Viesti

Viestin määritelmää pidetään merkittävänä sähköisen viestinnän tietosuojalain kannalta. Lisäksi määritelmän tulee olla selkeä erityisesti vaikkapa viestin sisältöön kajoamisen edellytyksiä ja toteuttamistapoja arvioitaessa. Tässä yhteydessä viestillä tarkoitetaan viestintäverkoissa välitettävää puhelua, sähköpostiviestiä, tekstiviestiä, puheviestiä tai muuta jonkinlaista sanomaa. Puheviestit ovat esimerkiksi puhelinvastaajaan jätettyjä viestejä. Viesti voidaan välittää osapuolten välillä tai vapaasti valikoituville vastaanottajille. Viestin vastaanottajia pidetään vapaasti valikoituvina, mikäli kuka tahansa voisi asettua viestin saajan asemaan. Joukkoviestintä ja siihen liittyvät verkkoviestit sisältyvät sananvapauslakiin. Verkkoviestillä tarkoitetaan yleisön saatavilla olevaa tietoa, mielipidettä tai muuta viestiä, kuten esimerkiksi televisio-ohjelmia, radio-ohjelmia ja kaikenlaisia sähköisen tietoverkon yleisön käytettävissä olevia avoimia sivuja ja tiedostoja. Verkkoviesti vaatii aina teknisen järjestelyn tuoman avun. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 29.)

5.1.2 Viestintäverkko ja yleinen viestintäverkko

Viestintäverkko on toisiinsa yhdistetyistä johtimista ja laitteista koostuva järjestelmä, joka siirtää tai jakaa viestejä. Viestit voidaan siirtää tai jakaa johtimella, radioaalloilla, optisesti tai muualla sähkömagneettisella tavalla. Määritelmä sisältää yleiset viestintäverkot ja muut viestintäverkot. Yleinen viestintäverkko on sellainen viestintäverkko, joka tarjotaan sellaiselle käyttäjäkunnalle, joka ei ole ennalta rajattu. Yleisimpiä yleisiä viestintäverkkoja ovat matkaviestinverkot, kiinteät puhelinverkot ja joukkoviestintäverkot sekä Internet. Yleisissä viestintäverkoissa viestintäpalveluita antavat teleyritykset. Muita viestintäverkkoja on kahdenlaisia. Osa on kytketty kuitenkin yleisiin viestintäverkkoihin. Tällaisia ovat esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden, yritysten, julkisyhteisöjen ja jopa yksityisten henkilöiden viestintäverkot. Osa taas on puhtaita sisäverkkoja, joista ei saa minkäänlaista yhteyttä avoimiin verkkoihin. Tällaisia on esimerkiksi puolustusvoimilla käytössä. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 30-31.)

5.1.3 Verkko- ja viestintäpalvelu

Verkkopalvelu on teleyrityksen viestintäverkon tarjoamista käyttöön. Sitä voidaan käyttää viestien siirtoon, jakeluun tai tarjolla pitoon. Käyttäjäpiiri on yleensä etukäteen rajoittamaton joukko. Verkkopalveluun lukeutuu ominaisesti verkon hallinta, ylläpito ja jatkuva kehittäminen. Verkkopalvelun tarjoajan asiakkaana on joko sellainen, joka on viestintäpalvelun tarjoaja tai vaihtoehtoisesti toinen verkkopalvelun tarjoaja. Verkkopalvelun tarjoajan tehtävä on pitää huolta viestintäverkkojen yhteen liittämisestä toisten mahdollisten verkkojen kanssa. Lisäksi verkkopalvelun tarjoajalle on tärkeää solmia esimerkiksi myös matkaviestin verkkoja koskevia kansainvälisiä verkkovierailusopimuksia. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 32.)

Nykypäivänä suomalaiset käyttävät julkisia verkkopalveluita paljon ja siksi sosiaali- ja terveyspalvelut ovat laajentuneet myös tietoverkkoihin. Internetissä jaetaan tietoa ja tarjotaan tukea muun muassa lastensuojeluun ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Kyseisiä auttavia verkkopalveluita on tarjolla niin maksullisina kuin maksuttominakin. Maksuttomia verkkopalveluita tarjoavat esimerkiksi erilaiset järjestöt ja kunnat. Maksulliset auttavat verkkopalvelut ovat pääosin yksityisten yritysten terapiapalveluita. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 195-196.)

Viestintäpalvelu toteuttaa teleyritysten toteuttamaa viestien siirtämistä, jakelua tai tarjolla pitämistä viestintäverkossa. Se on yleensä tarjolla ennalta rajoittamattomalle käyttäjäjoukolle. Palvelun tarjoajan tehtävänä on huolehtia liittymän antamisesta asiakkaalle, mutta lisäksi myös liittymän avaamisesta ja sulkemisesta. Viestintäpalveluun esimerkiksi joukkoviestintäverkossa sisältyy kanavanipun ohjelmistoluvan haltijan tekemä lähetystoiminta. Määritelmän sisältö vastaa viestintämarkkinalain viestintäpalvelun määritelmää. (Helopuro, Perttula ja Ristola 2004, 32.)

5.1.4 Tietoturva

Tietoturva on hallinnollisia ja teknisiä toimia, joiden avulla halutaan taata se, että tiedot ovat ainoastaan niiden käyttöön oikeutettujen henkilöiden saatavilla. Lisäksi halutaan varmistaa, ettei tietoja voi muuttaa kuka tahansa ja että tiedot ja tietojärjestelmä ovat hyödynnettävissä niiden käyttöön, jotka ovat siihen oikeutettuja. Tietoturva tarkoittaa luottamuksellisuutta, eheyttä ja käytettävyyttä hallinnollisten ja teknisten toimien avulla. Tietoturvatoimia ovat esimerkiksi laitteille ja järjestelmille kehitetty pääsynvalvonta, tietojen ja järjestelmien luvattoman käytön esto, järjestelmien käyttöoikeuksien määrittely, ylläpitotoimien oikeanlainen järjestäminen ja tietojen sekä järjestelmien suojaaminen tietoturva vaarantavilta asioilta tai tapahtumilta, joita voivat olla esimerkiksi virukset tai jonkinlaiset haittaohjelmat. Tietoturvatoimia ovat myös tietoliikenteen häirinnän valvonta sekä lisäksi häirinnän estäminen. Huolehtiminen palvelun ja käsittelyn tietoturvasta on toimia toiminnan turvallisuuden, tietoliikenneturvallisuuden, laitteisto- ja ohjelmistoturvallisuuden sekä tietoaineistoturvallisuuden takaamiseksi. Viestintävirasto on luonut määräyksiä ja suosituksia, joihin jokaisen asioiden kanssa toimivan tulee paneutua. Tärkeää onkin, että toimijoiden sisäinen ohjeistus ja sen paras mahdollinen toteuttaminen noudattaisi soveltuvien osin lainsäätäjän jaottelua. Näin ollen tahaton syyllistyminen velvoitteen laiminlyöntiin minimoitaisiin. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 38-40.)

5.2 Sähköisen viestinnän tietoturvalaki

Sähköisen viestinnän tietosuojalaista voidaan puhua yleislakina sähköisessä viestinnässä. Toisaalta se on myös erityislaki esimerkiksi henkilötietojen käsittelyn osalta sähköisessä viestinnässä. Suurin osa sähköisen viestinnän tietosuojalain käsitteistä ja lähestymistavoista tulee suoraan toisista laeista. Esimerkkinä voisi mainita viestintämarkkinalaki, henkilötietolaki ja tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisesta annettu laki. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 27-28.)

Sähköisen viestinnän tietosuojalailla pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan Unionin sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi, joka luo oman haasteensa. Täytäntöön pantu direktiivi on varsin vaikeaselkoinen sekä monimutkainen. Lisäksi se on termistöltään suhteellisen vieras suomalaiselle yleiskielelle. Esimerkkinä voidaan mainita vaikkapa se, että direktiivin määrittelemä sähköpostiviesti sisältää myös tekstiviestin, vaikka Suomessa näitä on opittu käsittelemään eri viestimuoitoina. Näin ollen sähköisen viestinnän tietosuojalaissa lähtökohdaksi päätettiin suomalainen yleiskieli. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 28.)

On mahdollista, että viestinnän osapuoli on luonnollinen henkilö tai esimerkiksi oikeushenkilö. Tämä määräytyy täysin tapauskohtaisesti. Oikeushenkilö voi olla viestinnän osapuolena vain silloin, kun viestit yksiselitteisesti yhdistyvät oikeushenkilön toimintaan tai ovat nimenomaan henkilölle tarkoitettuja. On täysin mahdollista, että myös kolmannella osapuolella on oikeus käsitellä toisen saamia viestejä. Se kuitenkin vaatii, että viestin lähettäjä tai se, jolle viesti on tarkoitettu, antaa käsittelyoikeuden tällaiselle kolmannelle osapuolelle. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 58-60.)

Tietosuojalain 30 §:n mukaisesti sähköisen viestinnän yleinen ohjaus ja kehittäminen lain toteuttamiseksi ovat liikenne- ja viestintäministeriön tehtäviä. Pyrkimys on taata sähköisen viestinnän luottamuksellisuus ja yksityisyydensuoja sekä parantaa sähköisen viestinnän tietoturva. Lisäksi tärkeänä pidetään sähköisen viestinnän monipuolisten palveluiden kehittymistä nimenomaan tasapainoisella tavalla. Jotta sähköisen viestinnän luottamuksellisuus, yksityisyydensuoja, tietoturva ja muut laissa yksilöidyt tavoitteet toteutuisivat, vaatii toiminta kansallisesti tehtävää, aktiivista yhteistyötä muiden alan työntekijöiden ja ammattilaisten kanssa. Kansallisten tavoitteiden toteutumiseksi kansainvälinen aktiivinen vaikuttaminen on tärkeää. Näin ollen painottuu myös merkittävänä asiana kansainvälinen yhteistyö. Osallistuminen Euroopan Unionissa tietoturva-asioiden käsittelyyn ja niiden valmisteluun ovatkin merkittäviä asioita. (Helopuro, Perttula & Ristola 2004, 251-252.)

6 Muksunetti sähköisen viestinnän välineenä

Muksunetti on Tieto Oyj:n kehittämä varhaiskasvatusympäristö ja pohjoismaiden suurin tietotekniikkapalveluyritys. Tieto Oyj on perustettu vuonna 1968 ja se tarjoaa erilaisia IT-palveluita julkiselle ja yksityiselle sektorille. Yritys tuottaa erilaisia palveluita laajan tietotekniikan osaamisen sekä toimiala- ja asiakasymmärryksen avulla. Lisäksi se auttaa asiakkaitaan löytämään uusia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi ja uuden luomiselle. (Tieto Oyj, viitattu 28.4.2014.)

Muksunetti on Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa asteittain vuosina 2011-2013 käyttöön otettu päiväkodin ja perheiden yhteistyötä vahvistava viestintäväline. Muksunetin tarkoituksena ei ole vähentää tai poistaa päivittäin kasvotusten tapahtuvaa kommunikointia vanhempien ja kasvattajien välillä. Muksunetti on enemmänkin väline, jolla kasvatuskumppanuutta saadaan entistä tiiviimmäksi ja päiväkodin arki ja toiminta tulevat näkyvämmäksi päiväkodeissa olevien lasten koteihin. (Lundén-Pallanza 2012.)

Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatustoimen johtaja Hilka Toiviainen (2012) ilmaisee vanhemmille suunnatussa tiedotteessaan, että Hyvinkään kaupungin päiväkodeissa ollaan siirtymässä kirjallisesta viestinnästä sähköisen ja tietoturvallisen Muksunetin käyttöön. Myös lasten varhaiskasvatussuunnitelmat tullaan jatkossa täyttämään Muksunetin kautta. Toiviainen (2012) muistuttaa, että kiireelliset asiat, kuten esimerkiksi sairauspoissaoloilmoitukset, vanhempien tulee kuitenkin jatkossakin ilmoittaa puhelimitse, jotta ne saavuttavat ryhmän kasvattajat reaaliaikaisesti.

Muksunetin käyttöönotto Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa on yli kaksivuotinen prosessi. Ensimmäinen pilotti otti Muksunetin käyttöön joulukuussa 2011 ja vanhemmille Muksunetti avattiin huhtikuussa 2012. Tähän pilottiin kuuluivat Hangonsillan, Jussilankadun, Metsäkuusen, Punaojan ja Tanssikallion päiväkodit. Toiseen pilottiin lukeutuivat ensimmäisen pilottiryhmän etäyksiköt Hiidenkiukaan päiväkotitoiminta, Paavolan päiväkotitoiminta, Kaupunkisillan päivähoito, Martintalon päivähoito, Martinkaaren päivähoito ja Martin päivähoito. Nämä yksiköt aloittivat Muksunetin käyttöönoton syyskuussa 2012, ja vanhempien käyttöön Muksunetti avattiin tammikuussa 2013. Keväällä 2013 aloitettuun kolmanteen pilottiin taas kuuluivat Hakalantalon, Kruununmaan, Anttilantalon, Vehkojan, Viertolan ja Mustanmännistön päivähoito. Muksunetti avautui näiden yksiköiden vanhemmille elokuussa 2013. (Lundén-Pallanza 2012.)

Ammattikasvattajat ovat saaneet ohjeistuksen markkinoida Muksunettiä aktiivisesti vanhemmille, jotta vanhemmat oppivat käymään säännöllisesti Muksunetissä. Lisäksi ammattikasvattajien olisi suositeltavaa vähintään kerran viikossa päivittää oman ryhmänsä sivuja, jolloin myös vanhemmat kokisivat Muksunetissä käynnin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi. Tarkoituksena

on, että kaikki informaatio sekä päiväkodin ja vanhempien välinen viestintä kulkisi Muksunetin kautta. Kaikesta Muksunetissä julkaistusta ja kirjoitetusta aineistosta on vastuussa päiväkodin esimies. (Lundén-Pallanza 2012.)

Vanhempien käymiseen Muksunetissä vaikuttaa suuresti ryhmän kasvattajien aktiivisuus ja into tehdä Muksunetistä ryhmän ja sen kasvattajien näköinen. Ryhmän kasvattajien on hyvä yhdessä sopia, miten päiväkodin hektisessä arjessa löydetään aikaa Muksunetin käyttöön. Muksunetti on oiva keino tehdä työtä näkyvämmäksi päiväkodin ulkopuolelle ja viestiä vanhemmille työn olevan tavoitteellista pedagogista toimintaa. Yhteistyöstä tulee sitä rikkaampaa, mitä enemmän kotona tiedetään päiväkodin toiminnasta. Tiedon saaminen lisää vanhempien aktiivisuutta sellaisissa asioissa, joissa tarvitaan heidän näkemystään. (Komi 2012, 28-29.)

Muksunetti tarjoaa käyttäjälleen monia eri ominaisuuksia, joiden avulla on mahdollista saada tai jakaa informaatiota. Muksunetin käyttäjien on esimerkiksi mahdollista lukea kolmen tahon lähettämiä viestejä: Muksunetissä julkaistaan sekä kaupungin että oman päiväkodin tiedotteita. Päiväkodin uutisia julkaisee päiväkodin johtaja. Lisäksi jokainen päiväkotiryhmä voi laittaa Muksunettiin uutisia oman ryhmänsä tapahtumista. Ryhmän uutiset näkyvät vain ryhmään kuuluville jäsenille. (Muksunetti-kansio)

Muksunetissä vanhemmilla on ulottuvillaan myös lastensa aloituskeskustelut, varhaiskasvatussuunnitelmat ja esiopetuksen suunnitelmat. Tarkoituksena on, että Muksunetin käyttöönoton myöhäisemmässä vaiheessa Muksunettiin viedään kaikki lapsen liittyvät dokumentit. (Muksunetti-kansio) Muksunetti mahdollistaa sen, että lasta koskeva varhaiskasvatuskeskustelu ei rajoitu vain kasvotusten tapahtuviin varhaiskasvatuskeskusteluihin kaksi kertaa vuodessa. Muksunetissä lasten kehitystä ja karttuvuutta koskevia tietoja voivat päivittää sekä vanhemmat että päiväkotiryhmän kasvattajat.

Muksunetti mahdollistaa vanhempien pääsyn lähemmäksi päiväkodin arkea esimerkiksi blogin välityksellä. Kasvattajat voivat kirjoittaa blogiin ryhmän toiminnasta ja tapahtumista sekä liittää kirjoituksiin mukaan valokuvia, videoita, linkkejä ja erilaisia tiedostoja. Ryhmällä voi olla yksi tai useampi blogi. Vanhempien on mahdollista myös kommentoida blogi -kirjoituksia ja jakaa blogissa esimerkiksi kokemuksia muiden vanhempien kanssa. Näin ollen Muksunetissä voidaan ajatella olevan myös vertaistuellinen ulottuvuus. (Muksunetti-kansio)

Lisäksi Muksunetistä on Kalenteri-ominaisuus. Ryhmän omasta kalenterista vanhemmat voivat seurata, mitä lapsen ryhmässä minäkin päivänä tapahtuu. Muksunetin keskusteluaikakalenterista vanhempien on mahdollista varata keskusteluaikoja ryhmän kasvattajan kanssa. (Muksunetti-kansio) Keskusteluaikakalenteri mahdollistaa vanhemmalle ajan varaamisen silloin,

kun hänellä on siihen parhaiten aikaa. Ryhmän tapahtumakalenteri taas auttaa vanhempia saamaan nopeasti tietoa oman lapsensa päiväkotiryhmän toiminnasta. Näin ollen esimerkiksi hoitoaikojen suunnittelu ja oikein varustein varautuminen lapsen hoitopäivään helpottuu.

Muksunetissä viestinvaihto kodin ja päiväkodin välillä helpottuu: vanhemmat ja kasvattajat voivat lähettää viestejä toisilleen Muksunetissä. Viesti on mahdollista lähettää yhdelle ihmiselle kerrallaan ja viesti voi olla korkeintaan 200 merkkiä pitkä. (Muksunetti-kansio, 10.) Viestitoiminto mahdollistaa vaivattomasti yhteydenpidon päiväkodin ja vanhempien välillä, sillä vanhempi voi Muksunetissä kirjoittaa lapsensa päiväkotiryhmän kasvattajille viestiä silloin, kun hänelle itselle se parhaiten sopii. (Lundén-Pallanza 2012.)

Muksunetin käyttö säästää luontoa ja on taloudellisesti kannattavaa, koska sen käyttöönoton jälkeen päiväkotiryhmissä lopetetaan erilaisten paperitiedotteiden jakaminen. Kun tiedotteita ja muita dokumentteja ei jaeta paperiversioina, lasten henkilötiedot pysyvät salassa. Muksunetti on tietoturvallinen viestintäväline ja sen käyttö onnistuu vain henkilökohtaisten tunnistusten avulla. (Lundén-Pallanza 2012.)

Syksystä 2013 alkaen Muksunetti on ollut käytössä kaikissa Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatyksiköissä ja vähitellen Muksunetin käyttö alkaa olla yksiköissä sujuvaa. Mari Lundén-Pallanzan mukaan seuraava tavoite on tuoda Muksunetin kautta vanhemmille välittyvään informaatioon osaksi pedagoginen näkökulma: esimerkiksi blogi -kirjoituksissa osoitetaan vanhemmille, miksi päiväkodissa tehdään erilaisia asioita eikä vain tyydytä kertomaan päivän kuluista. Tämän ansiosta vanhemmat ymmärtävät, että päiväkodissa kaiken toiminnan taustalla on pedagoginen ulottuvuus.

Muksunetti tarjoaa paljon mahdollisuuksia, mutta myös haasteita. Internetin yleistyttyä on syntynyt uudenlaisia moraalikysymyksiä. Kasvava ongelma on se, että moraaliongelmia on olemassa hyvin monenlaisia. Verkkoa ei hallitse kukaan eikä lisäksi se laajenee ympäri maailmaa, jolloin sisällöstä ja sen laadusta on syntynyt ongelmia. Kaiken aikaa kuka tahansa voi laittaa verkkoon materiaalia. Näin ollen verkon materiaalin luotettavuus ja alkuperä eivät ole helposti todettavissa. Verkosta voi löytää materiaalia, joka ohjaa rikoksen tekemiseen ja siinä onnistumiseen. Toisaalta Internetiä voidaan käyttää myös rikoksentekevälteenä, jolloin eettinen keskustelu on yhteydessä myös lainsäädäntöön. (Luodeslampi 2005, 77.)

7 Aikaisempia tutkimuksia

Olemme etsineet tutkimuksemme aiheeseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia, koska niiden avulla pystymme saamaan näkökulmia oman tutkimuksemme tekemiseen. Muksunetin kaltaisista aiheista on tehty kuitenkin tutkimuksia varsin vähän. Seuraavassa käsittelemme viittä tutkimusta, joiden koemme tavalla tai toisella liittyvän omaan tutkimukseemme. Aikaisemmissa tutkimuksissa käsitellään esimerkiksi kasvatuskumppanuutta ja sähköistä asiointia, jotka liittyvät omaan tutkimukseemme läheisesti.

7.1 Vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta Virojoen päiväkodissa - ”Luottamus on kyl kaiken aa ja oo”

Maarit Huovinen Saimaan ammattikorkeakoulusta on tutkinut vuonna 2013 julkaistussa opinnäytetyössään Vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta Virojoen päiväkodissa - ”Luottamus on kyl kaiken aa ja oo” sitä, miten kasvatuskumppanuus toteutuu vanhempien näkökulmasta ja miten kasvatuskumppanuutta voidaan kehittää päivähoidon arjessa. Lisäksi tutkimuksessa on selvitetty, miten vanhemmat ovat kokeneet päivähoiton aloituksen ja miten heidän mielestään kasvatuskumppanuus on toteutunut haastatteluhetkessä.

Kyseinen opinnäytetyö on kvalitatiivinen. Aineisto on kerätty teemahaastatteluilla yllä mainittuja teemoja käyttäen. Tarkoituksena ei ole ollut selvittää koko päiväkodin vanhempien käsityksiä asiasta vaan tutkia laadullisesti, mitä vanhemmat kasvatuskumppanuudesta ajattelevat. Kyseisen opinnäytetyön ansiosta tärkeäksi kehittämisen kohteeksi on Virojoen päiväkodissa noussut ryhmien keskinäisten toimintatapojen yhdistäminen ja samanlaisten yhteistyömenetelmien käyttöönotto yhteistyössä vanhempien kanssa. Yhteistyön merkitys on korostunut erityisesti tutustumisvaiheessa etenkin silloin, jos perheestä on aloittanut useampi lapsi päivähoiton yhtä aikaa. Opinnäytetyön tarkoituksena on ollut saada aikaan pohdintaa ja keskustelua työyhteisössä nimenomaan siitä, miten kukin ammattilainen voisi kehittää itseään ja jakaa omaa tietämystään ja kokemustaan. (Huovinen 2013, 3.)

Kyseinen Huovisen opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Oma opinnäytetyömme on pääosin kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, jonka lisäksi olemme käyttäneet laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysiä. Huovisen tutkimus on perusaiheeltaan sama kuin meidän liittyessään kasvatuskumppanuuden tutkimukseen. Huovisen tutkimuksessa pohditaan vuorovaikutuksen laatua kokonaisuutena. Meidän tutkimuksessamme on tarkoitus keskittyä uuden, teknisen vuorovaikutuskanavan tuomaan lisäarvoon kasvatuskumppanuudelle, miten vanhemman sen kokevat ja mitä he sitä haluavat. Lisäksi tarkoitus on löytää kehityskohteita Muksunetin käytössä.

Huovisen (2013, 5) opinnäytetyön tavoitteena on samoin kuin meidän tutkimuksemme tuottaa käytännön tietoa vanhempien näkökulmasta päiväkodille: tähtäämme opinnäytetyöllämme siihen, että kyselylomakkeista saatu tieto auttaisi kehittämään Muksunettiä eteenpäin niin, että siitä tulisi mahdollisimman saumaton apuväline jokapäiväiselle kasvatuskumppanuudelle vanhempien ja päiväkotien kasvattajien välillä.

7.2 ”Minusta tää on vähän siistii, kun nää kehystetään”

Tuija Huovinen ja Tiina Maaranen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta tutkivat vuonna 2012 opinnäytetyöllään ”Minusta tää on vähän siistii, kun nää kehystetään” Lapsen arjen dokumentoinnin kehittämistä päiväkodissa toiminnallisilla teemapäivillä Joensuun kaupungin päiväkodissa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli yhdessä lasten ja päiväkodin henkilökunnan kanssa ideoida ja toteuttaa erilaisia dokumentoinnin menetelmiä, osallistaa lasten vanhempia mukaan kysymällä heidän näkemyksiään arjen dokumentoinnista sekä edesauttaa kokeiltujen menetelmien juurtumista kyseisen päiväkodin arkeen. Oppimiseen keskittyvän dokumentoinnin sijaan kyseisessä opinnäytetyössä lähdettiin liikkeelle lapsen arjen näkyväksi tekemisestä ja sen tärkeydestä. (Huovinen ja Maaranen 2012, 2.)

Oman opinnäytetyömme on tarkoitus vaikuttaa myös osaltaan päiväkotien lasten arjen ja sitä koskevan tiedon välittämisen tärkeyteen: mitä toimivampaa kasvatuskumppanuus ja erilaisten tietojen saanti on vanhempien ja päiväkodin välillä, sitä helpompaa on myös lasten arki sekä kotona että päiväkodissa.

Muksunetin ei ole tarkoitus vähentää päivittäistä kasvotusten käytävää vuorovaikutusta, päinvastoin. Muksunetti on yksi kasvatuskumppanuuden väline, jonka tarkoitus on helpottaa ja lisätä vuorovaikutusta vanhempien ja päiväkodin välillä.

Opinnäytetyöprosessin aikana Huovinen ja Maaranen (2012, 2) huomasivat, että lapsen arjen dokumentoinnilla on suuri merkitys paitsi lapsen itsetuntoon, myös aikuisen haluun tutustua lapsen maailmaan kokonaisvaltaisemmin. Muksunetti on hyvä väline tehdä juuri tätä työtä. Myös meidän opinnäytetyössämme tutkitaan dokumentoinnin merkitystä vanhempien kiinnostukseen lapsen arkea kohtaan ja toisaalta sitä, mikä sen merkitys on kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi. Miten paljon lisääntyvä vuorovaikutus helpottaa arkea niin kotona kuin päiväkodissa?

Opinnäytetyötä tehdessään Huovinen ja Maaranen (2012, 54-55) miettivät päiväkodin henkilöstön kanssa myös jatkokehittelyideoita. Siinä päiväkodille kehitettäisiin jokin lapsen arjen ja

pedagogisen dokumentoinnin kokoamisväline, esimerkiksi jonkinlainen kansio. Muksunetti on päivitetty ja nykyaikaisempi versio mainitusta dokumentointikansioideasta. Loppupalaverissaan Huovinen ja Maaranen keskustelivat Lahden kaupungin työntekijän kanssa ja totesivat Lahdessa käytössä olevan Muksunetin toimivan varmasti myös erittäin hyvin Joensuussa ja ajavan dokumentointikansion asian hyvin. Huovinen ja Maaranen myös itse kannattavat teknologian ottamista käyttöön myös päiväkodissa ja toivovatkin, että yhteiskunta tukisi paremmin tällaisia uusia järjestelmiä. Opinnäytetyön tarkoitus tutustua lapsen maailmaan ja lapsen parempaan kuulemiseen toteutui myös päiväkodin työntekijöiden mukaan hienosti. Toivottavasti käyttämämme kyselylomakkeet antavat yhtä kattavan tietomäärän kuin Maaranen ja Huovisen teemapäivät antoivat heille opinnäytetyössään.

7.3 ”Voisi olla vielä enemmän valokuvia!”

Heidi Harvio-Mahkonen Metropolia ammattikorkeakoulusta on selvittänyt vuonna 2011 ”Voisi olla vielä enemmän valokuvia!”: vanhempien ajatuksia Verkkoveräjä-palvelusta - opinnäytetyössään yhden Raaseporin kaupungin päiväkotiryhmän Verkkoveräjä-sivuston arvioida vanhempien näkökulmasta. Harvio-Mahkonen selvitti, millainen merkitys Verkkoveräjä-sivuilla on vanhemmille ja miten Verkkoveräjää tulisi käyttää ja kehittää, jotta se palvelisi vanhempia parhaiten. Opinnäytetyössään Harvio-Mahkonen (2011) käyttää prosessi- ja vaikutusarviointia sekä tarveanalyysiä väljänä viitekehystenä. Osallisuus muodostui hänen opinnäytetyössään arvioinnin keskeiseksi teoreettiseksi käsitteeksi.

Harvio-Mahkonen (2011) opinnäytetyö on tehty laadullisella tutkimusotteella. Harvio-Mahkonen hyödynsi myös tilastollista materiaalia. Hän keräsi aineiston keväällä 2011 vanhemmille suunnatuilla kyselylomakkeilla, joita hän sai takaisin kymmenen kappaletta. Harvio-Mahkonen käytti tutkimuksessaan teemahaastattelua. Hän haastatteli kyselylomakkeiden tietojen pohjalta yhtä kyselyyn vastanneista vanhemmista. Lisäksi hän keräsi tietoja päiväkotien Verkkoveräjä-sivujen käytöstä Google Analytics -verkkoanalyysin avulla. Aineistonsa hän analysoi teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä.

Harvio-Mahkosella on ollut käytössään myös kyselylomakkeet, niin kuin myös meidän työsamme on. Hän ei kuitenkaan kerro työssään, paljonko hän kyselyitä kaiken kaikkiaan lähetti vanhemmille. Se käy ilmi, että kyseessä on yksi päiväkoti ja yksi tietty ryhmä, johon kysely tehtiin, mutta kyselylomakkeiden tarkka määrä jää epäselväksi. Näin pienestä otannasta kyselyssä saatujen tulosten luotettavuus voi kärsiä. Näin ollen haastattelu on varmasti auttanut saamaan tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa. Käytimme ainoastaan kyselylomakkeita ja niistä saatuja tietoja. Lähetimme niitä kuitenkin noin 500 kappaletta useaan eri Hyvinkään kaupungin päiväkotiin.

Verkkoveräjän idea on melko sama kuin Muksunetissä; kumpaakin ylläpitää päiväkodin henkilökunta ja käyttäjinä toimivat asiakasperheet. Verkkoveräjän avulla voidaan koota ja jakaa materiaalia, esimerkiksi juuri valokuvia Internetin välityksellä. Se toimii apuna tiedotuksessa ja sitä voidaan käyttää esittelyalustana. Verkkoveräjää kehitetään ja sitä on kehitetty jo vuodesta 2009 lähtien. Kehittämisen myötä on ollut tarkoitus saada muita Raaseporin päiväkotia mukaan käyttämään Verkkoveräjä-ohjelmaa.

Opinnäytetyön tuloksista käy ilmi, että vanhemmat käyvät Verkkoveräjässä saadakseen ajankohtaista tietoa lapsesta ja nähdäkseen valokuvia. Kyselystä kävi myös ilmi, että valokuvia toivottiin sivuille säännöllisemmin ja enemmän. Vanhemmat toivoivat myös keskustelumahdollisuutta esimerkiksi omaa lastaan koskevista asioista. Sivujen päivittäminen koettiin tärkeäksi. Vanhemmat halusivat kuitenkin saada tietoa myös perinteisillä tavoilla. Tutkimus osoittaa, että vanhemmat käyttävät sähköistä välinettä ahkerammin, jos se päivittyy ja on sisällöllisesti kiinnostava. Harvio-Mahkonen (2011) toteaa tutkimuksensa tuloksista, että Verkkoveräjä-ohjelma merkitsee vanhemmille tiedonkulun lisää, mutta vanhempien mukaan se ei saa olla heidän ainoa tiedonlähteensä.

Harvio-Mahkonen (2011) toteaa opinnäytetyössään, että palvelun kehittäminen lisää sen merkityksellisyyttä vanhemmille. Harvio-Mahkonen sanoo, että halukkaita vanhempia kannattaa osallistaa sivujen tuottamiseen mukaan. Vanhemmille on myös hyvä luoda keskustelumahdollisuus. Myös me selvitämme työssämme vanhempien toiveita Muksunetin sisällöstä ja toiminnasta. Muksunettiä voidaan kehittää tutkimuksesta saatavan tiedon perusteella sellaiseksi, että se koetaan kiinnostavaksi ja hyödylliseksi kasvatuskumppanuuden välineeksi. Muksunetti on teknisesti kehittyneempi järjestelmä kuin Verkkoveräjä. Mahdollisuudet esimerkiksi blogikirjoitusten kommentoimiseen ja tällä tavalla myös vertaistuen saamiseen ovat jo olemassa.

7.4 Laatu ja kasvatuskumppanuus Vaasa English playschoolissa henkilökunnan näkemyksiä

Anu Salmelan opinnäytetyö vuodelta 2011 ”Laatu ja kasvatuskumppanuus Vaasa English playschoolissa henkilökunnan näkemyksiä” on opinnäytetyö, jonka tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Vaasa English Playschoolin henkilökunnan päivähoiton laatuun sekä kasvatuskumppanuuteen liittyviä näkemyksiä. Tämän opinnäytetyön näkökulma on henkilökunnan, ei vanhempien, niin kuin meidän tutkimuksessamme. Tutkimuksessa kylläkin verrataan työntekijöiden vastauksia edellisvuonna tehtyyn opinnäytetyöhön, johon olivat vastanneet päivähoiton lasten vanhemmat.

Salmela (2011, 2) keräsi tutkimusaineiston huhtikuun 2011 aikana kyselylomakkeen ja haastattelun avointen kysymysten avulla. Takaisin saadut kyselylomakkeet analysoitiin kvantitatiiv-

visella menetelmällä ja avoimet kysymykset kvalitatiivista eläytymismenetelmää käyttäen sisällön analyysillä.

Tutkimuksessaan Salmela (2011, 53) korostaa avointen kysymysten merkitystä sisällönanalyysiä tehdessä. Olemme ottaneet omaan kyselyymme myös avoimia kysymyksiä numeraalisesti tuotettujen kysymysten rinnalle. Näin ollen on helpompi tuoda tuloksia esille monipuolisemmin. Salmela sai selville tutkimustuloksista, että Vaasa English Playschoolin henkilökunta oli varsin tyytyväinen päivähoiton laatuun ja he näkivät kasvatuskumppanuuden olevan melko avointa ja toimivaa.

Tutkimustuloksia Salmela (2012, 49) ei voi kuitenkaan yleistää muihin päivähoitopaikkoihin, mutta niitä voi käyttää Vaasa English Playschoolin laatuksiteereitä tehtäessä. Henkilökunta itse voi käyttää tutkimustuloksia myös osana omaa työtään sekä reflektoida näin ollen omia toimintatapojaan. Opinnäytetyömme tarkoituksena olisi selvittää vanhempien näkemyksiä Muksunetistä ja tällä tavalla kehittää Muksunettiä mahdollisimman toimivaksi vuorovaikutuslisäksi kasvatuskumppanuudessa.

7.5 Vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja sen onnistumisesta päivähoiton henkilöstön kanssa

Annakaisa Walleniuksen opinnäytetyö vuodelta 2012 on nimeltään Kasvatuskumppanuus.

”Vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja sen onnistumisesta päivähoiton henkilöstön kanssa” Walleniuksen, kuten myös Huovisen, opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia kasvatuskumppanuutta kokonaisuutena ja sitä, miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden onnistuvan käytännössä kasvatushenkilöstön kanssa.

Walleniuksen (2012, 2) tutkimus on rajattu koskemaan yhden päiväkodin yhden lapsiryhmän vanhempia ja tutkimus on toteutettu laadullista tutkimusotetta käyttäen. Aineistonsa Wallenius keräsi kyselylomakkeita käyttäen ja niiden pohjalta toteutetuilla haastatteluilla. Tutkimuksessaan Wallenius (2012, 18) käyttää lomakekyselyitä selvittääkseen myös, toteutuuko kyseisessä päiväkodissa kasvatuskumppanuus niin kuin valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa edellytetään.

Wallenius (2012, 18-19) on rajannut tutkimuksen koskemaan ainoastaan yhtä päiväkotiryhmää. Näin ollen Wallenius toteaa, että kyseinen päiväkotiki saa hänen tutkimuksestaan ajankäytön ja suuntaa antavaa tietoa siitä, miten vanhemmat kasvatuskumppanuuden kokevat kyseisessä ryhmässä. Otos on todella pieni ja siitä johtuen se ei voi antaa täysin todenmukaista kuvaa edes siitä, miten kasvatuskumppanuus koetaan tutkitussa päiväkodissa. Lisäksi tutkimuksen perusteella tuloksia ei voida yleistää laajemmin otoksen koosta johtuen.

Wallenius (2012, 20) totesi itsekin, että kyselylomakkeita palautettiin niin vähän, että täydentävä tutkimustapa oli välttämätön. Wallenius lähetti lomakkeita kaiken kaikkiaan yhteensä vain 24. Meidän tutkimuksessamme niitä lähetettiin noin 500 kappaletta. Voimme Walleniuksen tutkimuksesta päätellä, että kyselylomakkeet tulee jakaa laajalti, jotta tietoa saadaan riittävästi laajempien johtopäätösten tekemiseksi. Tarkoituksenamme on tuottaa tutkimus, jolla voidaan kehittää Muksunetin käyttöä Hyvinkään kaupungin päiväkodeissa. Laajalla kyselylomakkeiden jaolla pyrimme myös siihen, että täydentäviä tutkimusmenetelmiä ei tarvittaisi.

Walleniuksen (2012, 20) mukaan haastattelu on haastateltavalle aikaa vievä tiedonkeruumenetelmä. Kyselyyn vastaaja voi vastata milloin hänelle itselleen parhaiten sopii, kuitenkin annetun aikataulun mukaisesti. Kyselyyn vanhemmilla on lisäksi mahdollisuus vastata anonyymisti ja täysin rehellisesti, ilman haastattelijan läsnäolon tuomia paineita.

Walleniuksen (2012, 29) tutkimuksen tuloksissa kasvatuskumppanuus nähtiin yleisesti yhteistyönä päiväkodin ja kasvatushenkilöstön kanssa. Kasvatuskumppanuus katsottiin kyseisessä ryhmässä olevan lapsilähtöistä vanhempien ja hoitajien tiivistä yhteistyötä. Hyvä kasvatuskumppanuus ryhmän vanhempien mielestä on avointa, luottamuksellista, kuuntelevaista ja vastaantulevaa toimintaa. Kasvatuskumppanuus koettiin erityisesti vuorovaikutukseksi ja yhteisten linjojen laatimiseksi. Tärkeänä pidettiin sitä, että yhtenäisten linjojen sopimisesta pidetään myös kiinni niin kotona kuin päivähoitossa. Kodin toimintamallin ja päivähoiton toimintamallien yhdistäminen ja samanlinjaisuus nousi esille hyvässä kasvatuskumppanuudessa. Oma tutkimusaiheemme käsittelee osittain täysin samaa asiaa. Meillä on kuitenkin kasvotusten tapahtuvan vuorovaikutuksen välineenä kasvatuskumppanuudessa tekninen lisäväline Muksunetti, jolla vuorovaikutusta vanhempien ja päivähoiton henkilöstön välillä pyritään entisestään parantamaan ja lisäämään. Lisäksi pyrimme löytämään kehityskohteita Muksunetin muokkaamiseksi vanhempien toiveiden mukaan.

8 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymyksemme on ”Millaiseksi Hyvinkään kaupungin päivähoitossa olevien lasten vanhemmat kokevat Muksunetin kasvatuskumppanuuden välineenä?” Olemme myös liittäneet tutkimuskysymykseemme alakysymyksiä, joihin pyrimme opinnäytetyössämme saamaan vastauksen.

- Onko Muksunetin käyttö antanut vanhemmille uutta näkökulmaa kasvatuskumppanuudesta ja päiväkodissa tehtävästä kasvatustyöstä?
- Mitkä asiat vanhemmat kokevat Muksunetissä tärkeiksi?

- Mitä toimintoja vanhemmat käyttävät mielellään?
  - Kuinka tärkeäksi vanhemmat kokevat Muksunetin päivittämisen?
  - Miten aktiivisia vanhemmat odottavat kasvattajien olevan?
- Minkälaisia Muksunetin käyttötottumuksia perheillä on?
- Kuka perheessä käyttää Muksunettiä?
  - Kuinka usein Muksunettiä käytetään?
- Ovatko vanhemmat saaneet positiivisia/negatiivisia käyttökokemuksia Muksunetistä?
- Kokevatko vanhemmat saavansa Muksunetin kautta arvokasta tietoa lapsensa arjesta päiväkodissa?
  - Onko Muksunetin käytössä ilmennyt ongelmia? Jos on, niin millaisia?
  - Millaiseksi Muksunetin käyttö koetaan, helpoksi vai vaikeaksi?
  - Onko Muksunetin käyttö mieleistä?

9 Tutkimusaineisto ja -menetelmät

Ilmiön teorian tai selitysmallin luominen voidaan määritellä tieteellisen toiminnan perimmäiseksi tavoitteeksi. Tieteellisen toiminnan päämääriä ovat ilmiön ymmärtäminen, selittäminen, ennustaminen ja jopa kontrollointi. Tieteellinen tutkimus on siis ilmiöiden välisten suhteiden systemaattista, kontrolloitua, empiiristä ja kriittistä tutkimista. Perinteisesti tutkimuksen traditiossa on korostettu edellä mainittuja lähtökohtia, esimerkiksi sitä, etteivät tutkijan omat subjektiiviset asenteet, uskomukset, mieltymykset tai näkemykset saisi vaikuttaa tutkimuksen suorittamiseen tai tutkimuksen tulosten tulkitsemiseen. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2011, 11-12.)

Opinnäytetyömme on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Tutkimuksemme tarkoituksena on hankkia vertailukelpoista ja kattavaa tietoa tutkimuskysymykseemme ”Minkälaiseksi Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmat kokevat Muksunetin kasvatuskumppanuuden välineenä?”. Tutkimuksen perusjoukkoon eli kohdejoukkoon kuuluvat kaikki Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa eli Hyvinkään kaupungin päiväkodeissa olevien lasten vanhemmat. Edellä mainitut vanhemmat ovat siis tutkimuksemme havaintoyksiköjä, koska heidän mielipiteitään tutkimuksessa pyritään mittaamalla saamaan selville. Tästä perusjoukosta muodostetaan otos, joka vastaa koko kohderyhmää. Tutkimusaineisto on

kerätty siihen soveltuvalla mittarilla, tässä tapauksessa kyselylomakkeella. Saatua aineistoa analysoimme tilastollisen SPSS-ohjelmalla. Lisäksi tutkimme aineistoa myös aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla, sillä kyselylomakkeessamme on runsaasti avoimia kysymyksiä.

9.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa tarkoituksena on käsitellä mittauksen tuloksena saatua tietoa tilastollisin menetelmin. Mittaukset sisältävät havaintoyksiköiden määrän, ja tutkimus edellyttääkin riittävän määrän havaintoyksiköitä, jotta tulokset ovat luotettavia ja ne voitaisiin yleistää koko mitattavaan perusjoukkoon. (Kananen 2008, 10.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuksen tuloksia kuvataan numeerisesti eli numeroiden avulla pyritään kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä ja sen eri ominaisuuksia. Tutkimus vastaa kysymyksiin kuinka usein, kuinka moni tai kuinka paljon. Tutkimuksesta saatu tieto on siis aluksi numeroita ja lukuja, jotka tutkija ryhmittelee erilaisiksi kokonaisuuksiksi. Sen jälkeen tutkija selittää ja tulkitsee saamaansa numerotietoa sanallisesti eli tutkija sanoittaa saamaansa numeerista tietoa ymmärrettävämpään muotoon. (Vilka 2007, 13-14.)

Määrällisen tutkimuksen tavoite on löytää aineistosta säännönmukaisuuksia ja esittää löydetty säännönmukaisuudet arkipäivän ylittävinä teorioina. Usein aikaisempia teorioita ja teoreettisia käsitteitä selitetään, uudistetaan, rakennetaan, täsmennetään ja puretaan määrällisen tutkimuksen avulla. Määrällisessä tutkimuksessa teorian merkitys korostuu: tutkimusprosessissa edetään ensin teoriasta käytäntöön, esimerkiksi kyselyyn ja sen jälkeen palataan takaisin käytännöstä teoriaan analyysin ja tulosten tulkinnan kautta. Näin ollen määrällisessä tutkimuksessa keskeinen rooli on myös teoreettisilla käsitteillä, jotka ovat muodostuneet järjestelmällisen tutkimustyön tuloksena. Teoreettisten käsitteiden avulla tutkija havaitsee säännönmukaisuuksia eri asioiden, piirteiden, kohteiden, ilmiöiden, tapahtumien ja tilanteiden välillä. (Vilka 2007, 25-26.)

Vilka (2007) toteaa, että tutkimuksella on aina jokin tarkoitus. Kvantitatiivinen tutkimus selittää, kartoittaa, kuvaa, ennustaa tai vertailee ihmistä koskevia asioita ja ominaisuuksia sekä luontoa koskevia ilmiöitä. Selittävässä tutkimuksessa aineiston keräämistavaksi soveltuu parhaiten kysely, jonka tuottamasta tiedosta tutkija antaa tutkitusta asiasta perusteltua lisätietoa tai esittää asian taustalla vaikuttavia syitä. Selittävä tutkimus pyrkii esittämään asioiden välisiä syy-seuraus-suhteita eli kausaalisuhteita. Kartoittavan tutkimuksen tavoitteena taas on etsiä uusia näkökulmia: ottaa selvää vähän tutkitusta asiasta, selvittää tarkasteltavasta aiheesta kirjallisuutta ja kehittää siitä hypoteeseja. Kartoittavalla tutkimuksella voidaan löytää tutkittavasta asiasta esimerkiksi keskeisiä malleja ja tyyppittelyjä, jonka avulla voidaan piirtää tutkimusaihetta koskeva ”kartta”. Kuvailevassa tutkimuksessa tutkija taas luonnehtii yksityiskohtaisesti ja järjestelmällisesti esimerkiksi jonkin tapahtuman tai ilmiön keskeisimmät ja

kiinnostavimmat piirteet. Aineiston keräämiseen soveltuu erityisen hyvin haastattelu ja jäsennelty havainnointi. Ennustava tutkimuksen avulla sen sijaan haetaan tietoa, jonka avulla voidaan ennustaa ja arvioida ihmistä tai luontoa koskevan asian tai ilmiön ilmenemismuotoja eri aikakausina ja eri asiayhteyksissä. Tietoa voidaan kerätä esimerkiksi kyselyn tai haastattelun avulla. Tutkimusta, joka vertailee esimerkiksi ihmisiä koskevia ilmiöitä tai asioita eri paikoissa tai eri aikoina kutsutaan vertailevaksi tutkimukseksi. Vertailevassa tutkimuksessa aineiston keräämiseen soveltuu muun muassa kysely tai havainnointi.

Tutkimuksen perusedellytyksenä on niiden merkitysjärjestelmien perusteellinen ymmärtäminen, joita tutkittava kohde ympäristöineen hyödyntää. Mittaaminen edellyttääkin monissa tapauksissa yhteyttä tutkittavien omaan käsitteistöön. Tutkijan on tunnettava ilmiö, joka hänellä on kohteenaan, jotta välttyttäisiin väärinkäsityksiltä ja tutkimustulosten vääristymiltä. Kvantitatiivinen menetelmä antaa yleensä tuloksia, mutta niiden ymmärtäminen ja oikea tulkinta edellyttävät tutkimuskohteen tuntemista laajasti - vain käytetyn aineiston antamat kuvaukset eivät riitä. Yhteiskunta ei ole havaittava kokonaisuus sen jäsenille, sillä ihmisillä voi olla hyvinkin erilaisia käsityksiä esimerkiksi tuloerojen suuruudesta ja niiden kehityksestä. Ainoastaan kvantitatiivinen menetelmä antaa tuloeroista tarkemman kuvan. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla on mahdollista hyödyntää sellaisia mittareita ja käsitteitä, jotka määrittävät ilmiön mielekkäästi ja arkiajattelua tarkemmin. Nämä antavat ilmiöstä mahdollisimman realistisen ja oikeanlaisen kuvan. Käytettyjä mittareita voidaan kyseenalaistaa, mutta niiden käyttö on kuitenkin tutkimuksen kannalta tärkeää, sillä yhteiskunnan prosessit ja rakenteet eivät ole nähtävissä ilman kvantitatiivista analyysiä. Toisaalta yhteiskunnassa on olemassa ilmiöitä, jotka ovat havaittavissa arkielellä, mutta joiden yleisyyttä ja jakaumaa on vaikea tutkia ilman riittäviä näytteitä käyttävää määrällistä tutkimusta. Jonkin ilmiön tutkimiseen voi käyttää syvähaastattelua tai vaikkapa teemahaastattelua, mutta merkityksien ja käytäntöiden tutkimiseen tarvitaan tietoa variaatioiden yleisyydestä, joista saa tietoa ainoastaan kvantitatiivisessa tutkimuksessa. (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 2002, 20-21.)

Henkilöitä koskevien asioiden ja luonnon ilmiöiden tutkiminen määrällisen tutkimuksen avulla vaatii tutkittavan asian muuttamista rakenteellisesti. Ennen aineiston keräämistä tutkittava asia siis operationalisoidaan ja strukturoidaan. Operationalisoinnilla tarkoitetaan sitä, että tutkija muuttaa teoreettiset ja käsitteelliset asiat ymmärrettävämpään muotoon: tutkittavan on ymmärrettävä asia arkiymmärryksellään. Strukturointi taas tarkoittaa sitä, että tutkittava asia ja sen eri ominaisuudet suunnitellaan sekä vakioidaan. Esimerkiksi kyselylomaketta tehdessään tutkija vakioi tutkittavat asiat kysymyksiksi niin, että jokainen kyselyyn vastaaja ymmärtää kysymyksen samalla tavalla. (Vilka 2007, 14-15.)

Määrällisessä tutkimuksessa avainasemassa on tutkijan objektiivisuus eli puolueettomuus. Tutkija ei vaikuta saatuun tutkimustulokseen, joten tutkimuksen tulokset ovat tutkijasta täy-

sin riippumattomia. Kvantitatiivisen tutkimuksen objektiivisuudessa voidaan nähdä kaksi eri osa-aluetta: tutkimustulosten havainnointi ja tutkimuksessa esille nousevat luvut sekä tulosten tulkinta. Tutkimusprosessin tavoitteena on tehdä mahdollisimman objektiivinen tutkimus, jolloin tutkimus on myös luotettava. Jotta tutkimusprosessi ja tulokset olisivat mahdollisimman puolueettomia, tutkijan on pidettävä mahdollisimman etäinen suhde tutkittavaan prosessin aikana. (Vilka 2007, 13-16.)

Tutkimukseen kuuluu ajoittainen kriittinen ja reflektiivinen vaihe. Kriittisyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkija tarkastelee omaa toimintaansa ja kyseenalaistaa omia tulkintojaan. Reflektiivillä omalla työllään tutkija takaa sen, että hän on tietoinen omista tutkimukseen liittyvistä lähtökohdistaan. Tutkimuksen tuloksiin vaikuttaa paljolti se, minkälaiseen viitekehykseen tutkija tutkimuksen tulokset asettaa, joten tunnistamalla esimerkiksi omia ennakkoluulojaan, tutkijan on helpompi tarkkailla niiden mahdollista vaikutusta lopullisiin tulkintoihin. Tutkimusta tehdessään ja erityisesti tuloksia tulkitessaan tutkijan kannattaa kriittisesti tarkastella omaa työskentelyään ja asenteitaan, jotta tulokset ovat aidosti tutkimusaineistosta nousevia. (Laine 2001, 32.) Lisäksi tutkimus perustuu positivismiin, jossa tärkeitä asioita ovat tiedon perustelut, luotettavuus ja yksiselitteisyys. Tutkimuksen tavoitteena on aina yleistää. (Kananen 2008, 10.)

9.1.1 Tutkimuksen tiedonantajat ja kohderyhmä

Opinnäytetyömme tiedonantaja oli Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalvelut. Yhteyshenkilönämme ja työelämän ohjaajana toimi Muksunetti-hanketta johtava Mari Lundén-Pallanza, jolta olemme saaneet opastusta ja tukea tutkimusprosessin edetessä. Lundén-Pallanza on ollut mukana johtamassa Muksunetti-hanketta sen aloittamisesta asti, joten hän on kiistattomasti yksi Muksunetin asiantuntijoista Hyvinkäällä. Tutkimusluvan olemme hakeneet Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden johtajalta Hilka Toiviaiselta.

Kohderymänä olivat Hyvinkään kaupungin päivähoitossa olevien lasten vanhemmat, jotka vastasivat päiväkoteihin lähettämäämme kyselylomakkeeseen. Kohderyhmämme tutkimukselle valikoitui toimeksiantajien tarpeesta: Muksunetistä ei aiemmin ole tehty Hyvinkäällä tutkimusta, jossa kysytään vanhempien mielipidettä siitä. Vanhempien mielipide koettiin kuitenkin erittäin tärkeäksi, koska he ovat varhaiskasvatuksen asiakkaita perheineen. Opinnäytetyön tutkimustulosten tarkoitus on auttaa toimeksiantajiamme saamaan tietoa vanhempien kokemuksista, joiden pohjalta Muksunettiä voitaisiin tulevaisuudessa kehittää yhä paremmaksi ja asiakaslähtöisemmäksi.

9.1.2 Otos

Kvantitatiivinen tutkimus koostuu mittaamisesta, jonka tarkoituksena on synnyttää perusteltua, luotettavaa sekä yleistettävää tietoa. Ideana on kysyä tutkimusongelmaan ja tutkittavaan ilmiöön liittyviä kysymyksiä ennalta määritetyltä joukolta. (Kananen 2008, 10.) Yleensä tutkimusta tehdessä ei ole mahdollista tutkia koko perusjoukkoa, joten perusjoukosta valitaan tutkittavaksi jokin tietty osuus eli otos. Otoksesta voidaan tilastollisen päättelyn perusteella tehdä koko perusjoukkoa koskevia päätelmiä, joten otoksen tulisi mahdollisimman hyvin edustaa koko perusjoukon ominaisuuksia. Otokoko ja sen määrittely riippuvat tutkimuksen tavoitteista ja tutkimusasetelmasta. Otos muodostetaan erilaisten otantamenetelmien avulla, joita ovat esimerkiksi ryväsotanta, satunnaisotanta tai systemaattinen otanta. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2011, 14.)

Joskus tutkimuksen kohteena oleva perusjoukko voi koostua tilastoyksiköiden muodostamista ryhmistä, ei yksittäisistä tilastoyksiköistä: nämä ryhmät määritellään rypäiksi. Erilaisia tilastoyksiköiden muodostamia ryhmiä voivat olla esimerkiksi kotitaloudet, yritykset tai päiväkotiryhmät. Ryväsotannassa siis kerätään yksittäisten yksilöiden eli alkioiden sijaan yksilöiden muodostamia ryhmiä, jolloin perusjoukko koostuu ryhmistä eli rypäistä. Rypäiden koot saattavat vaihdella voimakkaasti. (Pahkinen 2012, 44.)

Ryväsotanta on yleinen otanta-asetelma, koska monet kohdeperusjoukot rakentuvat luonnostaan rypäistä. Lisäksi taloudelliset ja käytännölliset syyt tukevat ryväsotanta-asetelman käyttöä tutkimuksessa. Asetelma vähentää mittauskustannuksia ja minimoi ajankäytön, joten se on kustannustehokas. Lisäksi ryvästilanteessa yksilötason tarkka tieto tarvitaan ainoastaan otokseksi tulevien ryhmien yksilöistä eli alkioista, ei kaikista perusjoukon alkioista. (Pahkinen 2012, 62.)

Ryväsotannan erikoistapaus on systemaattinen otanta. Systemaattinen otanta soveltuu tilanteisiin, joissa perusjoukossa on jokin selkeä tunnistettavissa oleva sisäinen järjestys, joka kelpaa poimintakehikoksi. Tästä esimerkkinä useat väestökisterit, jotka ovat henkilönimen mukaan aakkostettuja ja poimimalla aakkosjärjestyksen mukaisesti listasta esimerkiksi joka kymmenes henkilö saadaan lopputuloksena systemaattinen otos. (Pahkinen, 2012, 56.)

Määrällisen tutkimuksemme otos muodostui systemaattisen ryväsotannan avulla. Otokseen kuuluu seitsemän Hyvinkään kaupungin päiväkotia: Tanssikallion päiväkotia, Metsäkuusen päiväkotia, Punaojan päiväkotia, Martintalon päiväkotia, Viertolan päiväkotia, Paavolan päiväkotia ja Kruununmaan päiväkotia. Kyseiset päiväkodit ovat aloittaneet eri aikaan Muksunetin käytön ja kuuluvat siis eri pilotteihin. Ensimmäisen pilotin päiväkodit ovat käyttäneet Muksunettiä jo

vuoden 2012 alusta lähtien, toinen pilotti alkuvuodesta 2013. Viimeinen pilottiryhmä on ottanut Muksunetin vanhempien ja kasvattajien yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden välineeksi syksyllä 2013.

Tutkimusotoksemme valikoitui edellä mainittujen pilottien pohjalta. Päiväkodit valikoituvat luonnollisiksi ryhmiksi eli rypäiksi, mutta oli myös luonnollista ja tarkoituksenmukaista valita otokseen tulevat rypäät mukaan eri piloteista. Tällöin tutkimuksen tulosten voidaan sanoa olevan luotettavia ja koko perusjoukkoon yleistettäviä. Eri piloteissa olleilla vanhemmilla saattaa olla hyvinkin erilaisia kokemuksia Muksunetin käytöstä esimerkiksi sen perusteella, kuinka kauan he ovat ohjelmaa ehtineet käyttää. Lisäksi Muksunettiä on kehitelty eri pilottien edetessä aikaisempaa parempaan suuntaan: esimerkiksi viimeiseksi aloittaneella pilotilla on alusta alkaen ollut käytössään sellainen versio, jota on testattu jo kahdella aiemmalla pilotilla ja tästä syystä käyttökokemukset ovat mahdollisesti positiivisempia.

Otanta suunniteltaessa keskeinen kysymys on se, kuinka suuri otoskoon tulisi olla. Ennen otoskoon lopullista valintaa tutkijalla tulisi olla arviot saatavien tulosten tarkkuusvaatimuksista, tutkimusresursseista ja tilastollisten menetelmien vaatimuksista. (Nummenmaa, Konttinen, Kuusinen & Leskinen 1997, 35.) Otantatutkimukseen sisältyy aina virhemahdollisuus ja virheen riski on sitä suurempi, mitä pienemmästä otoksesta yritetään vetää johtopäätöksiä. Otokoko olisikin hyvä saada mahdollisimman suureksi, mutta aina se ei kustannusten, ajan ja hallittavuuden takia ole mahdollista. Lisäksi otoskoon kasvattaminen hyvin suureksi ei enää merkittävästi lisää tulosten tarkkuutta. (Holopainen & Pulkkinen 2008, 38.)

9.1.3 Mittausmenetelmä ja aineiston keruu

Tietojen keruu on tiedonkerääjän ja tiedonantajan välistä yhteistoimintaa, jossa tiedonkeruu tapahtuu erilaisin tiedonkeruuvälinein. Tiedonantajina toimivat erilaiset yritykset, yhteisöt tai yksittäiset henkilöt sekä yksittäisten henkilöiden muodostavat ryhmät, esimerkiksi kotitaloudet tai päiväkotiryhmät. (Pahkinen 2012, 213.) Kvantitatiivisen tutkimuksen lähtökohta on tutkia mitattavien määrien jotakin empiiristä ilmiötä. Jotkut tekijät, esimerkiksi ikä on helposti määriteltävissä, kun taas esimerkiksi älykkyyden määrittäminen kvantitatiivisesti mitattavaan muotoon on melko haastavaa. Tämä piirre edellyttää tutkijalta laajaa tuntemusta tutkitavasta ilmiöstä ja tutkimusalasta. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2011, 20.)

Tutkimusdataa kerätään erilaisten mittareiden avulla. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa mittarina käytetään yleisimmin haastattelu-, kysely- ja havainnointilomaketta. Kun esimerkiksi luontoon liittyviä ilmiöitä tai erilaisia ihmiseen liittyviä asioita ja ominaisuuksia määritellään mitta-asteikolla, puhutaan mittaamisesta. Tutkija mittaa eli järjestelee, ryhmittelee tai luokittelee mitta-asteikolla erilaisia tutkittavia muuttujia. Tällaisia muuttujia voivat olla esimer-

kiksi ikä, sukupuoli, paino, pituus tai koulutus. (Vilka 2007, 14-16.) Yleisimmin kasvatustieteessä käytettyjä tiedonkeruumuotoja ovat haastattelu ja kyselylomake, joiden avulla saadaan kerättyä tietoa esimerkiksi otokseen kuuluvien yksilöiden arvoista, mielipiteistä tai kokemuksista. Kyselylomakkeen etuja ovat sen edullisuus sekä keruuvaiheessa nopeus ja selkeys. Kyselylomakkeiden ongelmaksi muodostuu kuitenkin usein otoskato, joka jää usein varsin suureksi. (Tähtinen ym. 2011, 21.)

Kvantitatiivista tutkimusta tehdessä kysely on erityisen hyvä tapa kerätä tutkimusaineistoa, jos tutkittavia on suuri joukko, kyselyyn osallistuvat ovat hajallaan toisistaan tai kysely käsittelee hyvin henkilökohtaisia asioita. Kyselyssä kysymysten muoto on vakio eli standardoitu: jokaiselta kyselyyn vastaavalta kysytään samat kysymykset samassa järjestyksessä ja täysin samalla tavalla. Kysely voidaan toteuttaa postitse tai Internetissä ja kyselyyn vastaaja itse lukee kysymykset kyselylomakkeesta ja myös vastaa niihin. (Vilka 2007, 28.)

Kyselylomakkeen teko itsessään on aikaa vievä ja haasteellinen prosessi. Kyselylomakkeen tekemisessä ja kysymysten laadinnassa tulee olla erityisen huolellinen, koska ne luovat pohjan tutkimuksen luotettavuudelle. Kysymykset tulee muodostaa niin yksiselitteisiksi, ettei kyselyyn vastaajilla ole mahdollisuutta tulkita niitä eri tavoin. Kyselylomakkeen kysymyksiä lähdetään kehittämään tutkimuskysymyksen ja tutkimuksen tavoitteiden suuntaisesti. Tutkijan tulee huomioida kyselylomaketta rakentaessaan monia seikkoja. Tutkimus ei saa olla liian pitkä ja tutkimuskysymysten tulee olla selkeitä, loogisia ja tutkimuksen tavoitteiden kannalta tarpeellisia. Usein kyselylomakkeen tekovaiheessa tutkija joutuu tilanteeseen, jossa kaikkia mittaavaksi haluttavia asioita ei pysty mittaamaan. Tällaisissa tapauksissa tutkija joutuu operationalisoimaan käytettävät käsitteet mittareiksi eli avaamaan käsitteen sellaiseen muotoon, että niitä voidaan mitata. (Valli 2001, 100-101.) Kysymysten muotoilu, esittämisjärjestystä ja kyselyssä esitettäviä käsitteitä on syytä testata ennen varsinaista kenttätöitä. Suositeltavaa on, että kysely testataan ensin koehenkilöillä, jolloin voidaan testata kysymysten ymmärrettävyyttä, vastausaikoja ja annettujen vastauksien sisältöjä. (Pahkinen 2012, 239.)

Kyselylomake on syytä suunnitella huolellisesti, koska vastaajan täyttäessä lomakkeen siihen ei ole enää mahdollista tehdä muutoksia. Ratkaisevaa on, kysytäänkö lomakkeessa sisällöllisesti tärkeitä asioita tilastollisesti mielekkäällä tavalla. Hyvä kyselylomake onkin kokonaisuus, jossa toteutuvat niin sisällölliset kuin myös tilastolliset näkökohdat. (Vehkalahti 2008, 20.)

Kyselylomakkeessamme on suljettuja ja avoimia osioita. Suljettujen kysymysten vastausvaihtoehdot on annettu lomakkeessa valmiiksi ja vaihtoehdot ovat toisensa poissulkevia eli kysely on standardoitu. Avoimiin kysymyksiin vastaaja saa vastata vapaamuotoisesti. Pääosin kyselylomakkeessa käytetään suljettuja kysymyksiä, mutta myös avoimia tarvitaan. Molemmilla on omat hyvät ja huonot puolensa: valmiit vastausvaihtoehdot selkeyttävät mittaamista ja hel-

pottavat tutkimustulosten käsittelyä merkittävästi. Avoimet vastaukset, vastaajien sanalliset vastaukset, sen sijaan ovat työläitä käsitellä, mutta joissakin tilanteissa avoimet vastaukset toimivat suljettua vastauksia paremmin tutkimuskysymyksen näkökulmasta. Välttämättömiä avoimet kysymykset ovat tilanteissa, joissa vaihtoehtoja ei ole mahdollista luetella. (Vehkalahti 2008, 24-25.)

Tutkimuksemme mittausmenetelmäksi valikoitui paperinen kyselylomake, joka mahdollistaa isonkin otoksen mittaamisen melko vaivattomasti. Lisäksi lomake on mittausmenetelmänä edullinen ja mittauksen tekeminen suhteellisen nopeaa, joten se on melko kustannustehokas resurssien ollessa vähäiset. Mahdollisuutena oli myös käyttää sähköistä kyselylomaketta, mutta päädyimme paperiseen versioon siksi, että paperinen lomake tavoittaa suuremman osan ihmisistä. Yhteensä 530 saatekirjeellä varustettua kyselylomaketta toimitettiin seitsemään Hyvinkään kaupungin päiväkotiin viikolla 9. Kyselylomakkeiden vastausaika päiväkodeissa oli noin viikko. Vastausaikaa oli mahdollista pidentää. Vastaajien anonyymiyden vuoksi jokaisen päiväkotiryhmän kyselyille varattiin kirjekuori, johon ryhmän kasvattajat laittoivat palautuneet lomakkeet. Vasta analysoidessamme lopullisia tuloksia avasimme kirjekuoret. Kun kyselylomakkeiden tiedot saatiin syötettyä tietokoneelle, paperit hävitettiin salapidettävien paperien palautuslaatikkoon.

9.1.4 Tutkimusaineiston analysointi

Määrällisessä tutkimuksessa valitaan aina analyysimenetelmä, joka antaa tietoa tutkittavasta asiasta. Tutkimusta suunniteltaessa pyritään ennakoimaan analyysimenetelmä, joka sopii parhaiten tutkimuskysymykseen. Sijaintilukuja, esimerkiksi keskiarvoa tai moodia, käytetään, kun on tavoite saada tietoa yhden muuttujan jakaumasta. Tilanteissa, joissa tavoitteina on analysoida kahden muuttujan välistä riippuvuutta, käytetään ristiintaulukointia tai korrelaatiokerrointa tai molempia. Ristiintaulukoinnin ja korrelaatiokerrointen avulla voidaan esittää tietoa muuttujien välisistä riippuvuussuhteista. (Vilkka 2007, 119-120.)

Kyselylomakkeella kerätyt tiedot käsitellään tilasto-ohjelmalla, joka tuottaa aineistosta tiivistettyä tietoa. Tulosteet ovat yksinkertaisimmillaan ristiintaulukointeja ja erilaisia suoria jakaumia. Suorissa jakaumissa esitetään jonkin muuttujan eli yksittäisen kysymyksen eri vaihtoehtojen saamat frekvenssit prosentuaalisena taulukkona. Esimerkiksi kysyttäessä vastaajan sukupuolta voidaan esittää eri sukupuolten väliset prosentuaaliset eli suhteelliset osuudet. Ristiintaulukoinnissa taas tarkastellaan kahden eri muuttujan välistä suhdetta yhteistaulukolla, esimerkiksi jonkin asian käyttöaktiivisuutta suhteessa ikään. (Kananen 2012, 137.)

Tutkimustuloksia analysoimme syöttämällä anonyymien kyselylomakkeiden tiedot SPSS-ohjelmaan. SPSS eli Statistical Package for Social Sciences on tilastollisen tietojenkäsittelyn

ohjelmisto. Monipuolisella ohjelmistolla voidaan tehdä monia vaativampiakin tarkasteluja ja täyttää tavallisimmat tilastollisen analyysin tarpeet. (Valtari 2014.) Nykyään ohjelmistosta käytetään pääsääntöisesti vain lyhennettä. SPSS:n historia kumpuaa jo 1960-luvulta, jolloin se tuli yleiseksi tilastollisten sovellusohjelmien pakettina ja nimenomaan yhteiskuntatieteisiin soveltuvana. Edelleenkin SPSS:n perinteistä alaa ovat keskeiset ristiintaulukoinnit sekä erilaiset regressio- ja varianssianalyysit. Menetelmävalikoimista puhuttaessa SPSS on tilastollisista ohjelmistoista yksi laajimmista, mikäli peruspaketin käytön ohella on niin sanotut tyypillisimmät laajennusosat, kuten esimerkiksi Advanced Models, Categories ja Missing Values. Ohjelman käyttöliittymä soveltuu moneen eri ympäristöön. (Vehkalahti 2008, 196-198.)

Tulosten analysoinnissa SPSS-ohjelman avulla pyrimme pitämään prosessin loogisena ja selkeänä. Saatuamme päiväkodeista palautuneet kyselylomakkeet aloitimme tulosten analysoinnin laskemalla palautuneiden kyselylomakkeiden määrät jokaista päiväkotia kohden. Tämän jälkeen numeroimme jokaisen päiväkodin satunnaisesti. Lisäksi numeroimme jokaisen kyselylomakkeen, jotta tulosten tai niihin liittyvien asioiden tarkastaminen jälkikäteen olisi mahdollista. Numeroinnin jälkeen syötimme tulokset SPSS-ohjelmaan numerojärjestyksessä. Syöttämisen jälkeen teimme ohjelman perusajon, jonka tulostimme paperiversiona tulosten analysoinnin helpottamiseksi. Perusajon jälkeen kirjoitimme tulokset tekstiksi ja perehdyimme siihen, mitkä asiat tuloksista erityisesti nousivat esille. Tulosten perusanalysoinnin jälkeen aloimme miettiä tuloksista mahdollisia ristiintaulukointeja, joita löysimme lopulta suhteellisen hyvän määrän. Myös ristiintaulukoinnit kirjoitimme tekstiksi. Perustuloksista kuten myös ristiintaulukoinneista olemme lisänneet työhömmme erilaisia kuvioita tulosten havainnollistamiseksi.

9.2 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään laadullisten mittausmenetelmien avulla saamaan vastaus kysymyksiin miksi, millainen ja miten. Kvalitatiiviset tutkimukset liittyvät usein läheisesti esimerkiksi kasvatustieteeseen, sosiaalitieteeseen, terveydenhuoltoon ja käyttäytymistieteisiin. (Holopainen & Pulkkinen 2008, 20-21.) Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan merkitysten maailmaa, joka on ihmisten välinen ja sosiaalinen. Nämä merkitykset ilmenevät erilaisina suhteina ja niiden muodostamina merkityskokonaisuuksina. Merkityskokonaisuudet ilmenevät ihmisestä lähtöisin olevasta ja ihmiseen päätyvinä tapahtumina, esimerkiksi toimintana ja ajatuksina. Tavoitteena on saada ihmisen omat kuvaukset koetusta todellisuudesta. Laadullisella tutkimusmenetelmällä voidaan myös tavoittaa ihmisen merkitykselliseksi koettuja tapahtumaketjuja, esimerkiksi oman elämän kulkua. Laadullinen tutkimus ei tavoittele totuuden löytämistä tutkittavasta asiasta. Sen tavoitteena on tuoda näkyväksi tutkimuksen aikana muodostuneiden tulkintojen avulla jotakin esimerkiksi ihmisten toiminnasta tai hänen tuottamistaan kulttuurituotteista. (Vilka 2005, 97-98.)

Laadulliseen tutkimukseen sisältyy aina kysymys siitä, mitä merkityksiä tutkimuksessa tutkitaan. Tutkijan on syytä täsmentää, tutkitaanko tutkimuksessa kokemukseen vai käsityksiin liittyviä merkityksiä. Välittömien havaintojen sijaan tutkimuksen tavoite on ratkaista tutkimuksessa asioita, joita ei voida suoraan havaita. (Vilka 2005, 97.)

Keskeistä suurelle osalle kvalitatiivisista tutkimuksista on osallistuvuus. Osallistuvuus tutkittavien elämään ei ole kuitenkaan ehdoton edellytys laadullista tutkimusta tehdessä. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto on pelkistetyimmillään jonkinlaista tekstiä, joka on syntynyt tutkijasta riippuen tai riippumatta. Tutkijan kanssa syntynyt aineisto on esimerkiksi haastattelut ja havainnoinnit, kun taas tutkijasta riippumatta syntynyt aineisto voi olla esimerkiksi päiväkirjat, kirjeet ja omaelämäkerrat. Aineistona voi käyttää myös vaikkapa elokuvia tai yleisön-osastokirjoituksia. (Eskola & Suoranta 2003, 15-16.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena ja aineiston analyysi vaatii tilastollisesta tutkimuksesta poikkeavaa absoluuttisuutta. Tutkimuksen johtolangoiksi ja tuloksiksi eivät riitä vain tilastolliset todennäköisyydet, vaan kaikki luotettavina pidetyt ja selvitettävään tutkimusaiheeseen liittyvät seikat on kyettävä selvittämään niin, etteivät ne ole ristiriidassa esitetyn tulkinnan kanssa. Oman rajoituksensa luovat jo yksiköiden eli tutkittavien rajallinen määrä. Yksikin yksilöhaastattelu voi tuottaa kymmeniä sivuja tutkimusaineistoa, joten harvoin on järkevää tai edes mahdollista resurssien puitteissa tehdä haastatteluja niin paljon, että yksilöiden väliset erot olisivat tilastollisesti merkittäviä. (Alasuutari 2014, 38-39.)

Usein laadullisen tutkimuksen aineistot ovat kooltaan melko suppeita, sillä tutkimusyksiköiden suuri joukko ei ole niinkään tarpeellinen. (Holopainen & Pulkkinen 2008, 20-21.) Laadullisessa tutkimuksessa pyritään analysoimaan yleensä varsin pientä määrää tapauksia mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden kriteeri onkin tällöin laatu ja käsitteellistämisen kattavuus eikä niinkään määrä. Tutkijan tavoite on asettaa tutkittava asia yhteiskunnallisiin yhteyksiin ja antaa siitä historiallisesti tarkka kuva. (Eskola & Suoranta 2003, 18.)

Laadullisessa tutkimuksessa korostuu kolme näkökulmaa suhteessa tutkimuskohteeseen. Nämä ovat konteksti, ilmiön intentio ja prosessi. Tutkimusta tehdessään tutkijan on otettava selvää ja kuvattava tutkimustekstissään sitä, millaisia yhteyksiä tutkittavalla asialla tai ilmiöllä on esimerkiksi sosiaalisiin ja ammatillisiin näkökulmiin. Kuvaus edellyttää asian tai ilmiön esiintymisympäristön, esimerkiksi ajan tai paikan kuvaamista. Kyseinen kuvaus muodostaa tutkittavan asian kontekstin. Tämän jälkeen tutkija kuvaa, millainen on ollut tutkimustilanne, jossa tutkimusaineisto kerättiin. Tutkimustilanteessa tutkijan on myös tarkkailtava millaisia motiiveja ja tarkoituksia tutkittavan tekemiseen ja ilmaisuun liittyy. Tällä tarkoitetaan intention huomioon ottamista. Tutkittava voi jonkin motiivin takia esimerkiksi vähätellä, peitellä tai

kaunistella kertomiaan asioita. Tutkittavan suhtautuminen asiaan antaa tutkijalle jo itsessään merkittävää tietoa. Laadullisen tutkimusmenetelmän prosessimaisuus ilmenee tutkimusaikataulun ja tutkimusaineiston suhteuttamisella tutkijan tutkittavaa asiaa koskevaan ymmärrykseen. Tutkimusaikataulu vaikuttaa paljon siihen, kuinka syvälle tutkija tutkittavaan asiaan tai ilmiöön pääsee. Pidempi tutkimusprosessi mahdollistaa sen, että tutkija pystyy tarkastelemaan jokaista keräämäänsä aineistokokonaisuutta rauhassa. Tällöin on myös mahdollista saada aikaiseksi tarkempaa merkityssuhteiden tulkintaa kuin lyhyellä aikavälillä kerätystä tutkimusaineistosta. (Vilka 2005, 99-100.)

9.2.1 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota käytetään kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Analyysi voi olla yksittäinen metodi, mutta myös väljä viitekehys, joka on mahdollista yhdistää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Analyysimenetelmän avulla voidaan tehdä hyvin erilaisia tutkimuksia. Useimmat laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat käytännössä tavalla tai toisella sisällönanalyysiin, mikäli sillä tarkoitetaan kirjoitettujen, kuultujen tai nähtyjen sisältöjen analyysia väljänä teoreettisena kehyksenä. Kyseisestä näkökulmasta katsottuna sisällönanalyysia ei voida pitää ainoastaan laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmänä - määrällisen tutkimuksen sisällönanalyysi alkaa Eskolan (1975) mukaan jo 1900-luvun alusta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.)

On varsin yleistä, että laadullisen tutkimuksen aineistosta löytyy usein paljon kiinnostavia esille nousevia asioita, joita ei välttämättä ole osannut edes etukäteen ajatella. Kiinnostavien asioiden paljous saattaa saada aloittelevan tutkijan hämilleen, koska kaikki asiat olisi mielenkiintoista nostaa esille omassa tutkimuksessaan. Kuitenkin on muistettava, että aineistosta kaikkia esille nousevia asioita ei voi tutkia yhdessä tutkimuksessa - on rajattava jokin tarkkaan valittu, kapea ilmiö, mutta siitä on kerrottava niin paljon kuin asiasta saa irti. Muu mielenkiintoinen materiaali, joka nousee esille, täytyy siirtää seuraavaan tutkimukseen. Tutkimuksen tarkoituksesta ja tutkimuskysymyksestä tai tutkimustehtävästä näkyy, mitä asioita juuri tässä tutkimuksessa tulee selvittää ja mistä halutaan saada enemmän tietoa. Näiden tulee olla linjassa tutkijan kiinnostuksen kohteen kanssa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92.)

Sisällönanalyysia pidetään menettelytapana, jonka avulla on mahdollista analysoida erilaisia dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Dokumenteilla voidaan tarkoittaa tässä yhteydessä esimerkiksi kirjoja, artikkeleita, päiväkirjoja, kirjeitä, haastatteluja, puheita, keskustelua, dialogia, raportteja tai lähes mitä tahansa kirjallisessa muodossa olevaa materiaalia. Sisällönanalyysi käy hyvin myös täysin strukturoimattoman aineiston analyysiin. Kyseisellä analyysimenetelmällä on tarkoitus saada kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetysti ja yleisessä

muodossa. Sisällönanalyysi tarkastelee ja etsii merkityksiä, inhimillisiä sellaisia, joita laadullisen tutkimuksen historiasta voi löytää. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 104.)

Tutkimuksen aineiston tehtävänä on kuvata tutkittavaa ilmiötä, kun taas analyysin tehtävänä on kehittää sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysin tarkoituksena on laittaa aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon, kuitenkin hävittämättä lainkaan sen sisältämää tietoa. Koska hajanaisesta aineistosta on tarkoitus luoda mielekästä, selkeää ja yhtenäistä informaatiota, laadullisen aineisto pyrkii kasvattamaan informaatioarvoa. Analyysi antaa kerättyyn aineistoon selkeyttä, jolloin mahdollistuu selkeät ja ennen kaikkea luotettavat johtopäätökset tutkittavasta ilmiöstä. Looginen päättely ja tulkinta ovat aineiston laadullisen käsittelyn perusta. Yleensä aluksi aineisto pilkotaan osiin, käsitteellistetään ja kerätään uudestaan kokoon uudella tavalla ja näin ollen syntyy looginen kokonaisuus. Tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa tutkija tekee laadullisen aineiston analyysiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Tutkimukseen kerätty aineisto ilmentää jotakin tutkittavaa ilmiötä. Analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen sekä lisäksi selkeä kuvaus ilmiöstä. Aineisto tulee järjestää mahdollisimman tiiviiseen muotoon selkeästi ja ymmärrettävästi. Aineiston sisältämää informaatiota ei tule kadottaa sisällönanalyysiä tehtäessä, vaan sen tärkeä, esille nousut informaatio tulee säilyttää aineiston analyysin loppuun asti. Tarkoitus on tehdä hajanaisesta aineistosta mielekäs, selkeä ja yhtenäinen kokonaisuus. Jotta aineistosta voi tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä, on aineistoa analysoitava selkeäksi ja ymmärrettäväksi. Ensin aineisto hajotetaan osiksi, käsitteellistetään ja lopuksi koodataan uudestaan uudenlaiseksi yhteneväiseksi kokonaisuudeksi. Aineiston analysointi pohjautuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 110.)

9.2.2 Teorialähtöinen ja teoriaohjaava sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi voidaan tehdä myös teorialähtöisesti, jolloin analyysiin liittyy olennaisesti aineiston analyysin luokittelun perustuminen aikaisempaan viitekehukseen. Aikaisempi viitekehys voi olla esimerkiksi jokin teoria tai käsitejärjestelmä. Analyysia ohjaa tällöin jokin teoria tai käsitekartta. Ensimmäinen vaihe on analyysirungon muodostaminen. Analyysirunko voi olla väljä ja sen sisälle voi muodostaa erilaisia luokituksia tai kategorioita aineistosta. Aineistosta voidaan näin ollen karsia analyysirungon ulkopuolelle jäävät asiat, mutta myös poimia ne, jotka kuuluvat analyysirunkoon. Analyysirungon muodostumisen jälkeen voidaan tehdä sisällönanalyysia mukaisesti aineiston pelkistäminen. Luokittelu voi lähteä esimerkiksi siitä, että systemaattisesti poimitaan analyysirungon mukaisia ilmiöitä aineistosta. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä on mahdollista kerätä aineiston mukaisesti alkuun joko yläluokkaa tai alaluokkaa kuvaavia ilmiöitä ja asioita sekä sijoittaa ne analyysirungon mukaisesti. Kyseisessä sisällönanalyysimuodossa kategoriat määritellään sen tiedon perusteella, joka on ollut jo ai-

kaisemmin ja niihin pyritään löytämään aineistosta sisältöjä niitä kuvaavista lausumista. Tärkeä seikka onkin, että aineiston analyysiä ohjaa valmis, aikaisemman tiedon perusteella muotoutunut teoria tai käsitejärjestelmä tai molemmat. Tällöin kysymys on etenemisestä yleisestä yksityiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113-115)

Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee lähtökohdiltaan aineiston ehdoilla, kuten myös aineistolähtöinen analyysi. Ero on kuitenkin siinä, millä tavalla abstrahoinnissa empiirinen aineisto yhdistetään ja linkitetään teoreettisiin käsitteisiin. Aineistolähtöisessä analyysissä teoreettiset käsitteet syntyvät aineistosta, kun taas teoriaohjaavassa analyysissä käsitteet ovat olemassa ja ilmiöstä ollaan tietoisia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 117.)

9.2.3 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Miles ja Huberman (1994) pitävät aineistolähtöistä laadullisen eli induktiivisen aineiston analyysiä karkeasti ottaen kolmivaiheisena prosessina. Ensimmäisenä aineisto redusoidaan eli pelkistetään. Tämän jälkeen aineisto klusteroidaan eli ryhmitellään ja viimeisenä vaiheena on abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineiston pelkistämässä eli redusoinnissa analysoitava tieto eli data voi olla esimerkiksi auki kirjoitettu haastatteluaineisto, muu asiakirja tai dokumentti. Tieto pelkistetään siten, että kaikki tutkimukselle epäoleellinen karsitaan sen ulkopuolelle. Pelkistäminen voi olla informaation tiivistämistä tai hajottamista osiin. Tutkimustehtävä ohjaa aineiston pelkistämistä. Pelkistämistä voi suorittaa siten, että avustusta aineistosta löydetään tutkimustehtävän kysymyksillä niitä kuvaavia ilmaisuja, jotka voidaan esimerkiksi merkitä erivärisillä kynillä. Aineiston klusteroinnissa eli ryhmittelyssä kerätystä aineistosta koodatut alkuperäisilmaukset käydään tarkasti läpi. Lisäksi aineistosta halutaan löytää samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Käsitteet, jotka tarkoittavat samaa, voidaan ryhmitellä ja yhdistellä luokiksi sekä nimetä käsitteellä, joka kuvaa luokan sisältöä. Luokittelussa yksikkönä voidaan käyttää esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuutta, piirrettä tai käsitystä. Luokittelussa aineisto tiivistyy - yksittäiset tekijät sisällytetään yleisempiin käsitteisiin. Tarkoituksena on luoda pohja tutkimuksen perusrakenteelle, mutta myös alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä. Aineiston abstrahointi erottelee tutkimuksen kannalta merkittävän informaation. Valikoidun informaation perusteella muodostuu teoreettisia käsitteitä. Klusteroinnin katsotaan olevan yksi osa abstrahointiprosessia. Käsitteellistämisen tarkoituksena on edetä alkuperäisinformaation käyttämisestä sanallisista ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Luokituksia yhdistellään edelleen niin kauan kuin se on mahdollista aineiston sisältöä ajatellen. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä yhdistellään käsitteitä, jolloin saadaan vastaus muodostettuun tutkimustehtävään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-113.)

Analyysin pohja on tulkinnassa ja päättelyssä, joista tutkija muodostaa yleiskäsitteiden avulla kuvauksen tutkimuskohteesta. Näin ollen teoriaa ja johtopäätöksiä verrataan jatkuvasti alku-peräisaineistoon muodostaen samalla uudenlaista teoriaa. Tuloksissa kuvataan muodostetut käsitteet tai kategoriat ja niiden sisällöt luokittelujen pohjalta. Tutkija pyrkii johtopäätöksiä tehdessä käsittämään, mitä asiat tutkittaville merkitsevät. Tutkija yrittää siis käsittää tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan analyysin kaikissa vaiheissa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-113.)

Kyselymme avointen kysymysten vastaukset käsitelimme aineistolähtöistä sisällönanalyysia hyödyntäen. Aluksi luimme kaikki palautuneet vastaukset huolellisesti, jonka jälkeen kirjassimme ne Word-tekstinkäsittelyohjelmaan. Vastausten kirjaamisen jälkeen tulostimme avatut tekstit paperille ja leikkasimme ne omiksi paperilapuiksi. Paperilaput jaoimme aihealueiden mukaisesti erillisiin kirjekuoriin, jotka kirjassimme teemoittain. Analyysissa nousivat esille muun muassa seuraavanlaisia teemoja: Muksunetin vaikutus kasvotusten tapahtuvaan kommunikointiin, ongelmat käyttöliittymässä, ohjeistaminen, positiivisia ajatuksia Muksunetistä ja kehittämisehdotuksia. Lisäksi avoimissa kysymyksissä nousi esille myös joitakin yksittäisiä aiheita, ja nämä aiheet suljettiin omaan kirjekuoreen nimikkeellä ”sekalaista”.

Tämän jälkeen erittelimme ryhmässä teemojen sisällä olevat samankaltaiset vastaukset omiksi ryhmikseen ja vertasimme ryhmien merkittävyyttä suhteessa muuhun aineistoon. Analyysin pohjalta lopulliseen opinnäytetyöhömmä valikoituivat tutkimuksen kannalta merkittävimmät tulokset.

10 Tutkimuksen eettisyys

Tutkijan eettiset ratkaisut ja tutkimuksen uskottavuus ovat tiiviissä ja kiistattomassa yhteydessä toisiinsa. Uskottavuus toteutuu siten, että tutkijat noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä parhaalla mahdollisella tavalla. Tieteellinen etiikka on noussut esille yhtenä keskeisenä kysymyksenä viime vuosikymmenten aikana. Kyse ei ole ainoastaan yhden yksittäisen tutkimuksen etiikasta, vaan tieteellinen etiikka on koko tiedeyhteisön ja tutkimusta hyödyntävän yhteisön asia. Lisäksi keskeiseksi on noussut, etteivät tutkimuksen eettisyys ja eettiset kysymykset liity ainoastaan yksittäisen tutkijan toimintaan esimerkiksi aineiston hankinnassa tai raportoinnissa, vaan kyse on koko tutkimustoiminnan lähtökohdasta ja siitä muodostuvasta pohjasta. Tutkimuksen tulokset vaikuttavat eettisiin päätöksiin, kun taas toisaalta eettiset lähtökohdat vaikuttavat tutkijan työssään tekemiin päätöksiin. Edellä mainittu tutkimuksen ja etiikan yhteys on varsinaista tieteen etiikkaa. Tutkimuksen ja etiikan yhteys on siis kaksijakoinen. (Tuomi 2007, 143.)

Tiedonkeruumenetelmät sekä erilaiset organisaatiot ja analyysit ovat viime vuosikymmenten aikana muotoutuneet pitkälle kehittyneiksi ja varsin syvällisiksi. Tämän vuoksi tutkimuksen laajuus on merkittävästi laajentunut. Laajentumisen takia tietous mutta myös huoli tutkimuksen ja tutkijoiden etiikasta ovat nousseet esille. Punchin (1994) mukaan huoli on noussut monesta asiasta, kuten esimerkiksi etiikasta suhteessa tutkimuksen yksityisyyden säilyttämiseen ja tietojen luotettavuuteen. (ks. Berg 2006, 53.)

Moraalisesta näkökulmasta nouseva etiikka on täysin luonnollinen osa arkista elämää, sillä se on jatkuvasti mukana erilaisissa tilanteissa. Ihminen joutuu miettimään omaa suhtautumistaan omiin ja muiden ihmisten tekemisiin, mikä on sallittua ja mikä ei sekä erityisesti miksi. Etiikka ja moraalit ovat erityisesti ja konkreettisesti mukana sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole mahdollista ratkaista tilannetta yksiselitteisesti. Jokaisessa valinnassa on erilaisia näkökulmia sekä myönteisiä että kielteisiä piirteitä. Eettisesti ajattelevalla on kykyä pohtia omia sekä myös yhteisön arvojen pohjalta sitä, mikä on erilaisissa tilanteissa oikein ja mikä väärin. Lakien ja eettisten normien tunteminen auttaa eteen tulevien eettisten ongelmien ratkaisemisessa. Kuitenkin tutkimuksessa tehtävistä ratkaisuista ja valinnoista jokainen tekijä kantaa vastuunsa itse. (Kuula 2011, 21.)

Hallamaa (2002) korostaa tieteen ja tutkimuksen etiikan olevan ”koko tiedeyhteisön hiljaista, sinnikästä ja hellittämätöntä sitoutumista tieteen harjoittamisen ihanteisiin: rehellisyyteen, avoimuuteen ja kriittisyyteen”. Tiedetyt ihanteet sekä niiden mukana kulkevat kiellot ovat inhimillisen yhteiselämän periaatteita, kuten esimerkiksi ”älä ota toisen omaa”, ”älä valehtele” tai ”älä petä”. Tieteen tulee olla täysin inhimillistä toimintaa kaikenlaisissa tilanteissa. Rehellisyys ja siihen sitoutuminen eivät aina toteudu tutkijoiden keskuudessa. Tieteen tekeminen on yhä enemmän määräaikaista tehtäviä keskinäisen kilpailun ollessa jatkuvasti läsnä. Uuden tiedon saamiseen liittyy lisäksi esimerkiksi kateus, erilaiset riidanaiheet tai väärinkäytökset. Yleisimpiä paljastuneita tutkimusetiikan väärinkäytöksiä ovat väärentäminen ja plagiointi. Suomessa hyvän tutkimusetiikan tieteellisen käytännön vaaliminen ja väärinkäyttöihin puuttuminen ovat sekä tutkimusta tekevien organisaatioiden että viime kädessä jokaisen yksittäisen tutkijan omalla vastuulla. Käytäntö mukailee yleisesti omaksuttua ajattelutapaa tieteen autonomiasta. Tieteen sisäisistä asioista päättää ja vastaa tiedeyhteisö itse. (ks. Kuula 2011, 29-32.)

Tutkijan oma toiminta vaikuttaa merkittävästi tutkimuksen eettisyyden toteutumiseen. Tutkimuksesta pääasiallisessa vastuussa on itse tutkimuksen tekijä. Tekijä vastaa hyvän tieteellisen käytännön toteutumisesta, sen noudattamisesta sekä tulosten rehellisyydestä ja vilpittömyydestä. Vastuussa ovat myös mahdollinen tutkimusryhmä sekä tutkimusyksikön johtaja. Hyvä tieteellinen käytäntö ei silloin toteudu, kun esimerkiksi vähätellään muiden tutkijoiden osuutta julkaisuissa tai viitataan puutteellisesti aikaisempiin tutkimustuloksiin. Lisäksi hyvä

tieteellinen käytäntö ei salli tutkimustulosten tai käytettyjen menetelmien huolimattontaa tai jollainlailla harhaanjohtavaa raportointia, tulosten puutteellista kirjaamista tai säilyttämistä ja samanlaisten tulosten julkaisemisesta useita kertoja näennäisesti toistuvina. Myöskään hyvänä tieteellisenä käytäntönä ei pidetä tieteellistä vilppiä, kuten esimerkiksi sepitetyt, muutetut tai luvattomasti lainatut havainnot ja tulokset, joita pidetään omina. (Tuomi 2007, 146-148.) Lisäksi hyvän tieteellisen käytännön omaavilla ei ole vastuuta ainoastaan ideoiden harjoittamisesta kohti tavoitteellista totuutta, vaan vastuu on myös tutkimuksen aiheesta. Tutkijoiden tulee aina huomioida toimiensa vaikutukset. Toiminta tulee olla sellaista, että se säilyttää tutkimukseen osallistuvien oikeudet ja ihmisten koskemattomuuden. (Humphries 2008, 20.)

Tutkimuksessamme ”Muksunetti kasvatuskumppanuuden välineenä” vaalimme tutkimuksen eettisyyttä parhaalla mahdollisella tavalla. Pidämme jatkuvasti huolen siitä, että etiikka toteutuu ja tämän takia olemme myös perehtyneet aiheeseen liittyvään teoriaan sekä suunnitelleet oman tutkimuksemme eettisiä ulottuvuuksia. Kaikki pienetkin yksityiskohdat tulee suunnitella mahdollisimman huolellisesti ja tarkasti, jotta etiikka ei missään vaiheessa jää toteutumatta. Tutkimusetiikka on ryhmällemme yksi tutkimuksen tärkeimmistä asioista.

10.1 Aineiston hankinnan etiikka

Tutkimuksen tekeminen saattaa olla ennakoimatonta. Aineiston hankinnan etiikalle ei varsinaisesti ole olemassa ohjeita kaikkiin tilanteisiin. Tutkimuksen eettisistä kysymyksistä ja niiden mahdollisista ratkaisuista saa parhaimman kuvan yksittäisistä tutkimuksista. (Kuula 2006, 134.)

Vaikka käsitteitä luottamuksellisuus ja anonymitteetti käytetään usein toistensa synonyymeinä, on niillä kuitenkin varsin eri merkitykset. Luottamuksellisuus pyrkii aktiivisesti poistamaan tutkimuksesta kaikki sellaiset elementit, jotka saattavat paljastaa vastaajan identiteetin. Anonymitteetillä taas tarkoitetaan sananmukaisesti sitä, että vastaajat pysyvät täysin nimettöminä. Joissakin tapauksissa esimerkiksi tutkimuksen kyselylomakkeet on mahdollista toteuttaa täysin nimettöminä. Vaikka tutkijoiden tulee tietää, kenelle he kyselyitä jakavat, vastaajat pysyvät kuitenkin täysin anonyymeinä. (Berg 2006, 79.)

Aineiston hankinnan etiikassa, kuten myös koko tutkimuksen etiikassa, tärkeää on yksityisyyden kunnioittaminen ja sen suojeleminen. Se tarkoittaa sitä, että ihmisillä on oikeus määritellä, mitä tietojaan he tutkimukselle antavat. Lisäksi se sisältää sen, ettei tutkimustekstejä saa kirjoittaa niin, että tutkittavat ovat tunnistettavissa tutkimukseen kerätystä aineistosta. Ihmiset voivat antaa tutkimukselle itseään koskevia, henkilökohtaisiakin tietoja, jolloin tärkeää on tietojen suojaaminen. Tutkimusaineistosta puhuttaessa luottamuksellisuus viittaa yksittäisiä

ihmisiä koskeviin tietoihin ja kyseisten tietojen käytöstä annettuihin lupauksiin. Jo esimerkiksi tehtäessä sopimusta tutkimukseen osallistumisesta annetaan tutkittaville lupaukset aineiston käyttötavoista, käyttäjistä, käyttöajasta, muokkaustavoista sekä aineiston säilyttämisestä. Tutkittavan tulee voida luottaa siihen, että aineistoa käsitellään, käytetään ja säilytetään oikein, niin kuin oli sovittu. Tietosuojalla kunnioitetaan ja suojellaan ihmisten yksityisyyttä. Tietoturva-asioita ohjaavat oikeudellisten säännösten periaatteet ja toimintakäytännöt. Tutkijoiden velvollisuus on toimia tietosuojalainsäädännön mukaisesti. (Kuula 2006, 64.)

Säilytämme vastaajien täydellisen anonymiteetin, eikä kenenkään vastaajan henkilöllisyys paljastu missään vaiheessa tutkimusta. Kerromme tutkimukseen osallistuvat Hyvinkään kaupungin päiväkotiyksiköt. Kyselyyn osallistuvilta vanhemmilta kysyimme ainoastaan vastaajan sukupuolen ja iän. Näiden tietojen pohjalta on mahdotonta tunnistaa vastaajan henkilöllisyys. Ohjeistimme työntekijöitä laittamaan vastauslomakkeen kirjekuoreen, kun vastaaja palauttaa täytetyn kyselylomakkeensa päiväkotiin. Kun vastausaika oli päättynyt, haimme kyselylomakkeet kirjekuoriin suljettuina itsellemme analysoitavaksi. Tutkijoina emme millään lailla muuta tutkimustuloksia, vaan ne tuodaan esille sellaisinaan, niin rehellisinä, kuin ne ovat meille vastauksina palautuneet. Tulosten analysoinnin jälkeen veimme täytetyt vastauslomakkeet salassa pidettävien papereiden keräyslaatikkoon.

Aineistoa esimerkiksi kirjekyselyillä tai kyselylomakkeilla kerätessä on tutkittavia informoitava tehtävästä tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta sekä aineiston käytöstä. Tutkimuksesta annettava tieto on hyvin tärkeä. On merkityksellistä, mitä tutkimuksesta kertoo tai kirjoittaa, sillä se vaikuttaa moneen asiaan. Tieto ja sen antaminen tutkimuksesta saattavat ratkaista ihmisten osallistumisen tutkimukseen - saako tutkija ylipäättänsä riittävästi osallistujia. Lisäksi annettu tieto tutkimuksesta vaikuttaa myös tunnisteellisen aineiston kohtaloon ja samalla koko tutkimuksen onnistumiseen. Tutkimusaihe ja -aineisto vaikuttavat pitkälti siihen, mitä asioita informoidaan ja kuinka laajasti. Informaatiossa olisi hyvä tulla esille niiden tutkijan tai tutkijoiden nimet ja yhteystiedot, jotka ovat vastuussa tutkimuksesta ja sen kulusta. Lisäksi tutkimuksen tavoite sekä tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus ja aineistonkeruun toteutumistapa ovat hyvä selvittää tutkittaville informaatiossa. Mahdollisen tutkittavan on myös tiedettävä luottamuksella annettujen tietojen suojaamisesta. Informaatiossa olisi hyvä lisäksi ilmetä kerätyn aineiston käyttötarkoitus, käyttäjät, käyttöaika sekä tutkittavia koskevat mahdolliset muut tiedonlähteet. Edellä mainitut tärkeät seikat tutkimuksesta on mahdollista liittää joko tutkimusesitteeseen, saatekirjeeseen tai esittelytekstin liitteeksi. Asiat voi kertoa myös suullisesti edellyttäen, että tutkijalla on kirjattuna itselleen paperille se, mitä on tutkittaville luvannut. Mikäli informaatio tapahtuu suullisesti, on tutkijan kuitenkin annettava paperilla tai sähköisesti tutkittaville omat yhteystietonsa. (Kuula 2006, 100-103.)

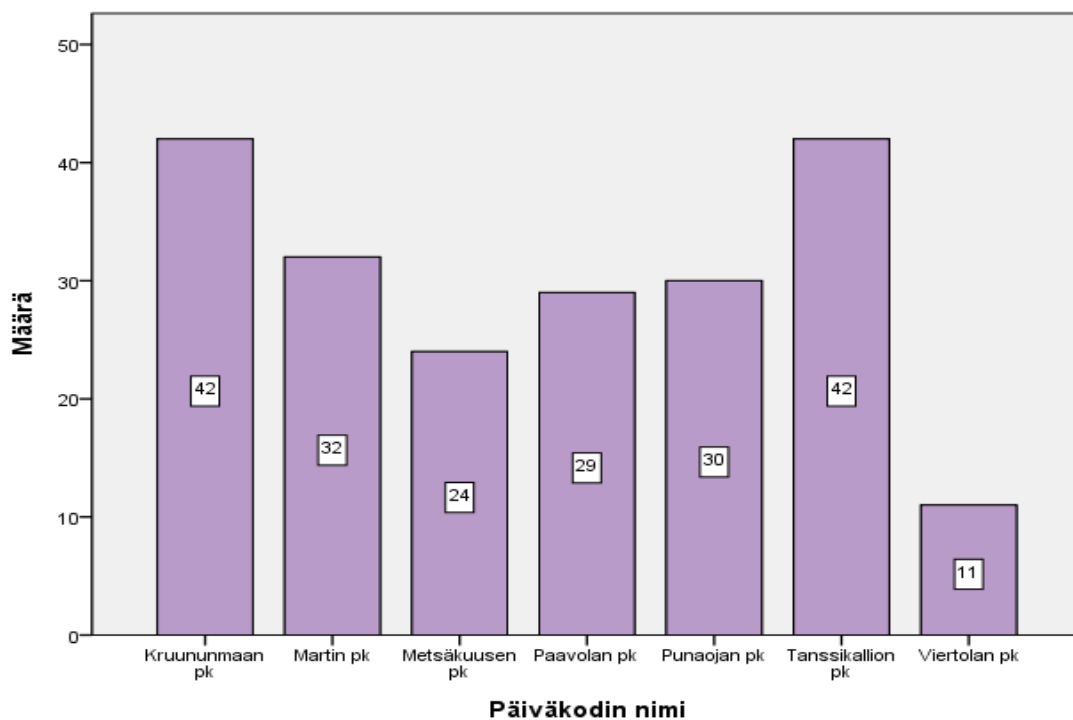
Opinnäytetyössämme olemme informoineet mahdollisia kyselyyn vastaajia liittämällä kyselylomakkeen yhteyteen saatekirjeen. Saatekirjeessä kerroimme kaiken tärkeän ja oleellisen informaation työstämme: keitä olemme, miksi teemme kyseistä työtä ja mikä on työn tarkoitus. Lisäsimme saatekirjeeseen myös omat ja ohjaavien opettajiemme yhteystiedot mahdollisten lisäkysymysten varalta. Näin ollen vastaajilla on mahdollisuus ottaa meihin yhteyttä, jos heillä on tutkimuksesta tai esimerkiksi kyselylomakkeesta jotakin kysyttävää. Saatekirjeen yhteydessä vastaajille välittyvä informaatio on tärkeä asia tutkimuksen eettisyyden toteutumisista ajatellen. Tutkittavien on tiedettävä, mihin ja miksi heitä on pyydetty vastaamaan ja mihin saatuja tuloksia tullaan käyttämään.

11 Tulokset

Opinnäytetyössämme on mukana Hyvinkään kaupungin seitsemän päiväkotia eri puolilta Hyvinkäätä. Päiväkodit ovat Kruununmaan, Martin, Metsäkuusen, Paavolan, Punaojan, Tanssikallion ja Viertolan päiväkodit. Halusimme opinnäytetyöstämme mahdollisimman laajan ja kattavan, joten tämän vuoksi jopa seitsemän eri päiväkotia valikoitui opinnäytetyöhömmе. Jaoimme kyselylomakkeita päiväkoteihin, jokaiseen päiväkotiryhmään, yhteensä 530 kappaletta, Kruununmaa (100), Martti (75), Metsäkuusi (40), Paavola (75), Punaoja (90), Tanssikallio (90) ja Viertola (60). Palautuneiden kyselyiden määrä on yhteensä 210 lomaketta. Suurin vastausprosentti on Metsäkuusen päiväkodissa, jossa kyselylomakkeita palautui 24 kappaletta eli 60 %. Pienin vastausprosentti taas on Viertolan päiväkodissa, 11 kappaletta eli noin 18 %.

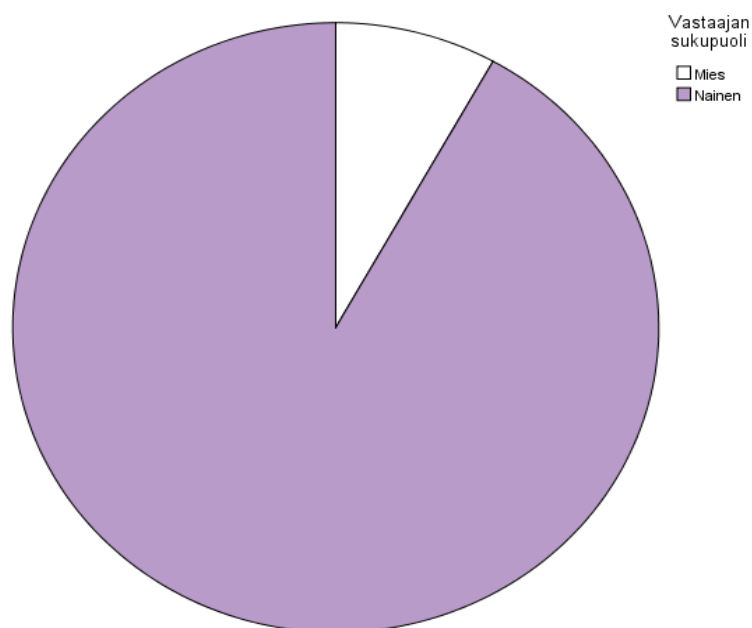
Koko tutkimusaineiston näkökulmasta kyselyitä palautettiin eniten suurimmista päiväkodeista, Tanssikallion ja Kruununmaan päiväkodeista, 42 kappaletta molemmista eli 20 %. Viertolan päiväkodista kyselyitä palautui koko aineiston näkökulmasta vähiten, 11 kappaletta eli 5 %.

Palautuneista kyselyistä (210) päiväkotien vastausaktiivisuus jakautuu seuraavanlaisesti: Martin päiväkoti 15 %, Metsäkuusen päiväkoti 11 %, Paavolan päiväkoti 14 % ja Punaojan päiväkoti 14 %. Vastauslomakkeiden kokonaismäärä on 210 kappaletta eli noin 40 % kaikkien toimitettujen kyselylomakkeiden määrästä. Seuraavassa kuviossa havainnollistetaan pylväsdiagrammeihin palautuneiden kyselyiden määrää päiväkodeittain.

Kuvio 1: Palautuneiden kyselyiden määrä päiväkodeittain

Vastaajien ikä vaihtelee 21-55 ikävuoden välillä. Vastaajien keski-ikä on 36 vuotta. Eniten vastauksia saadaan 34-vuotiailta, 9 % verran. Vähiten vastauksia palautui hyvin nuorilta 21-23-vuotiailta ja myöskin iäkkäämmiltä 46-55-vuotiailta, ikäluokittain puolen prosentin verran. Kyselyyn vastasi vanhempia useasta ikäluokasta. Vastaajien sukupuoli jakautuu siten, että miesvastaajia on 17 kappaletta. Prosenttimääräisesti miehiä on 8 %. Naisvastaajia on suurin osa, 193 kappaletta eli 92 %.

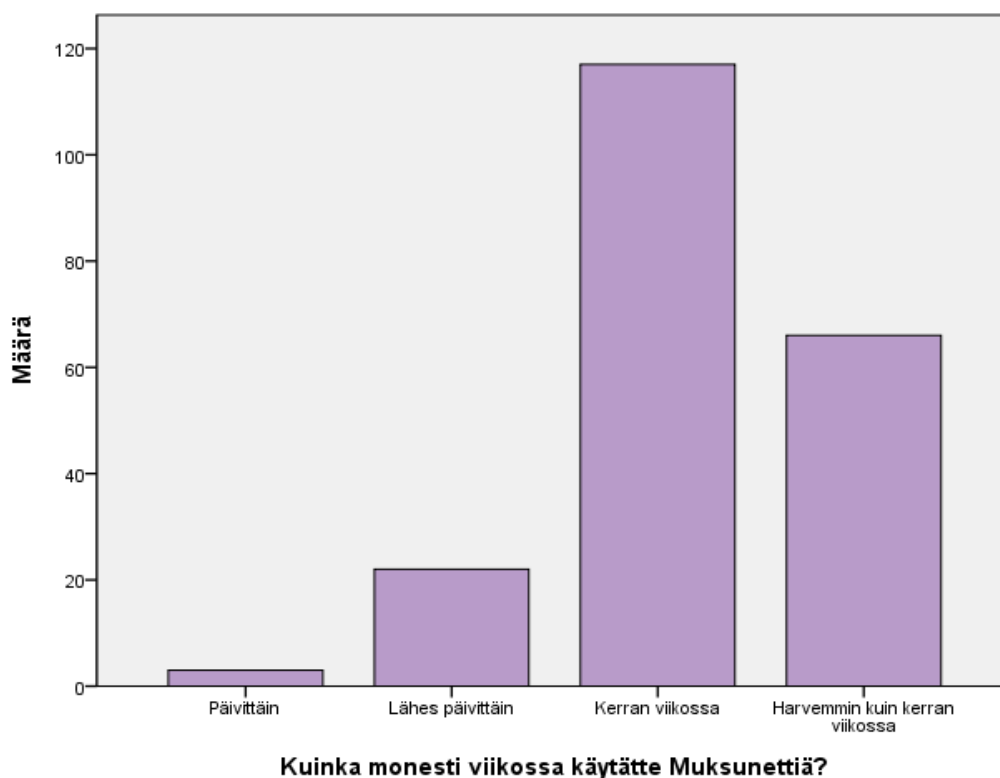
Kuvio 2: Vastaajien sukupuoli

Muksunettiä käyttää 68 % vastaajaperheiden äideistä, 2 % isistä ja noin kolmanneksessa perheitä ohjelmaa käyttävät molemmat vanhemmat. Muksunetin pääkäyttäjäksi ilmoitetaan noin viidenneksessä vastaajaperheistä äiti, 4 %:ssa isä. Suurin osa vastaajista ei kyselyssä ilmoita pääkäyttäjää. Muksunettiä käytetään pääosassa vastanneista perheistä (68 %) tietokoneella tai kannettavalla tietokoneella. Vastanneista perheistä lähes viidenneksessä käytetään Muksunettiä tabletilla ja 11 %:ssa älypuhelimella.

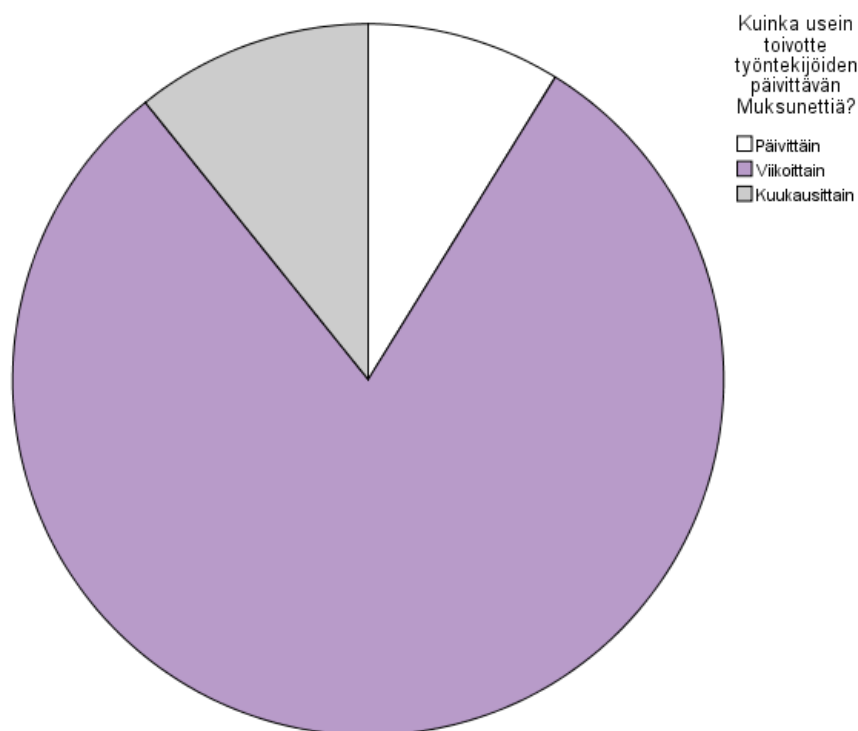
Kysyttäessä Internetin päivittäistä käyttöaikaa vastausten hajonta on suuri, 0-480 minuuttia. Yleisin Internetin selailu-aika on 60 minuuttia päivässä eli noin neljänneksellä vastaajista. Pisin Internetin selailuun käytetty aika on 480 minuuttia, noin prosentilla vastaajista. Lyhin käytetty aika Internetin selailuun on viisi minuuttia noin parilla prosentilla vastaajista. Myös noin 2% vastanneista ei käytä Internetin selailuun lainkaan aikaa.

Kyselyyn vastanneista vanhemmista noin 56 % käyttää Muksunettiä kerran viikossa. Vastaajista lähes kolmannes kertoo käyttävänsä Muksunettiä harvemmin kuin kerran viikossa. Vain 11,9 % vastanneista ilmoittaa käyttävänsä Muksunettiä päivittäin tai lähes päivittäin. Suurin osa vanhemmista käyttää Muksunettiä viikonvaihteessa. Kyselystä ilmenee, että Muksunetin aktiivisin käyttöpäivä on sunnuntai, jolloin Muksunettiä käyttää noin 48 % kyselyyn vastanneista vanhemmista. Myös maanantaisin ja perjantaisin Muksunettiä kertoo käyttävänsä vastanneista noin 20 %.

Kuvio 3: Muksunetin käyttöaktiivisuus

Vanhemmat pitävät tärkeänä, että kasvattajat päivittävät Muksunettiä aktiivisesti. Vastanneista noin 78 % toivoo, että kasvattajat päivittävät Muksunettiä viikoittain. Vain vajaa kymmenes vastanneista vanhemmista odottaa, että kasvattajat päivittäisivät Muksunettiä päivittäin.

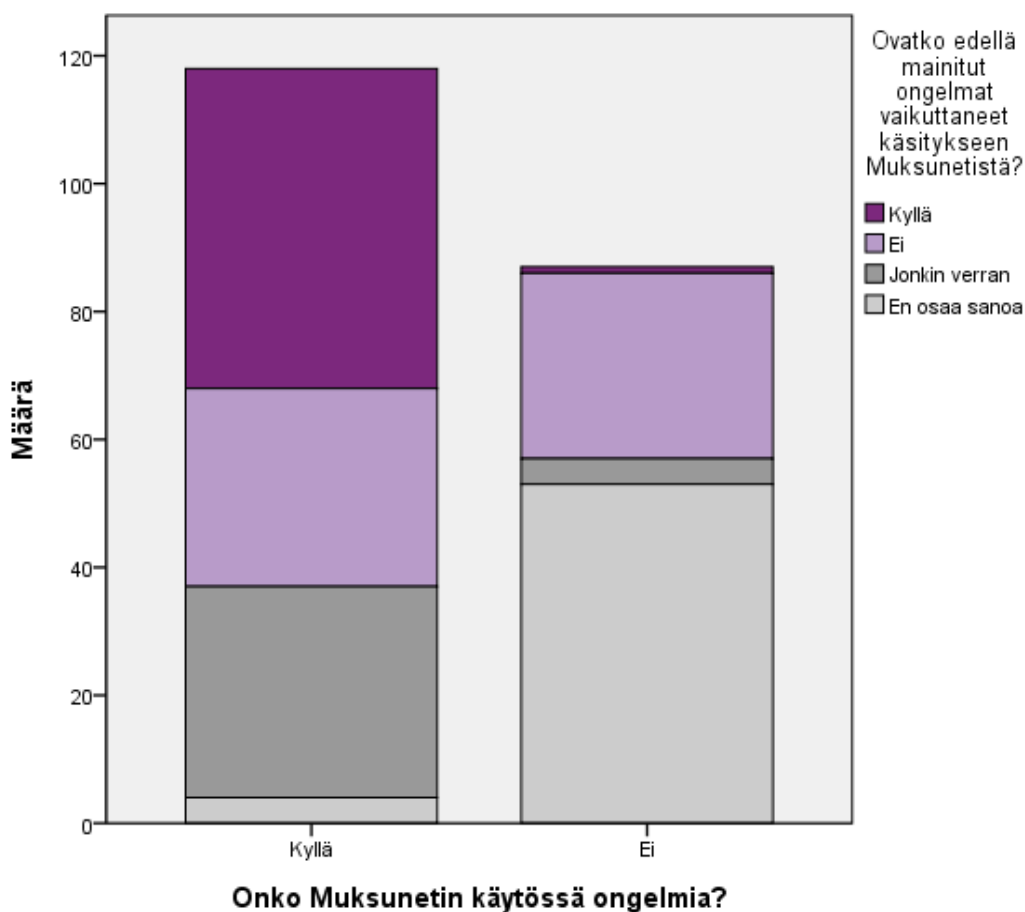

Kuvio 4: Muksunetin päivittäminen

Vanhemmista noin 43 % saa Muksunetistä riittävää tietoa lapsestaan. Vastanneista lähes 16 % ei koe saavansa riittävää tietoa lapsestaan Muksunetistä. Noin 43 % kyselyyn vastanneista puolestaan kokee Muksunetistä saatavan tiedon lapsestaan olevan laadukasta. Vastaaajista lähes 12 % ei koe saatua tietoa laadukkaaksi.

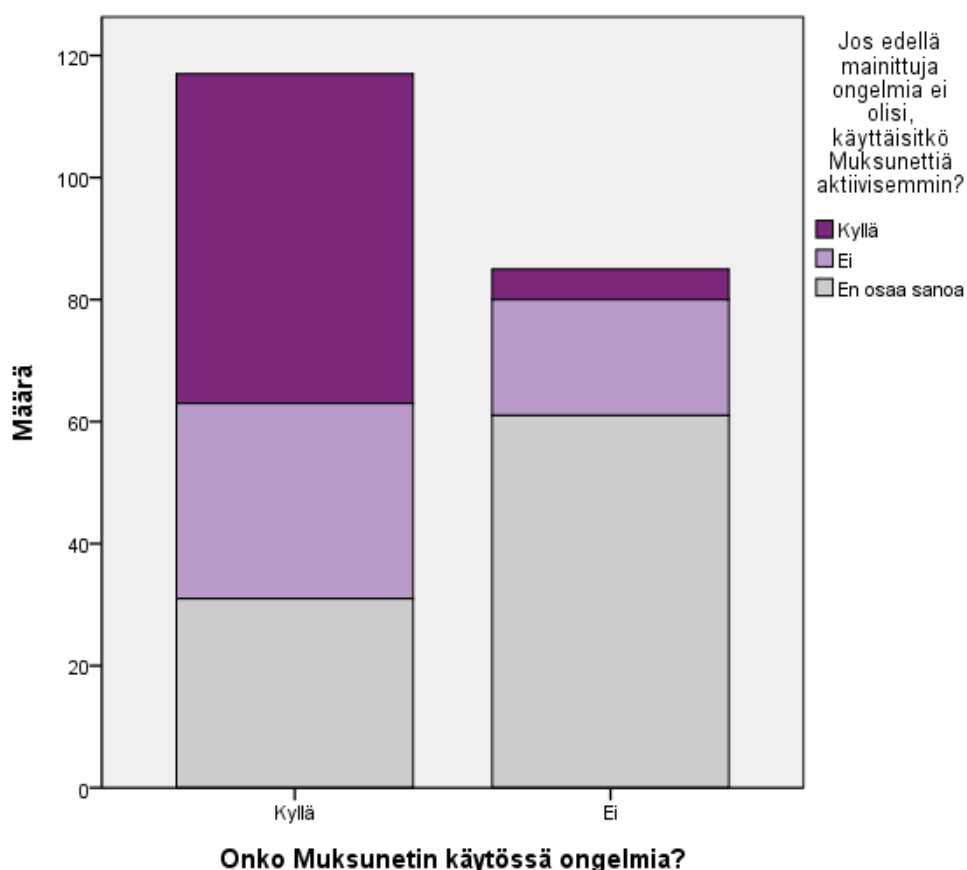
Kyselystä ilmenee, että suuri osa vastanneista osaa käyttää omasta mielestään Muksunettiä. Kyselyyn vastanneista yhteensä 66,2 % kokee osaavansa käyttää Muksunettiä erittäin hyvin tai melko hyvin. Noin 7 % vastanneista kokee Muksunetin käyttötaitonsa huonoksi. Kuitenkin melko monella, noin 56 %:lla vastanneista, on jonkinlaisia ongelmia Muksunetin käytössä. Vain 6 % vastaajista kokee ongelmien johtuvan oman tietokoneen toimimattomuudesta ja 3 % omista puutteellisista tietokoneen käyttötaidoista. Käyttäjistä noin 43 % kokee ongelmien johtuvan pääasiallisesti Muksunetin toimimattomuudesta. Noin 18 % vastanneista näkee ongelmien johtuvan jostakin muusta syystä, kuten esimerkiksi virheistä päiväkodin päässä. Noin 25 % kokee, että edellä mainitut ongelmat ovat vaikuttaneet heidän käsitykseensä Muksunetistä. Hieman vajaa kolmannes käyttäisi Muksunettiä aktiivisemmin, mikäli edellä mainittuja ongelmia ei olisi.

Opinnäytetyössämme vertaamme ristiintaulukointia käyttäen Muksunetin käytössä ilmenevien ongelmien vaikutusta vanhempien käsitykseen ohjelmasta. Tuloksista käy ilmi, että käyttäjistä noin 56 %:lla on ollut ongelmia Muksunetin käytössä ja heistä noin 24 %:lla ongelmat ovat vaikuttaneet käsitykseen Muksunetistä. Noin 15 % vastaajista ei koe, että ilmenneet ongelmat olisivat vaikuttaneet heidän käsitykseensä Muksunetistä.

Kuvio 5: Käyttöongelmien vaikutus vanhempien Muksunetti -käsitykseen

Tulosten perusteella ristiintaulukoimme myös ilmenevien ongelmien vaikutusta Muksunetin käyttöaktiivisuuteen. Tuloksista voidaan todeta, että 26 % vastaajista käyttäisi Muksunettiä aktiivisemmin, mikäli käytössä ei olisi ollut ongelmia. 15 % vastaajista ei käyttäisi Muksunettiä aktiivisemmin ongelmista huolimatta.

Kuvio 6: Käyttöongelmien vaikutus vanhempien aktiivisuuteen

Viidesosa vastanneista kertoo, ettei ole saanut mielestään Muksunetin käytöstä riittävää ohjeistusta. Noin 76 % vastaajista kokee saadun ohjeistuksen olleen riittävä. Moni avointen kysymysten vastaajista ei ole mielestään saanut minkäänlaista opastusta Muksunetin käytössä. Muutamit mainitsevat, että heillä on vaikeuksia Muksunettiin liittyvissä perusasioissa; Muksunettiä ei osata avata, luoda tunnuksia tai esimerkiksi avata blogia. Lisäksi vanhemmat ovat toivoneet, että Muksunetin käyttöä opetettaisiin konkreettisesti ja selkeästi ohjelmaa näyttäen.

Muksunetin erilaiset ominaisuudet koetaan pääsääntöisesti mieleisiksi vastaajien keskuudessa. Noin 91 % vastanneista kokee lasten varhaiskasvatussuunnitelmien olevan mieleinen ominaisuus Muksunetissä. Lisäksi vastaajien mielestä erityisesti uutiset (74 %) ja viikkokalenteri (53 %) ovat mieleisiä ominaisuuksia Muksunetissä. Muksunetin ominaisuudet koetaan vastaajien keskuudessa myös pääosin tarpeellisiksi. Vastaajista noin 79 % kokee Muksunetin blogi-ominaisuuden ja noin 72 % viikkokalenterin tarpeelliseksi tai hyvin tarpeelliseksi. Lähes 86 % vastaajista taas kokee toiminnon uutiset tarpeelliseksi tai hyvin tarpeelliseksi. Myös varhaiskasvatussuunnitelmat Muksunetissä koetaan melko tarpeelliseksi ominaisuudeksi: vain alle 4 % kokee sen tarpeettomaksi. Sen sijaan Muksunetin keskusteluaikakalenteri-ominaisuus jakoi

vastaajien keskuudessa mielipiteitä ja lähes 18 % vastanneista kokee sen tarpeettomaksi ominaisuudeksi Muksunetissä.

Vastanneista vanhemmista noin 80 % lukee Muksunetistä mieluiten tulevan viikon tapahtumista päiväkodissa. Vanhempien mielestä valokuvien katselu on myös mieluista ja tätä mieltä on 70 % vastaajista. Myös menneen viikon tapahtumat kiinnostavat vanhempia 60 % verran. Vain 11 % vastanneista toivoo päivitystä saman päivän tapahtumista päiväkodissa. Moni vanhempi on vastannut kysymykseen useamman vaihtoehdon.

Kyselylomakkeessa kysimme myös erityisesti Muksunetin blogi-ominaisuudesta, joka on keskeinen osa Muksunetin sisältöä. Kaksi kolmasosaa vastaajaperheistä kokee, että blogi sisältää oikeita ja tarpeellisia asioita. Vain prosentin verran vastaajista katsoo, että sisältö ei vastaa tarkoitustaan. Joitakin muutoksia ja lisäyksiä toivoo noin neljännes perheistä. Noin puolet vastaajaperheistä katsoo, että blogin tiedot löytyvät loogisesti. Kuitenkin 12 % vastaajista ei ole samaa mieltä. Noin kolmannes vastaajaperheistä on sitä mieltä, että tieto on osittain oikeissa paikoissa. Selkeä enemmistö vastanneista ei koe tarvetta kommentoida blogia. Toisaalta 17 % on halukkaita osallistumaan aktiivisesti blogissa esiintyviin keskusteluihin.

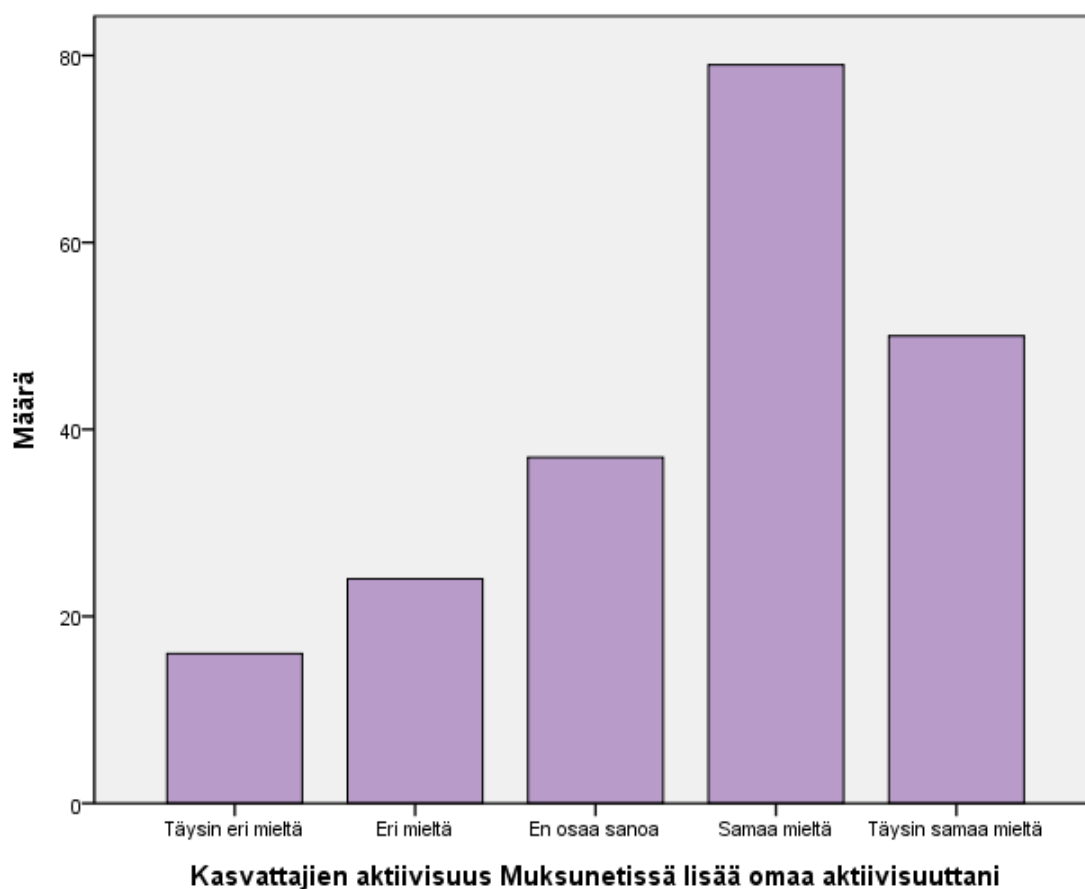
Väittämän ”Internet on osa arkipäivääni” vastaukset eivät tulleet ryhmällemme yllätyksenä. Suurin osa, jopa 77 %, kyselyyn vastanneista on sitä mieltä, että Internetin voisi sanoa olevan osa heidän arkipäiväänsä. Vain harvat vastaavat väittämään ”eri mieltä” tai ”täysin eri mieltä”. Väittämän ”Muksunetti on osa perheemme arkea” vastauksissa on kuitenkin jonkin verran eroavaisuuksia. Vajaa kolmannes vastaajista on sitä mieltä, että Muksunetti kuuluu heidän perheensä arkeen: suurimman kannatuksen (26,7 %) saa vastaus ”samaa mieltä”. Kuitenkin vastaukset ”eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä” saavat yhteensä jopa noin 42 %:n kannatuksen. Lisäksi myös ”en osaa sanoa” on vastannut noin 18 % vastaajista.

Vastanneista jopa 61 % pitää Muksunetin käyttöä helppona. Vastauksissa on kuitenkin jakautumista, sillä noin 20 % vastaajista on ”eri mieltä” väittämän ”Muksunetin käyttö on helppoa” kanssa. Myös Muksunetin käytön nopeuteen liittyvän väittämän vastauksissa on jonkin verran hajontaa. Noin kolmasosa vastaajista on sitä mieltä, että Muksunetin käyttäminen on nopeaa. Kuitenkin noin 20 % vastaajista on asiasta eri mieltä. Jopa 70 % kyselyyn vastanneista on sitä mieltä, että Muksunetin käyttö on hyödyllistä.

Väittäjä ”Uskon Muksunetin parantavan kasvattajien ja vanhempien yhteistyötä” on mahdollisesti ollut yksi kyselyn vaikeimmista, sillä suurin osa vastaajista on todennut väittämään vastauksen ”en osaa sanoa”. Jopa 31 % vastaajista ei tiedä väittämään omaa kantaansa. Noin viidesosa vastaa väittämään vaihtoehdon ”samaa mieltä”, kuten myös vastausvaihtoehdon ”eri mieltä”. Myös väittäjä ”Kasvattajien asenne Muksunettiä kohtaan on positiivinen” saa

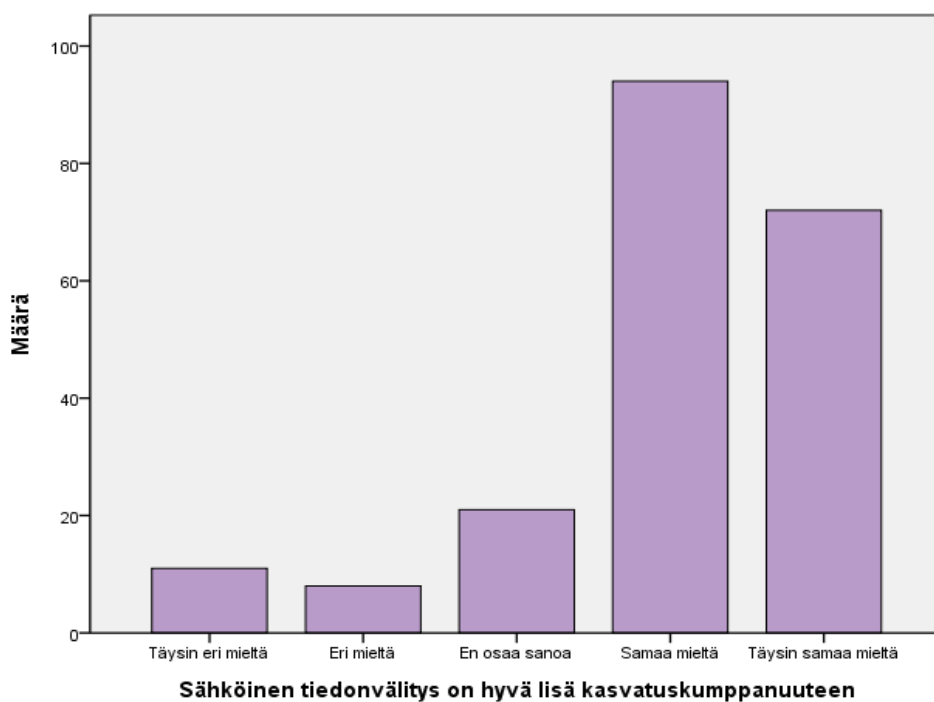
yllättävän paljon (31 %) vastauksia ”en osaa sanoa”. Kuitenkin noin 37 % vastaajista on asiasta ”samaa mieltä” ja noin neljäsosa ”täysin samaa mieltä”.

Kyselyssämme on myös väittämä ”Kasvattajien aktiivisuus Muksunetissä lisää omaa aktiivisuuttani”, koska halusimme tietää, miten vanhemmat kokevat kasvattajien aktiivisuuden vaikuttavan heidän omaan aktiivisuuteensa Muksunetin käytössä. Ehdottomasti suurin osa kyselyyn vastanneista on sitä mieltä, että kasvattajien aktiivisuus lisää omaa aktiivisuutta Muksunetin käyttäjänä - yhteensä jopa 62 % vastaa väittämään ”samaa mieltä” tai ”täysin samaa mieltä”.

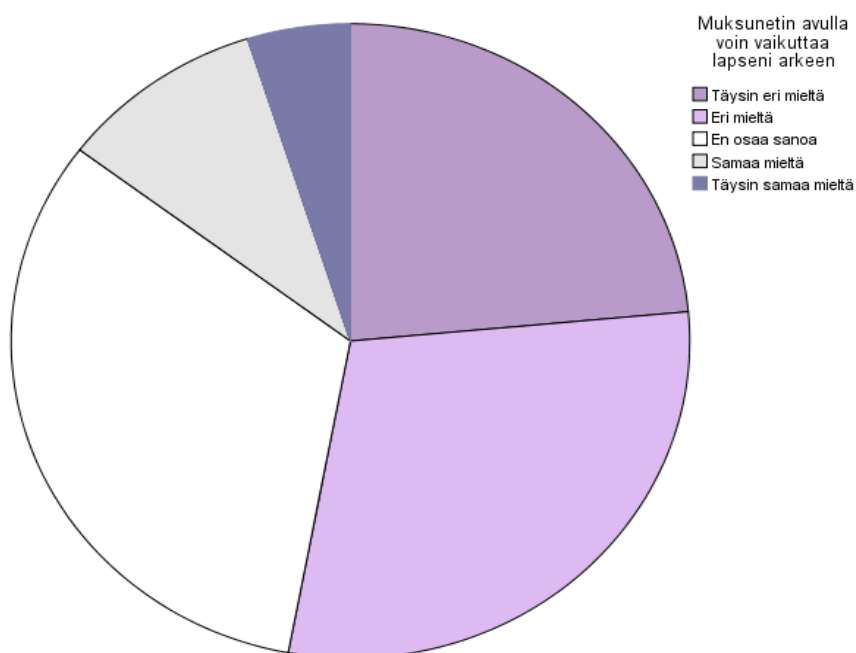
Kuvio 7: Kasvattajien aktiivisuuden vaikutus vanhempien aktiivisuuteen

Suurin osa vastanneista, jopa 79 %, on sitä mieltä, että sähköinen tiedonvälitys on hyvä lisä kasvatuskumppanuuteen. Vain harva (alle 5 %) vastaa väittämään kielteisesti.

Kuvio 8: Muksunetti kasvatuskumppanuuden lisänä

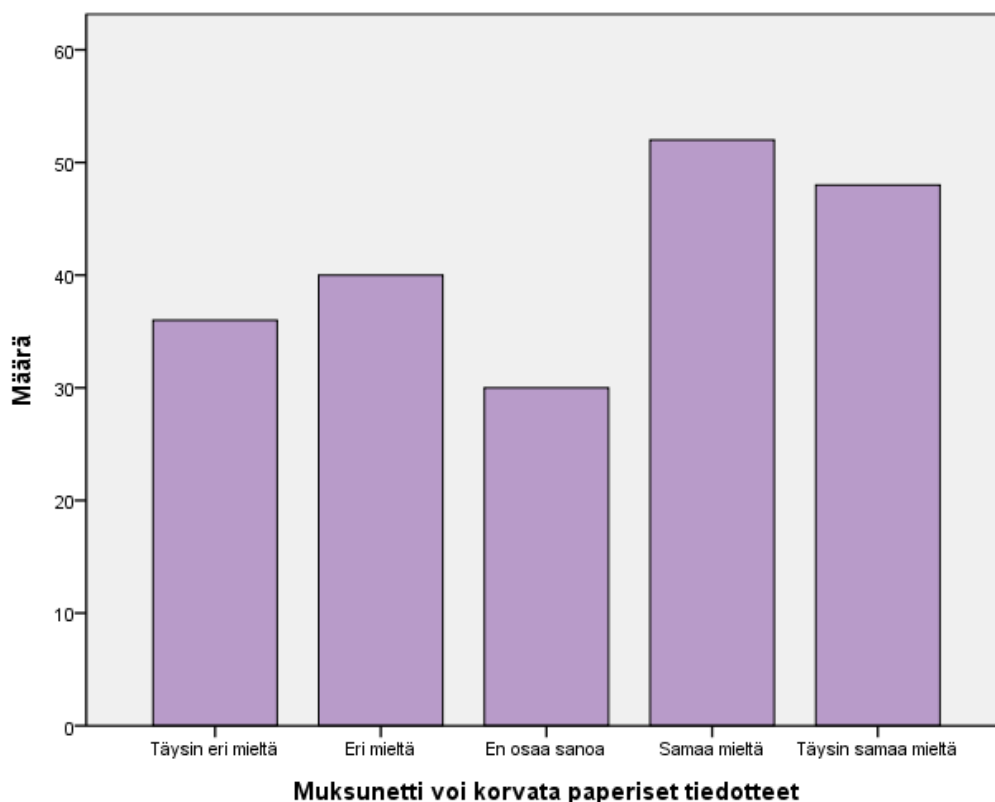
Kyselyn vastausten perusteella vanhemmat kokevat, ettei heillä ole vaikuttamismahdollisuuksia lasta koskevilla asioilla Muksunetin välityksellä. Kyselyyn vastanneista 29 % vastaa väittämään ”Muksunetin avulla voin vaikuttaa lapseni arkeen” vaihtoehdon ”eri mieltä” ja 23 % vaihtoehdon ”täysin eri mieltä”. Yli puolet vastaajista ei siis koe Muksunetin olevan hyvä vaikutuskanava lapsensa asioissa. Suosituin vastausvaihtoehto on ”en osaa sanoa”, noin 31 %:n kannatuksella. Samaa mieltä tai täysin samaa mieltä on vastaajista ainoastaan muutama.

Kuvio 9: Vaikutusmahdollisuudet Muksunetin välityksellä

Kyselymme sisältää myös väittämän ”Haluan saada tietoa lapseni arjesta erityisesti Muksunetin välityksellä”. Vastauksista löytyy jonkin verran hajontaa. Suurin osa (29 %) vastaa vaihtoehdon ”samaa mieltä”. Kuitenkin lähes viidesosa on myös asiasta eri mieltä. Muut vastausvaihtoehdot saavat tasaisesti kannatusta.

Kyselyssämme on myös väittämä Muksunettiin kerätystä tiedosta ja sen olinpaikasta. Väittämäksi muodostui ”On hyvä, että Muksunetissä on kaikki tieto yhdessä paikassa”. Jopa 72 % kaikista vastaajista on väittämästä samaa mieltä. Väittämän ”Muksunetti voi korvata paperiset tiedotteet” vastauksissa on suuria eroja. Suurin osa vastanneista, 47 %, on asiasta samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Kuitenkin moni kokee asian päinvastoin - eri mieltä tai täysin eri mieltä on yhteensä 36 % vastaajista.

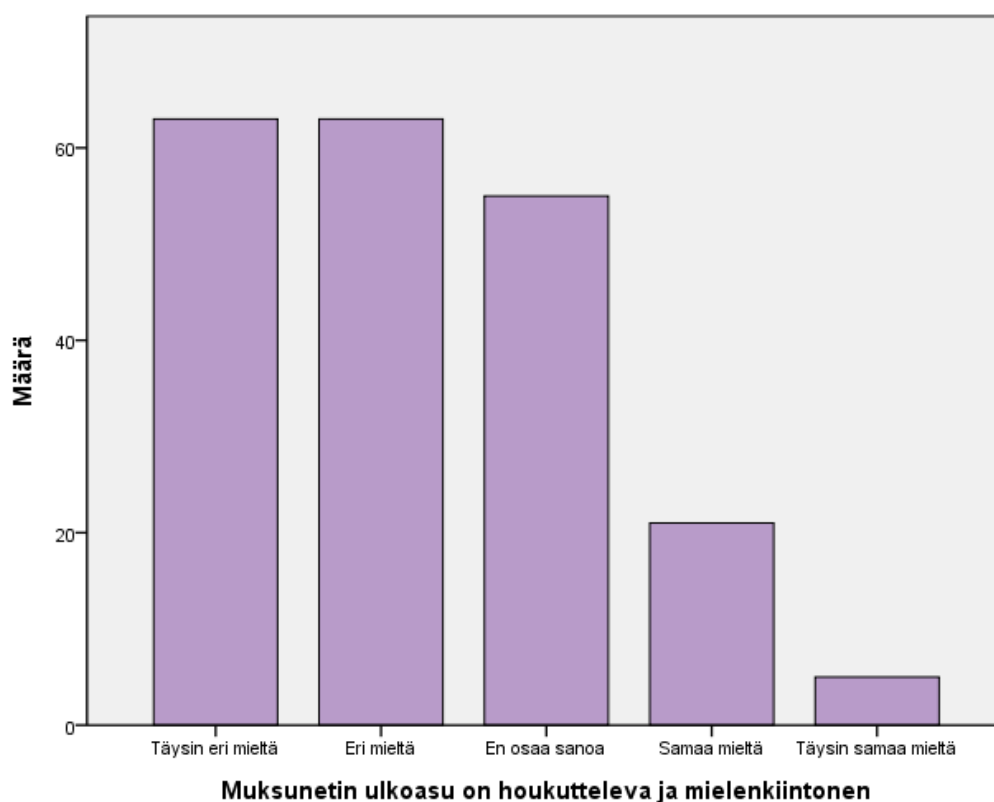
Kuvio 10: Paperisten tiedotteiden korvaaminen Muksunetillä

Kyselyssä on myös väittämä, joka käsittelee Muksunetin tärkeää osa-aluetta, Muksunetin kasvatuksellista näkökulmaa. Väittämän ”Ymmärrän Muksunetin sisällön kasvatuksellisen näkökulman” vanhemmat ovat kokeneet melko haastavaksi; 27 % vastaajista ei tiedä väittämään kantaansa ja vastaa ”en osaa sanoa”. Kuitenkin ”samaa mieltä” vanhemmista vastaa 41 % ja se saa näin ollen vastausvaihtoehdoista eniten kannatusta. ”Muksunetin kautta päiväkodin toiminta on näkyvämpää” - väittämään vastaa 36 % vastaajista ”samaa mieltä” ja 19 % ”täysin

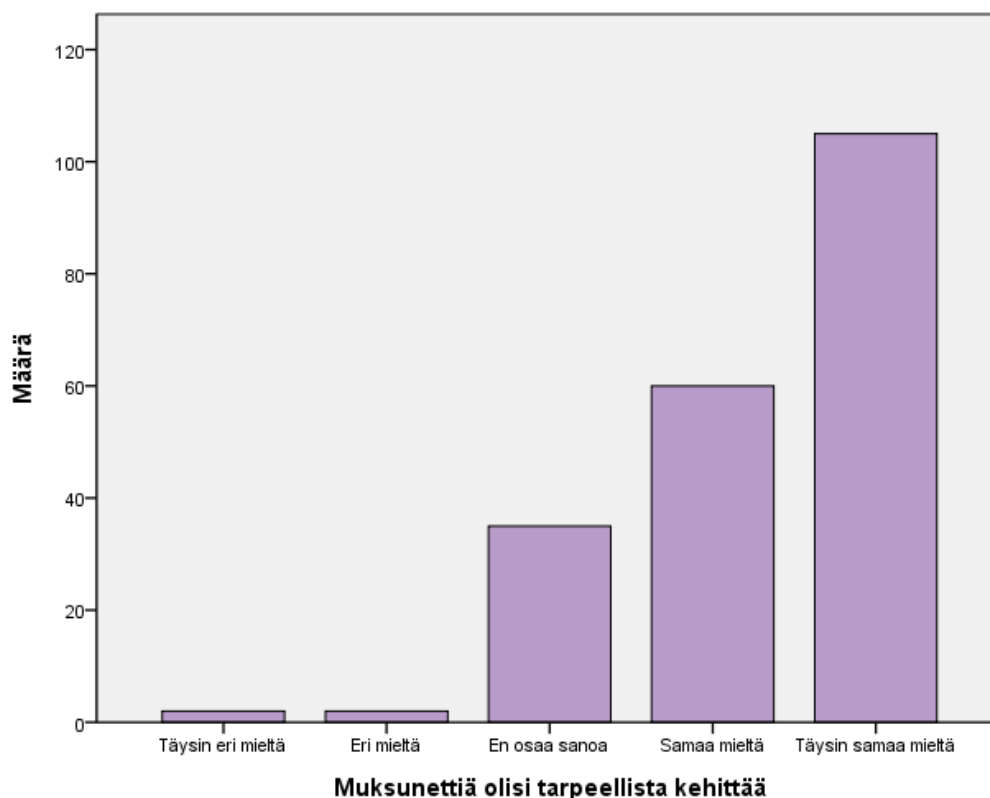
samaa mieltä”. Noin 15 % kokee, ettei päiväkodin toiminta ole näkyvämpää Muksunetin kautta. Myös vastaus ”en osaa sanoa” saa kannatusta noin 20 %.

Kyselylomakkeessa kysymme Muksunetin ulkoasusta. Väittämämme on ”Muksunetin ulkoasu on houkutteleva ja mielenkiintoinen”. Yhteensä jopa 60 % vastaajista on eri mieltä Muksunetin ulkoasusta ja he eivät koe ulkoasua houkuttelevaksi. Noin 26 % vastaajista ei osaa sanoa kannansa kyseiseen väittämään.

Kuvio 11: Muksunetin ulkoasu

”Muksunetti on vastannut odotuksiani” - väittämän vastauksissa on hajontaa. Suurin osa vastaajista, noin neljäsosa, vastaa väittämään ”samaa mieltä”. 42 % kyselyyn vastanneista on sitä mieltä, ettei Muksunetti ole vastannut heidän odotuksiaan. Kuitenkin suurin osa vastaajista, hieman vajaa 50 %, käyttää Muksunettiä mielellään. Muut vastaukset saavat tasaisen kannatuksen. Lähes 80 % vastaajista on Muksunetin kehittämisen kannalla. ”Täysin samaa mieltä” on ehdottomasti kyseisen väittämän suosituin vastausvaihtoehto (50 %). Noin 17 % vastaajista ei tiedä mielipidettään Muksunetin kehittämisestä.

Kuvio 12: Muksunetin kehittäminen

Analysoimme ristiintaulukoimalla Muksunetin ongelmien, käyttönopeuden ja ulkoasun vaikutusta siihen, kuinka mielellään perheet Muksunettiä käyttävät. Noin 26 % vastaajista, joilla on ollut ongelmia Muksunetin käytössä, ei käytä ohjelmaa mielellään. Vastaajista noin 31 %:lla ei ole ollut ongelmia Muksunetin käytössä ja he myös käyttävät Muksunettiä mielellään. Muksunetin käytön kokee hitaaksi noin neljännes vastaajista, eivätkä he myöskään käytä Muksunettiä mielellään. Noin 41 % vastanneista vanhemmista kokee Muksunetin käytön nopeaksi ja näin ollen käyttävät sitä myös mielellään. Ristiintaulukoinnin perusteella voidaan todeta, että vastaajista vajaa kolmannes kokee Muksunetin ulkoasun vaikuttavan omaan käyttömielitykseen kielteisesti. Vain 12 % niistä kyselyyn vastanneista, jotka käyvät mielellään Muksunetissä, pitävät myös sen ulkoasua houkuttelevana ja mielenkiintoisena. Tuloksista voidaan päätellä, että yksi merkittävästi ratkaiseva asia Muksunetin käyttömielekkyyden kannalta on ulkoasu.

Avointen kysymysten vastausten perusteella osa vanhemmista on kokenut Muksunetin olevan ideana hyödyllinen ja tarpeellinen toiminto päiväkodin ja kodin välillä. Lisäksi osa vastanneista vanhemmista on sitä mieltä, että Muksunetti on hyvä lisä kasvatuskumppanuuteen. Parhaimmassa tapauksessa Muksunetti parantaa päiväkodin ja vanhempien kommunikointia, sillä se antaa hyvän lisän asioista keskustelemiseen. Tästä syystä Muksunetti mainitaan hyväksi kommunikointivälineeksi. Monet vanhemmat vastasivat avoimiin kysymyksiin, että heidän mielestään on mukava lukea esimerkiksi päivän tai viikon tapahtumista tarkemmin Muk-

sunetistä sekä nähdä tapahtumista valokuvia. Monet mainitsevat myös sen, että yhdessä lapsen kanssa on mukava katsella valokuvia, minkä vuoksi lapsi saattaa innostua kertomaan päivän asioista vanhemmalle lisää.

Kyselystä nousee esille vahvasti se, että vanhemmat eivät koe sähköistä tiedonvälitystä kovinkaan tarpeelliseksi päiväkotiympäristössä, vaan he arvostavat kasvotusten tapahtuvaa päivittäistä vuorovaikutusta kasvattajien kanssa. Vanhemmat kokevat, että kasvotusten vaihdettava tieto lapsen arjesta päiväkodissa on vuorovaikutuksellisempaa ja ajan tasalla sekä siinä on mahdollisuus esittää kysymyksiä. Päiväkodin ja kodin välinen kasvatuskumppanuus ja yhteistyö vaativat vanhempien mielestä henkilökohtaisen kontaktin kasvattajien kanssa. Kyselyyn vastanneista vanhemmista suuri osa kokee suullisesti saadun palautteen lapsen päivästä haun yhteydessä riittäväksi ja siksi he eivät koe Muksunettiä tarpeelliseksi. He saavat mielestään perinteisellä tavalla riittävän informaation lapsensa päiväkotipäivistä. Osa vastanneista vanhemmista taas toteaa, että Muksunetin käyttöönoton jälkeen lähes kaikki suusanallinen kommunikointi ja tiedottaminen ovat jääneet pois, eikä esimerkiksi tapahtumista voida enää muistutella kasvokkain kohdatessa. Vanhemmat antavat kyselyn mukaan arvoa suullisesti käytölle keskustelulle kasvattajien kanssa, eikä Muksunetti voi korvata sitä.

Kuten edellä mainitaan, moni vanhempi on sitä mieltä, että Muksunetti ei ole tarpeellinen päiväkotiympäristössä. Kasvattajia nähdään päivittäin, toisin kuin koulumaailmassa ja siksi vanhemmat kokevat sähköisen tiedotusvälineen koulussa tarkoituksenmukaiseksi. Vanhemmat toteavat vastauksissaan melko yksimielisesti, että mikäli päiväkodeissa tällainen sähköinen viestintäväline on käytössä, sitä pitäisi kehittää kouluissa olevan Wilma-ohjelman suuntaan. Muksunetti on vanhempien mielestä huomattavasti kankeampi ja kömpelömpi käyttää kuin Wilma. Muutamassa vastauksessa kysytään suoraan sitä, että miksi päiväkodeissa ei ole Wilma käytössä, kun se kouluissa toimii niin hyvin.

”Muksunetin käyttöliittymä tekee käytöstä vastenmielisen”, ilmoittaa eräs kyselyyn vastanneista vanhemmista. Käyttöliittymää ei koeta nykyaikaiseksi ja helppokäyttöiseksi, vaan kömpelöksi, hitaaksi eikä kovinkaan käyttäjäystävälliseksi. Useissa avoimissa kysymyksissä nousee esille muun muassa Muksunetin hitaus, joka ei vastaajien mukaan johdu yhteysnopeudesta, tietokoneesta tai selaimesta. Muutamilla vastanneista vanhemmista on ollut myös toistuvia ongelmia sisään kirjautumisessa Muksunettiin. Kevään 2014 aikana erityisesti Muksunetin kalenteriosiossa ja sen avautumisessa on ollut teknisiä ongelmia, mikä näkyy myös kyselyyn vastanneiden vanhempien kommentteista. Moni vastanneista kokee tämän turhauttavaksi, sillä kalenteri-osio koetaan tärkeäksi ja sieltä halutaan tarvittaessa saada tietoa tulevien päivien tapahtumista.

Lisäksi vanhemmille tuottaa päänvaivaa se, että eri ohjelmat tai selaimet eivät aina tue toisiinsa niin, että Muksunetin käyttö olisi mutkatonta. Tiedotteiden ja esimerkiksi kuvien avaaminen ei aina onnistu toivotulla tavalla. Esimerkiksi Applen, Androidin ja Macin selaimella vanhemmat eivät ole saaneet kaikkia tiedostoja auki. Lisäksi eräs vastanneista muistuttaa, että kaikilla käyttäjillä ei ole tietokoneellaan Office-ohjelman Wordia, jolla päiväkodin henkilökunta tiedotteet tekee, joten tästä syystä tiedotteiden avaaminen ei aina onnistu. Suuri osa vastanneista toivoo tulevaisuudessa Muksunetin toimivan myös tabletilla tai älypuhelimella, sillä tällä hetkellä käyttö edellä mainituilla välineillä ei onnistu kovinkaan hyvin tai jopa ollenkaan. Moni vastaajista toteaa, että Muksunetin käyttö olisi aktiivisempaa, mikäli käyttöliittymä soveltuisi esimerkiksi älypuhelimisiin.

Moni kyselyyn vastannut vanhempi nimeää Muksunetin suurimmaksi ongelmaksi sen epäloogisuuden ja hankaluuden käyttää. Erilaiset toiminnot eivät ole loogisesti saatavilla ja moni vastanneista kokee, että tarvittavia tietoja on Muksunetistä hankala löytää. Muksunettiä ei koeta kovinkaan käyttäjätavalliseksi, mikä vähentää vanhempien kiinnostusta käyttää Muksunettiä aktiivisesti. Hyvän sisällön koetaan hukkuvan huonon käytettävyyden ja teknisten ongelmien takia. Eräs kyselyyn vastanneista toteaa olleensa aluksi järkyttynyt siitä, kuinka kankea järjestelmä on: ”Se ei ole mielestäni kovinkaan looginen. Klikkaa sieltä, klikkaa täältä, jotta pääset johonkin ja monista kohdista menee samoihin osioihin.” Useat vastaajat kokevat juuri edellä mainitun Muksunetin ”labyrinttimäisyyden” suureksi ongelmaksi: monet Muksunetin sivut ovat liian monen klikkauksen takana ja samoille sivuille voi päästä montaa eri klikkausreittiä pitkin. Monen kyselyyn vastanneen vanhemman mielestä Muksunetin etusivulla tulisi löytyä yhdellä näkymällä kaikki olennainen tieto, joka koskee omaa lasta. Näin ollen esimerkiksi oman lapsen ryhmän sivu koettaisiin mielekkääksi pääsivuksi. Erityisesti silloin, jos vanhemmalla on samassa päiväkodissa lapsia eri ryhmässä, Muksunettiin toivotaan selkeyttä huomattavasti lisää. On kuulemma hankalaa, välillä mahdotontakin selata kahden eri lapsen kansioita Muksunetissä yhtä aikaa. Vastauksista nousi esille, että Muksunetin yksinkertaistamista ja ohjelman selkeytymistä toivotaan joka osa-alueella.

Lisäksi muutama vanhempi moittii Muksunetin ulkoasua epäonnistuneeksi. Sen lisäksi, että Muksunetti koetaan sekavaksi, sitä kuvaillaan myös värittömäksi ja tylsäksi. Muksunetikyselylomakkeen avoimissa kysymyksissä selviää Muksunetin ulkoasun puutteet. Monet halusivat, että Muksunetin ulkoasua kehitettäisiin mielekkäämmäksi ja selkeämmäksi. Ulkoasu ei ole vastaajien mielestä tällä hetkellä kovinkaan houkutteleva. Monet vastasivat myös, että he käyttäisivät Muksunettiä aktiivisemmin, mikäli nimenomaan Muksunetin ulkoasua uudistettaisiin mielenkiintoisemmaksi.

Vastauksista ilmeni Muksunetin viestitoiminnon olevan vanhempien mielestä melko turha ja hankala käyttää. Esimerkiksi se, että viestissä olevan kirjainten määrää on rajattu 200 merk-

kiin on vanhempien mielestä turhauttavaa, sillä tuohon merkkimäärään ei välttämättä mahdu ollenkaan kaikki se, mitä vanhemmat haluaisivat viestissä sanoa. Näin ollen vanhemmat toteavat, että he lähettävät viestiä mieluummin sähköpostitse ja sanovat asiat suoraan kasvotusten henkilökunnalle tai päiväkodin johtajalle. Samoin joissain vastauksissa todetaan, että henkilökunta on itse todennut viestiosion jäävän heillä vähälle huomiolle ajan puutteen takia. He eivät ehdi lukea sitä niin usein kuin he haluaisivat.

Suuri osa kyselyyn vastaajista myöntää, etteivät he kommentoi Muksunetin blogi-kirjoituksia. Vanhempien vastauksissa kerrotaan monia syitä, jotka vaikuttavat vähäiseen halukkuuteen kommentoida kirjoituksia. Suureksi syyksi siihen, etteivät vanhemmat kommentoi kirjoituksia, nousee ajanpuute. Lisäksi moni vanhempi kokee kommentoimisen vaikeaksi, koska muutkaan vanhemmat eivät kommentoi kirjoituksia. Vanhemmat, jotka kokisivat kommentoimisen mielekkääksi, eivät viitsi kommentoida kirjoituksia, koska he eivät tiedä, miten muut vanhemmat siihen suhtautuvat. Kyselystä käy ilmi, että moni vanhempi lukee mielellään muiden vanhempien kommentteja, vaikka eivät itse tahdokaan kommentoida. Vähäiset aktiiviset kommentoijat taas toivovat, että keskustelua tulisi enemmänkin ja myös kasvattajat osallistuisivat nousevaan keskusteluun. Osa vanhemmista ei taas kokenut kommentointia tarpeelliseksi. Heidän mielestään kirjoitukset ovat luonteeltaan usein sellaisia, ettei niihin ole järkevää tai tarpeellista kommentoida. Toiset taas ovat sitä mieltä, että mikäli kirjoituksista esitetään jotakin ajatuksia, he keskustelevat niistä mieluummin kasvattajien kanssa kasvotusten kohdatessa.

Avoimissa kysymyksissä nousee esille myös vanhempien huoli siitä, että Muksunetti kuormittaa kasvattajia ja sen käyttö vie aikaa lasten kanssa vietetyltä ajalta. Eräs vastaajista toteaaakin, että kasvattajien aikaa ei saisi mennä liikaa Muksunetin päivittämiseen, vaan läsnäolo lasten kanssa on tärkeintä. Laadukkaan varhaiskasvatuksen koetaan olevan ennen kaikkea kiireettömyyttä ja aitoa vuorovaikutusta.

Avointen kysymysten vastauksista ilmenee, että moni vanhempi ei koe Muksunettiä käyttäjäväliseksi, koska kirjautuminen ohjelmaan on liian hankalaa. Nykyisin on niin paljon erilaisia salasanoja ja tunnuksia joka paikkaan, että vanhemmat kokevat erittäin hankalaksi valmiiksi annetun salasanan muistamisen. Yllättävää on, että useat vanhemmat toivovat mahdollisuutta vaihtaa Muksunetin salasana haluamukseen, eivätkä he ole tietoisia siitä, että se on jo mahdollista. Selvää on, että Muksunetin käyttöön ohjeistaminen ei ole ollut riittävää, koska niin monelta vanhemmalta on tämä mahdollisuus jäänyt huomiotta. Vanhemmat pitävät yhtenä tärkeimpänä kehittämiskohtena Muksunetissä sitä, että heidän omaan sähköpostiinsa tulisi ilmoitus, kun Muksunettiin on päivitetty jotakin uutta. Tällä hetkellä ilmoitus tulee vain yksityisviesteistä. Vanhemmat harmittelevat sitä, että turhia käyntejä tulee heille niin paljon, kun mitään uutta tietoa ei olekaan tullut Muksunettiin. Toiset vanhemmat taas toteavat, että Muksunetissä käyminen jää kokonaan, kun se arjen tiimellyksessä unohtuu, jos minkään-

laista muistutusta ei tule. Muutamassa vastauksessa toivotaan tekstiviestiä uudesta päivityksestä Muksunetissä. Samoin parissa vastauksessa toivotaan, että kuukausikirjeet tulisivat suoraan sähköpostiin, vaikka ne Muksunettiin ilmestyvätkin. Vanhemmat korostavat toiveissaan ja ehdotuksissaan Muksunetin mahdollisimman helppoa ja vaivatonta käyttöä heille itselleen.

Kyselylomakkeen avointen kysymysten vastauksissa nousee esille myös yleinen ajanpuute ja ajan riittämättömyys arkielämässä. Muksunettiin ei arkena ehdi kirjautua eikä siellä ehditä selailta päivityksiä kunnolla. Lisäksi vastauksissa tulee ilmi, että lasta koskevat asiat tulisi olla nopeasti saatavilla. Paperiversiona saatu tiedote on monen vanhemman mielestä kätevä mutta myös nopeampi tapa esimerkiksi tarkastaa lasta koskevia asioita.

Avointen kysymysten vastauksista nousee selkeästi esille, että kasvattajien omalla aktiivisuudella ja suhtautumisella Muksunetin käyttöä kohtaan on suuri merkitys. Todella monessa vastauksessa toivotaan päivityksiä blogiin huomattavasti enemmän ja useammin, kuvien lisäyksiä myös nykyistä paljon enemmän. Samoin toivotaan erityisesti omaa lasta koskevien asioiden lisäämistä. Tällä hetkellä kirjoitukset ovat vanhempien mielestä liian yleisiä, koko ryhmää koskevia asioita. Moni toivoo henkilökohtaisempia tietoja, jotka koskevat oman lapsen päivää ja koko viikkoa.

12 Johtopäätökset

Kyselymme vastausprosentti on lähes 40 %, joka on melko hyvä huomioon ottaen, että kyselytutkimuksissa otoskato on usein melko suuri. Näin suuri vastausprosentti osoittaa, että Muksunetti on aiheena vanhempia kiinnostava ja mielipiteitä herättävä. Monet seikat vaikuttavat vastausaktiivisuuteen merkittävästi. Aktiivisuuteen vaikuttaa esimerkiksi myös se, että Muksunetistä on tehty kolme eri pilottia ja siten Muksunettiä on kehitetty matkan varrella jatkuvasti. Ensimmäisessä pilotissa mukana olleet vanhemmat ovat saattaneet olla erittäin halukkaita vastaamaan ja kertomaan oman mielipiteensä ja kehitysehdotuksensa Muksunettiä kohtaan, koska Muksunetin alkuvaiheissa ohjelmassa on varmasti ollut vanhempien mielestä paljonkin kehitettävää. Samoin se, miten vanhemmat ovat saaneet Muksunetin käytössä opastusta, on saattanut vaikuttaa vastausaktiivisuuteen; kuinka hyvin ja kuinka myönteisesti päiväkohti on ryhtynyt markkinoimaan Muksunettiä. Osaltaan myös kasvattajien tekemä Muksunetti-kyselymme markkinointi on vaikuttanut vanhempien vastausaktiivisuuteen.

Vastaajien ikähaarukka on melko laaja. Kuitenkin suurin osa vastaajista on yli 30-vuotiaita. Tästä voidaan päätellä, että suuri osa myös Muksunetin käyttäjäkunnasta on yli 30-vuotiaita. Tutkimusten mukaan tietotekniikkaa käyttävät eniten juuri pienten lasten vanhemmat, 25-39-vuotiaat. Vasta yli 50-vuotiaista kaikki eivät käytä tietotekniikkaa. Kaikille Muksunetin käyttö ei kuitenkaan välttämättä ole itsestään selvyyttä, vaan se voi olla joillekin haastavaa ja sen

käyttö aikaa vievää. Toisaalta taas monet vanhemmat kokevat osaavansa käyttää Muksunettiä melko hyvin.

Perheen äidit vastasivat kyselyyn huomattavasti isää enemmän. Tämä johtuu varmasti siitä, että yleensä äiti on päiväkodin yhteyshenkilö lasta koskevilla asioilla. Tällä jaottelulla saattaa olla myös yhteiskunnallinen perspektiivi: jo aiemmin äidin rooliin on pääsääntöisesti kuulunut perheen lasten kasvattaminen ja heistä huolehtiminen, isän vastatessa perheen taloudesta. Äidin on ollut luonnollista vastata kyselyyn, mikäli äiti on Muksunetin aktiivinen käyttäjä perheessä.

Internetin selailuaikaa kysyessämme olisimme voineet muotoilla kysymyksen paremmin. Vastauksen hajonta on melko suuri johtuen siitä, että toiset vastaajat ovat laskeneet Internetin käyttöaikaan mukaan myös työssään käytetyn ajan tietokoneella. Kysymyksellä tarkoitimme kuitenkin nimenomaan vapaa-ajasta käytettyä osuutta Internetin yleiseen selailuun, eikä työtehtävissä siihen käytettyä aikaa. Kuitenkin niitä, jotka olivat tulkittamme mukaan ymmärtäneet kysymyksen edellä mainitulla tavalla, ei ollut kuin kaksi kappaletta kaikista vastanneista. Kysymyksen monitulkintaisuuden ei voida tästä syystä katsoa vaikuttavan kyselyn luotettavuuteen. Kyselyyn vastanneista vanhemmista noin puolet käyttää Muksunettiä kerran viikossa eli melko harvoin. Syynä saattaa olla nykyajan kiireinen elämäntyyli: tietokoneella ei ehditä istua päivittäin, vapaa-aikaa ei arkisin juurikaan ole. Kuitenkin moni vastaajista käyttää päivittäin Internetiä, keskimäärin noin 60 minuuttia päivässä; Muksunetin käyttö lukeutuu tähän aikaan kuitenkin harvoilla. On mahdollista, ettei Muksunetin sisältöä koeta niin mielekkääksi ja antoisaksi, että palvelua käytettäisiin useammin.

Sunnuntai on aktiivisin Muksunetin käyttöpäivä, koska se on monelle vapaa päivä. Monet vastaajista nimittävät käyttöpäiväksi myös maanantain ja perjantain. Käyttö painottuu siis monella vanhemmalla viikonvaihteeseen, joten kasvattajien olisi parasta päivittää Muksunettiä loppuviikosta, jolloin tieto saavuttaisi melko tuoreena mahdollisimman suuren osan vanhemmista. Kasvattajilta toivotaan aktiivista Muksunetin päivittämistä noin kerran viikossa. Viikoittainen päivittäminen koetaan riittäväksi varmasti siksi, että moni vanhempi kertoo käyvänsä itse noin kerran viikossa Muksunetissä. Muksunetin päivittäminen esimerkiksi päivittäin ei ole vanhempien toiveissa: moni vanhemmista ajattelee tämän ajan olevan pois kasvattajan ajasta heidän lapsensa kanssa. Kasvattajille onkin suuri haaste se, että Muksunetti saataisiin osaksi työpäivää ilman, että se aika on pois lapsilta. Muksunetti ja sen päivittäminen olisi hyvä liittää osaksi normaalia työrytmiä ja tiimin tehtävänjakoa. Esimerkiksi jokin ennalta määritetty työvuoro hoitaa päivittämisen sovittuna ajankohtana, vaikkapa lasten aamu-ulkoilun tai päiväunien aikaan. Päivityspäiväksi voisi mahdollisesti sopia jonkin loppuviikon päivistä, koska viikon vaihteessa Muksunetissä kävijöitä on kaikkein eniten. Kasvattajien aktiivinen päivittäminen on tärkeää ja vaikuttaa myös vanhempien omaan aktiivisuuteen ohjelman käytössä.

Yli puolet vastaajista on tyytyväisiä saamaansa tietomäärään omasta lapsestaan, mutta osa vanhemmista ei koe saavansa tietoa riittävästi. Tämä johtunee siitä, että Muksunettiin laitettava tieto lapsista on melko yleistä tietoa, eikä ainakaan joka kerta käsittele jokaista lasta henkilökohtaisesti. Tällaiseen joka lapsen henkilökohtaiseen päivän kulun valottamiseen Muksunetissä ei kasvattajilla kuitenkaan ole aikaa, vaan tarkempien kuulumisten vaihto onnistuu parhaiten kasvokkain tavatessa. Monen vanhemman mielestä haun yhteydessä saatava tieto lapsesta on riittävää, ja kommunikointi kasvotusten koetaan kasvatuskumppanuuden näkökulmasta hyvin tärkeäksi. Vanhemmille onkin hyvä sanoittaa se, ettei Muksunetin tarkoitus ole poistaa kasvotusten tapahtuvaa keskustelua, vaan toimia kasvatuskumppanuuden lisävälineenä. Myös päiväkotien asenne Muksunetin käyttöä kohtaan vaihtelee: vanhempien kokemuksen mukaan joissakin päiväkodeissa suullinen kommunikointi on unohdettu kokonaan ohjelman vuoksi, kun taas toisissa päiväkodeissa taas ei liiemmin edes kannusteta Muksunetin käyttöön, vaan kaikki tarvittava tieto on ryhmän ilmoitustaululla. Päiväkodeilla tulisivin olla yhteinen linja siitä, mitä Muksunettiin laitetaan, kuinka usein sitä päivitetään ja millä tavoin kasvattajat Muksunettiä käyttävät.

Vaikka kyselyyn vastanneet vanhemmat ovat omasta mielestään saaneet riittävää ohjeistusta Muksunetin käytöstä, kyselystä ilmenee, että tämä ei ehkä pidäkään paikkaansa: asioista ollaan tietämättömiä ja kaikkia Muksunetin mahdollisuuksia ei osata hyödyntää. Tästä voidaan todeta, että yksi suurista Muksunetin käyttöön liittyvistä ongelmista on se, että vanhempia on ohjeistettu Muksunetin käyttöön melko heikosti. Eroavaisuuksia ohjeiden annossa on myös päiväkodeittain. Riittävän ohjeistuksen saaminen omalta osaltaan aktivoi ja kannustaa vanhempia Muksunetin käyttöön. Ohjeistus takaa sen, että vanhemmat hallitsevat ohjelman käytön, eikä se näin ollen vie liikaa aikaa arjessa. Vanhempien perehdyttäminen lisää heidän käyttöaktiivisuuttaan. Tätä puolta Hyvinkään kaupungin on hyvä kehittää tulevaisuudessa nykyistä parempaan suuntaan. Päiväkotiyksiköt voisivat esitellä tarkemmin Muksunetin toimintaa esimerkiksi vanhempainilloissa tai koko yksikön yhteisissä tilaisuuksissa, joissa voisi jakaa kaikille perusteelliset ohjeet Muksunetin käytöstä ja sen erilaisista toiminnoista.

Kyselystä ilmenee, että Muksunetti jakaa vanhempien keskuudessa mielipiteitä. Kuitenkin vastausten sävy on negatiivinen: vanhemmat eivät ole kovinkaan tyytyväisiä Muksunettiin. Erityisesti vanhemmat toivovat Muksunetin kehittämistä käyttäjäystävällisempään suuntaan. Moni kokee Muksunetin sisällön itsessään arvokkaaksi ja hyväksi, mutta Muksunetin käytön hankaluus ja epäloogisuus vähentävät käyttöaktiivisuutta. Lisäksi Muksunetin hitaus ja toimimattomuus koetaan suuriksi ongelmiksi: jotta Muksunetti voi olla toimiva kanava tiedottamiseen, sen pitää takuuvarmasti toimia. Tätä puolta on syytä kehittää Muksunetin tulevissa ohjelma-versioissa. Kehittämisen kannalta tärkeää ja merkittävää materiaalia on mahdollista kerätä esimerkiksi tämän kaltaisten kyselyiden avulla.

Kyselystä ilmenee, että Muksunettiä on syytä kehittää ”mobiilimpaan” suuntaan, sillä älypuhelimien käyttö on nykypäivää ja monet hoitavat kaikki asiat Internetissä esimerkiksi puhelimen kautta. Näin ollen Muksunetin soveltumattomuus älylaitteisiin ei palvele sen käyttöä ja aiheuttaa hankaluuksia erityisesti niille, jotka käyttävät ohjelmaa tabletilla tai älypuhelimella. Käyttäjäystävällisempää olisi, että vanhemmat pystyisivät esimerkiksi työmatkoillaan käyttämään Muksunettiä. Mahdollisesti useiden lasten vanhemmat matkustavat töihin julkisilla kulkuneuvoilla, joten olisi ihanteellista, että he pystyisivät hyödyntämään työmatkansa esimerkiksi Muksunetin käyttämiseen. Tällöin ohjelmasta tulisi enemmän arkikäyttöön soveltuva: vanhemmat voisivat käyttää sitä silloin, kun heillä on siihen aikaa, eikä arvokasta vapaa-aikaa kulu. Tämä ominaisuus lisäisi varmasti Muksunetin käyttöaktiivisuutta merkittävästi.

Vanhempien keskuudessa viestitoiminta koettiin melko turhaksi, koska se ei täytä heidän tarpeitaan. Viestin kirjoittaminen kasvattajille pitäisi olla vaivattomampaa: lisätäkseen vanhempien aktiivista viestitoiminnon käyttöä olisi toimintoa syytä muokata niin, että merkkimäärä riittää varmasti tuomaan vanhemman viestin kasvattajille selkeästi esille. Nykyinen 200 merkkiä on viestin kirjoittamiseen aivan liian pieni määrä, mikä saattaa turhauttaa vanhempia. Kyselystä ilmenee myös se, että kaikki kasvattajat eivät käytä aktiivisesti Muksunetin viestitoimintoa eivätkä esimerkiksi ehdi lukea vanhempien lähettämiä viestejä. Kasvattajien onkin itse käytettävä ja luettava Muksunettiin tulleita viestejä, jotta vanhemmat saavat positiivisia käyttökokemuksia toiminnosta.

Vastauksista ilmenee, että vanhemmat ovat melko haluttomia kommentoimaan esimerkiksi kasvattajien kirjoittamia blogi-kirjoituksia. Jotkut vanhemmat kertovat syyksi sen, ettei blogi-kirjoituksissa ole usein sellaista sisältöä, joka innostaisi ottamaan kantaa tai kommentoimaan mitään rakentavaa. Vanhempien kynnys kommentoimiseen ei saisi nousta liian suureksi. Kasvattajien oma aktiivinen ja positiivinen ulosanti kannustaa vanhempia samanlaiseen kanssakäymiseen. On tärkeää, että kasvattaja puhuu sellaista kieltä, jota perheet ymmärtävät ainakin niiden perheiden kanssa, jotka siihen ovat halukkaita. Huomioitava on edes se yksi vanhempi, joka uskaltaa kommentoida: tämä kannustaa myös muita vanhempia. Toisaalta kirjoitusten pitäisi siis olla ehkäpä luonteeltaan erilaisia, jotta vanhemmat kommentoisivat niihin aktiivisemmin. Kirjoitukset voisivat olla esimerkiksi toisinaan jotain muuta kuin lasten päivästä kertovia: esille voisi nostaa kasvattajan näkökulmasta jonkin tärkeän puheenaiheen, joka nousee esille ryhmän perheiden tarpeista. Tekstit voisivat toisinaan olla kasvatuksellisia puheenaiheita herätteleviä, mielenkiintoisia aiheita tai tietoisuuksia, joista perheet hyötyvät omassa arjessaan. Tällöin Muksunetti tavoittaa myös kasvatuksellisen näkökulman. Tällainen kirjoittaminen vaatii kuitenkin aikaa ja kasvattajien aktiivisuutta.

Vanhemmat haluaisivat kyselyn perusteella, että Muksunetti olisi enemmän koulujen käyttämän Wilman kaltainen ohjelma. Muksunettiä ei ole kuitenkaan missään vaiheessa tarkoitettu

Wilman kaltaiseksi ohjelmaksi. Tämä olisi ollut erittäin tärkeä huomioida ja melkeinpä korostaa Muksunettiä markkinoitaessa ja sitä vanhemmille esiteltäessä. Tässä kohtaa ohjeistuksen tärkeys nousee esille. Vanhemmat ovat mahdollisesti saaneet hiukan vääristyneen kuvan Muksunetin käyttötarkoituksesta ja siitä, mihin ja mitä varten se on alun perin kehitetty.

Muksunetin kehittäminen ei itsessään riitä, vaan tarvitaan myös vanhempien asennemuutos. Tuloksista ilmenee, että vanhemmat ovat mukavuudenhaluisia ja myös melko vaativia. Useampi vastanneista toivoo esimerkiksi Muksunetin rinnalle vielä paperiversioita Muksunetin materiaalista. Heidän mielestään esimerkiksi kuukausikirjeen sisäistää paremmin sen ollessa paperiversiona vaikkapa jääkaapin ovelta. Kasvattajien työ moninkertaistuu, kun he laittavat tiedon ensin Muksunettiin ja sitten vielä tulostavat erikseen tiedotteita vanhemmille ja ryhmän seinille. Vanhempia onkin syytä muistuttaa siitä, että Muksunetistä on mahdollista tulostaa itselleen tietoja myös paperille, se vain on tehtävä itse. Lisäksi Muksunetin käyttö paperiversioiden sijaan säästää luontoa ja rahaa, mikä on myös syytä kertoa vanhemmille. Vanhemmat varmasti ymmärtävät, että säästötoimenpiteitä kannattaa ehdottomasti tehdä mieluummin asioissa, jotka eivät vaikuta heidän lapsensa hoidon laatuun. Muksunetin käyttö vaatii aktiivisuutta kasvattajien lisäksi myös vanhemmilta. Avoin vuorovaikutus kasvattajien ja vanhempien välillä edesauttaa sitä, että myös Muksunetistä saadaan saumaton osa yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta.

13 Pohdinta

Opinnäytetyömme on sisältänyt jatkuvaa tutkimista ja perehtymistä aiheeseen, jotta tutkimuksesta tulee kattava ja luotettava. Prosessi on ollut niin sanottua ”kypsyttelyä” ja asioiden uudelleen ajattelua moneen kertaan. Olemme huomanneet, että ryhmämme luonne vaatii aiheeseen paneutumista, jolloin aihe ”kypsy” kunnolla ennen kuin opinnäytetyömme valmistuu kokonaan. Ryhmämme pyrkii siihen, että olemme oman aiheemme asiantuntijoita. Perehtyminen ja aiheeseen paneutuminen ovat työssämme todella tärkeitä. Asiantuntijuus vaikuttaa myös tutkimuksen luotettavuuteen.

Aikataulullisesti opinnäytetyömme on sujunut hyvin. Olemme sopineet tiettyjä päivämääriä, joiden mukaan olemme saaneet tiettyjä osa-alueita valmiiksi. Päivämäärien lukkoon lyöminen on ollut tärkeää työmme valmistumista ajatellen. Tietysti aina, kuten myös meidän työssämme, tulee yllättäviä seikkoja, joihin ei ole välttämättä osannut varautua. Aikataulussa tulee olla myös niihin joustoa. Emme osanneet odottaa, että voisimme saada niin paljon vastauksia takaisin. Määrä tuli hieman yllätyksenä ja näin ollen venytti siltä osin hieman aikatauluamme. Lisäksi ryhmämme koki SPSS -ohjelman haastavana ja tarvitsimme siihen ohjaajan apua suhteellisen paljon. Aikataulu ei kuitenkaan venynyt palautuneiden kyselyiden takia liikaa, ja kaikki saatiin ajoissa valmiiksi. Lisäksi yllättävän paljon aikaa vei kyselomakkeen suunnittelu-

minen ja tekeminen. Kuitenkin sitä suunnitellessamme opimme, että se on koko työmme perusta. Mikäli kysely ei ole tarpeeksi kattava ja olennaisia asioita tarkasteleva, työmme ei toteudu haluamallamme tavalla. Saimme kyselylomakkeen tekemiseen todella hyviä vinkkejä ja tärkeitä ehdotuksia yhteistyöhenkilöltämme sekä ohjaajaltamme.

Kyselylomakkeita palautui hyvä määrä. Lomakkeiden määrä kertoo onnistuneesta kyselylomakkeiden mainostamisesta. Yhteistyöhenkilömme kertoi ensimmäisissä tapaamisissa kyselyiden oikeanlaisen ”markkinoimisen” tärkeydestä. Saimme työntekijät todennäköisesti vakuuttuneiksi siitä, että opinnäytetyö on heille hyödyllinen. Vastausten määrään vaikuttaa paljon se, kuinka paljon työntekijät kannustavat vanhempia vastaamaan ja palauttamaan lomakkeen. Kyselyitä päiväkoteihin jakaessamme yritimme mahdollisimman paljon kertoa, miksi haluamme mahdollisimman paljon vastauksia ja että se on meille tärkeää. Lisäksi vastausten määrään on saattanut vaikuttaa kyselyn saatekirje. Se oli mahdollisesti tarpeeksi selkeä ja ytimekäs, joten siitä selvisi vanhemmille kyselyn tärkeys. Lisäksi vastausten määrään on varmasti vaikuttanut aihe. Aihe on mielenkiintoinen ja puhutteleva, uuteen asiaan kantaa ottava. Osasimme valita opinnäytetyöhömmme mielipiteitä herättävän, houkuttelevan ja tuoreen aiheen. Aihe oli ryhmällemme juuri sopiva ja se on tuntunut alusta asti meistä kaikista luontevalta.

Ohjaus ja sen saaminen ovat opinnäytetyötä eteenpäin vieviä toimia. Ryhmämme koki ohjaamisen hyvin tärkeäksi. Työhön tuli selkeyttä ja samalla sai keskustella opettajan kanssa työn kulusta ja yleisestä sujumisesta. Lisäksi saimme hyviä vinkkejä ohjaajilta sekä yhteistyökumppaneilta, joilla on tärkeää kokemusta ja näkökulmaa asioista. Esimerkiksi yhteistyökumppaneilla on esittää työmme kannalta konkreettisia näkemyksiä ja mielipiteitä. Koemme, että työ eteni aina hyvin ohjauksen saamisen jälkeen. Säännöllinen ohjaajan ja yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö ja esimerkiksi erilaiset tapaamiset vievät opinnäytetyötä loogisesti ja johdonmukaisesti kohti tavoitteita.

Ryhmämme yhteistyö ja työnjako sujuivat mielestämme hyvin. Jaoimme töitä ja erilaisia tehtäviä tasapuolisesti, minkä jälkeen yhdessä mietimme jakamiamme asioita. Yhdessä saimme asioihin enemmän näkemystä ja jokainen sai tuotua oman mielipiteensä asiasta esille. Kaikki osallistuivat tasapuolisesti. Ryhmän kanssa sovitut tapaamiset olivat hyödyllisiä; asioihin tuli selkeyttä ja erilaista näkökulmaa. Tapaamiset olivat tärkeitä työn etenemisen kannalta. Kuten ohjaajan tapaamisten, myös ryhmän tapaamisten jälkeen tuntui, että työ eteni tapaamisten vuoksi sujuvasti eteenpäin. Haasteita loi hieman aikataulujen yhteensovittaminen töiden ohessa. Kuitenkin aina jollain lailla saimme sovittua tapaamisia töiden lomassa. Asiaan auttoi edellä mainittu töiden jakaminen ja sitten niiden pohtiminen yhdessä.

Tutkimuksen etiikka on onnistunut haluamallamme tavalla opinnäytetyömme jokaisessa vaiheessa. Eettisten kysymysten pohdintaan olemme käyttäneet aikaa ja samalla suunnitelleet pienetkin eettiset yksityiskohdat eettisiä periaatteita noudattaen. Myös tässä opinnäytetyön osa-alueessa suunnitteleminen on avainasemassa ja pienetkin asiat on huomioitava. Juuri tämän takia halusimme esimerkiksi kirjekuoret jokaiseen päiväkotiryhmään, johon palautuneet kyselylomakkeet voitiin laittaa. Koemme, että työmme missään vaiheessa ei ollut vaaraa, että tutkimuksen eettisyys olisi vaarantunut.

Olemme myös pohtineet ryhmämme asiantuntijuuden kehittymistä opinnäytetyömme edetessä. Olemme saaneet kokemusta suhteellisen laajan opinnäytetyön toteuttamisesta. Pohdimme pitkään kyselylomakkeisiin vastaavien päiväkotien määrää, minkä jälkeen päädyimme siihen, että päiväkoteja oli mukana lopulta seitsemän. Määrä tuotti paljon työtä eri opinnäytetyön vaiheissa, mutta halusimme työstämme mahdollisimman laajan ja kattavan. Erityisesti asiantuntijuutemme on lisääntynyt tulosten analysoinnissa, mutta myös niiden kriittisessä tarkastelussa. Pohdimme ja havainnoimme mahdollisia tekijöitä, jotka ovat saattaneet vaikuttaa opinnäytetyömme tuloksiin. Erityisesti pohdimme ryhmämme kesken johtopäätöksiä saaduista tuloksista. Tulosten huolellinen analysoiminen ja pohtiminen ovat lisänneet asiantuntijuutta kyseisessä asiassa. Lisäksi olemme oppineet paljon SPSS-ohjelman käytöstä sekä sen erilaisista ominaisuuksista.

Olemme opinnäytetyömme avulla osallistaneet vanhempia yhteiskunnallisesti asioiden kehittämiseen. Yksi tärkeä syy vanhempien valikoitumiseen vastaajina olikin juuri heidän osallistamisensa - halusimme selvittää juuri vanhempien mielipiteitä Muksunetin käytöstä. Palautusten vastausten määrästä voidaan päätellä, että vanhemmat ovat halunneet olla kyselylomakkeen palauttajina aktiivisia sekä vaikuttaa Muksunetin käyttöön liittyvissä asioissa. Yhteiskunnallisesti katsottuna näemme vaikuttamismahdollisuudet hyvin tärkeänä osa-alueena. Jokaisessa lapseen liittyvässä yhteiskunnallisessa tarkastelussa tulisi muistaa myös vanhempien mielipiteiden tärkeys.

Muksunetti on suhteellisen uusi toimintamuoto Hyvinkään kaupungin päiväkodeissa. Juuri siitä syystä tällä hetkellä tutkimukset Muksunetistä ovat osuvia ja tarpeellisia. Muksunetistä ei ole tehty aikaisemmin tutkimuksia ja näin ollen sen kehittäminenkin on vaikeampaa. Halusimme opinnäytetyömme avulla esille juuri vanhempien mielipiteen Muksunetin käyttäjinä. Lisäksi vanhempien mielipiteiden tutkiminen oli myös Hyvinkään kaupungilta noussut toive, josta johtuen valitsimme vastaajiksi vanhemmat. Hyviä jatkotutkimuksen aiheita on esimerkiksi kasvattajien mielipiteet Muksunetistä sen käyttäjinä. Miten kasvattajat kokevat sen jokapäiväisessä työssään? Miten kasvattajat kokevat Muksunetin käytön suhteessa vanhempiin? Lisäksi jatkossa on mahdollista tutkia esimerkiksi jotakin yhtä tiettyä osa-aluetta, kuten esimerkiksi Muksunetin helppokäyttöisyyttä tai ohjelman nopeutta. Opinnäytetyömme on enemmänkin

kokonaisuutta esiin tuova, ei mihinkään yksittäiseen osa-alueeseen kohdistuva. Halusimme opinnäytetyöstämme ja Muksunettiä koskevista tuloksista mahdollisimman laajan ja kattavan yleiskuvan. Aihe on mielenkiintoinen, ajankohtainen ja mikä houkuttelevinta, se koskettaa monia.

Lähteet

- Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Alasuutari, P. 2014. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 2002. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Juva: WSOY.
- Berg, B. 2006. Qualitative research methods for the social sciences. United States of America: Pearson International Edition.
- Bruce, T. 1997. Early Childhood education. London: Hodder & Stoughton.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoidossa. Alle kolmivuotiaiden varhaiskasvatuksen perusteita. Juva: WS Bookwell Oy.
- Hellström, M. 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Helopuro, S., Perttula, J. & Ristola, Juhapekka. 2004. Sähköisen viestinnän tietosuojia. Jyväskylä: Talentum.
- Hermanson, E., Martsola, R. (toim.) 2006. Aikuinen vanhemmuus katoavan kasvatuksen jäljillä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Holland, S. 2011. Child & family assesment in social work practice. London: SAGE.
- Holkeri-Rinkinen, L. 2009. Aikuinen ja lapsi vuorovaikutusta rakentamassa. Tampereen yliopistopaino Oy. Tampere: Juvenes Print.
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2008. Tilastolliset menetelmät. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2012. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: PS-kustannus.
- Humphries, B. 2008. Social Work Research for Social Justice. China: PALGRAVE MACMILLAN.
- Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Kananen, J. 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.
- Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Saarijärvi: Vastapaino.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kemppinen, P., Rouvinen-Kemppinen, K. 2004. Lasten kasvatuksen aarrearkku. Tallinna: Kanustusvalmennus P. & K. Oy.

- Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.) 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Kronqvist, E-L. & Jokimies, J. 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi -selvityksestä. Raportteja 22/2008. Stakes. Helsinki: Valopaino Oy.
- Komi, T. 2012. Lastentarha. Muksunetti - ikkuna päiväkotiin. Lastentarha varhaiskasvatuksen ammatti- ja järjestölehti. Lastentarhanopettajaliitto LTOL.
- Kontu, E. & Suhonen, E. (toim.) 2005. Erityispedagogiikka ja varhaislapsuus. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus.
- Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Luodeslampi, J. 2005. Etiikka!. Porvoo: WSOY. Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Lämsä, A. (toim.) 2013. Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Juva: PS-kustannus.
- Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Nummenmaa T., Konttinen R., Kuusinen J. & Leskinen E. 1997. Tutkimusaineiston analyysi. Porvoo: WSOY Kirjapainoyksikkö.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2009. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: WSOYpro Oy.
- Pahkinen, E. 2012. Kyselytutkimusten otantamenetelmät ja aineistoanalyysi. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.
- Peltonen, H. 2004. Kasvattajana sosiaali- ja terveysalan ammattiteissa. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Pohjola, A., Kääriäinen, A. & Kuusisto-Niemi, S. 2010. Sosiaalityö, tieto ja teknologia. Juva: PS-kustannus.
- Ribbens McCarthy, J. & Edwards, R. 2011. Key Concepts in Family Studies. Chippenham: SAGE.
- Sihvola, S. 2002. Voimaa vanhemmuuteen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Skodvin, A. 2004. Elämää varten lapselle rajat. Kannusta, rajoita, rakasta! Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tisdall, E., Davis, J. & Gallagher, M. 2009. Researching with Children & Young People. Research Design, Methods and Analysis. Padstow: SAGE.
- Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteelliseen tekstin ymmärtämiseen. Jyväskylä: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.
- Tähtinen J., Laakkonen E. & Broberg M. 2011. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku: Painosalama Oy.
- Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Viemerö, M. 2009. Tietosuoja sähköisessä kaupassa ja sähköisessä viestinnässä. Helsinki: Helsingin kauppakorkeakoulu. Helsinki school of economics.

Vilka H. 2005. Tutki ja kehitä. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vuori, J. 2001. Äidit, isät ja ammattilaiset. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Värri, V-M. 2000. Hyvä kasvatus. Kasvatus hyvään. Tampere: Tampere University Press. City-Offset Oy.

Sähköiset lähteet

Asetus lastenpäivähoidosta. 16.3.1973/239. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=asetus%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta>

Hyvinkään kaupunki. Varhaiskasvatuspalvelut. Varhaiskasvatussuunnitelma. 2010. Viitattu 21.1.2014.

<http://www.hyvinkaa.fi/fi/mobiilisivut/kasvatus-ja-opetus1/Varhaiskasvatuspalvelut/Hyvinkaan-varhaiskasvatussuunnitelma/Sisallyluettelo/7-YHTEISTYO-VARHAISKASVATUKSESSA/>

Laki lasten päivähoitosta. 19.1.1973/36. 1. luku. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta>

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. 14.6.2002/504. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20lasten%20kanssa%20ty%C3%B6skentelevien%20rikostaustan%20selvitt%C3%A4mises%20t%C3%A4%20>

Laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta. 20.12.1996/1128. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961128?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20lasten%20kotihoiton%20ja%20yksityisen%20hoidon%20tuesta>

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. 29.4.2005/272. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050272?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=%20Laki%20sosiaalihuollon%20ammatillisen%20henkil%C3%B6st%C3%B6n%20kelpoisuusvaatimuksista>

Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelulaki>

Perusopetuslaki. 21.8.1998/628. Viitattu 22.1.2014.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perusopetuslaki>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Tiedotteet. Työryhmä uudistamaan varhaiskasvatusta koskevia säädöksiä. 2012. Viitattu 21.1.2014.

<http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2012/12/varhaiskasvatus.html>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Stakes. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005:56. Viitattu 21.2.2014.

<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>

Tieto Oyj. Tiedosta. Täyden elinkaaren IT- palveluita. 2014. Viitattu 28.4.2014.

<http://www.tieto.fi/tiedosta>

Julkaisemattomat lähteet

Lundèn-Pallanza, M. 2012. 1. Muksunetin käyttöönotto Hyvinkäällä. Tiedote työntekijöille.
Toiviainen, H. 2012. Muksunetin käyttöönotto. Tiedote vanhemmille.

Muksunetti-kansio.

Kuviot

Kuvio 1: Palautuneiden kyselyiden määrä päiväkodeittain.....	56
Kuvio 2: Vastaajien sukupuoli	56
Kuvio 3: Muksunetin käyttöaktiivisuus	57
Kuvio 4: Muksunetin päivittäminen	58
Kuvio 5: Käyttöongelmien vaikutus vanhempien Muksunetti - käsitykseen.....	59
Kuvio 6: Käyttöongelmien vaikutus vanhempien aktiivisuuteen	60
Kuvio 7: Kasvattajien aktiivisuuden vaikutus vanhempien aktiivisuuteen	62
Kuvio 8: Muksunetti kasvatuskumppanuuden lisänä	63
Kuvio 9: Vaikutusmahdollisuudet Muksunetin välityksellä	63
Kuvio 10: Paperisten tiedotteiden korvaaminen Muksunetillä	64
Kuvio 11: Muksunetin ulkoasu.....	65
Kuvio 12: Muksunetin kehittäminen	66

Liitteet

Liite 1: Tutkimuslupa.....	84
Liite 2: Kyselylomake	85
Liite 3: Saatekirje.....	91

Tutkimuslupa

1 / 1

HYVINKÄÄN KAUPUNKI
Sivistystoimi

Varhaiskasvatuksen johtajan päätös § 33 14.02.2014

TUTKIMUSLUPA / JANIKA RUUTH, ANSA MÄKI, ELINA TALJA

(Valmistelija: toimistos sihteeri Rautiainen Riitta, p. 019 459 4957)

Janika Ruuth, Ansa Mäki ja Elina Talja ovat Laurea ammattikorkeakoulu opiskelijoita. He hakevat tutkimuslupaa liittyen opinnäytetyöhön aiheena "Muksunetti kasvatuskumppanuuden välineenä". Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää päivähoitossa olevien lasten vanhempien kokemuksia ja mielipiteitä Muksunetin käytöstä.

Tutkimuksen aineisto kerätään kyselylomakkeilla. Lomake on tarkoitettu jakaa osaan Hyvinkään kaupungin päiväkoteja viikolla 9. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua huhtikuussa 2014.

Päätös Myönnetään Janika Ruuthille, Ansa Mäelle ja Elina Taljalle hakemuksen mukaisen tutkimusluvun Hyvinkään varhaiskasvatuksen päivähoitoon. Ehtona on, ettei tutkimuksessa käytetä lapsiin, lasten vanhempiin tai varhaiskasvatuksen henkilökuntaan liittyviä henkilökohtaisia tietoja.

Hyvinkään varhaiskasvatuksen osalta tutkimustyötä valvoo päiväkodin johtaja Mari Lundén-Pallanza.

Janika Ruuth, Ansa Mäki ja Elina Talja sitoutuvat noudattamaan voimassaolevia tutkimusaineiston säilyttämiseen ja tietosuojalainsäädäntöön liittyviä ohjeita.

Valmis kirja/raportti tulee toimittaa Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatukseen kirjallisessa muodossa nidottuna.

Varhaiskasvatuksen johtaja Hilikka Toiviainen

Liitteet anomus
tutkimussuunnitelma
kyselylomake

Tiedoksi Janika Ruuth, Ansa Mäki, Elina Talja
Mari Lundén-Pallanza
Riitta Pelttonen-Hietämäki
opela

Kyselylomake

Kyselylomake Muksunetistä

1. Perustiedot Vastaaajan ikä _____

Ympyröi sopivin vaihtoehto

- ❖ Vastaaajan sukupuoli
  - Mies
  - Nainen
- ❖ Kuka perheestänne käyttää Muksunettiä?
  - Äiti
  - Isä
  - Molemmat
  - Muu huoltaja

Jos vastasit **molemmat**, kumpi perheessänne käyttää aktiivisemmin Muksunettiä? _____

- ❖ Millä laitteella käytätte Muksunettiä yleensä?
  - Tietokone/kannettava
  - Tabletti
  - Älypuhelin
- ❖ Kuinka monta tuntia keskimäärin päivässä käytätte Internetin selailuun aikaa? _____

2. Kysymyksiä Muksunetin käyttötottumuksista

Ympyröi sopivin vaihtoehto

- ❖ Kuinka monesti viikossa käytätte Muksunettiä?
  - Päivittäin
  - Lähes päivittäin
  - Kerran viikossa
  - Harvemmin kuin kerran viikossa

- ❖ Minä viikonpäivänä/ -päivinä käytätte Muksunettiä aktiivisimmin?

ma   ti   ke   to   pe   la   su

- ❖ Kuinka usein toivotte päiväkodin työntekijöiden päivittävän Muksunettiä?

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain

❖ Saatteko mielestänne vanhempana Muksunetin kautta riittävää tietoa lapsenne arjesta päiväkodissa?

- Kyllä
- Ei
- Jonkin verran

❖ Saatteko mielestänne vanhempana Muksunetin kautta laadukasta tietoa lapsenne arjesta päiväkodissa?

- Kyllä
- Ei
- Jonkin verran

Jos vastasit **Ei**, mikä parantaisi mielestänne Muksunetin laatua?

❖ Kuinka hyvin osaatte mielestänne käyttää Muksunettiä?

- Erittäin huonosti
- Melko huonosti
- Kohtuullisesti
- Melko hyvin
- Erittäin hyvin

❖ Onko sinulla ollut ongelmia Muksunetin käytössä?

- Kyllä
- Ei

❖ Jos vastasit edelliseen kysymykseen **Kyllä**, mistä seikasta/seikoista ongelmat ovat johtuneet?

- Oman tietokoneen toimimattomuudesta
- Muksunetin toimimattomuudesta
- Puutteellisista tietokoneen käyttötaidoistani

Jokin muu, mikä _____

❖ Ovatko edellä mainitut ongelmat vaikuttaneet käsitykseen Muksunetistä?

- Kyllä
- Ei
- Jonkin verran
- En osaa sanoa

❖ Käyttäisittekö Muksunettiä aktiivisemmin, mikäli edellä mainittuja ongelmia ei olisi?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

❖ Koetko saaneesi riittävästi ohjeistusta Muksunetin käytöstä?

- Kyllä
- Ei

Jos vastasit **Ei**, millaisissa asioissa olisit halunnut saada enemmän tietoa/tukea?

❖ Minkä toiminnon koette Muksunetin käytössä mieleisimmäksi?

- Uutiset
- Viikkokalenteri
- Keskusteluaikakalenteri
- Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- Blogi

Arvioi asteikolla 1-4 toimintojen tarpeellisuus. **Rastita sopivin vaihtoehto.**
(1=tarpeeton, 2=melko tarpeellinen, 3=tarpeellinen, 4=hyvin tarpeellinen)

	1	2	3	4
Blogi	0	0	0	0
Uutiset	0	0	0	0
Keskusteluaikakalenteri	0	0	0	0
Viikkokalenteri	0	0	0	0
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	0	0	0	0

Tarkemmin blogista

❖ Onko blogissa viestitetty mielestänne oikeita ja tarpeellisia asioita?

- Kyllä
- Ei
- Jonkin verran

❖ Onko blogin tieto loogisesti ja oikeissa paikoissa?

- Kyllä
- Ei
- Osittain

❖ Kuinka useasti blogia tulisi mielestänne päivittää, jotta mielenkiinto sen lukemiseen säilyy?

- Päivittäin
- Viikoittain
- Harvemmin

❖ Kommentoitteko Muksunetin blogikirjoituksia mielellänne?

- Kyllä
- Ei

Jos vastasitte **Ei**, mistä syystä/syistä jätätte kommentoimatta?

❖ Mistä asiasta haluatte vanhempana mieluiten lukea Muksunetistä?

- Tulevan viikon tapahtumista
- Menneen viikon tapahtumista
- Saman päivän tapahtumista
- Katselen mielelläni valokuvia
- Luen mielelläni muiden vanhempien kommentteja

Jokin muu, mikä? _____

3. Väittämiä Muksunetin toimivuudesta

Rastita asteikolla 1-5 sopivin vaihtoehto

(1=täysin eri mieltä, 2=eri mieltä, 3=en osaa sanoa, 4=samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä)

	1	2	3	4	5
• Internet on osa arkipäivääni	0	0	0	0	0
• Muksunetin käyttö on helppoa	0	0	0	0	0
• Muksunetin käyttö on hyödyllistä	0	0	0	0	0

	1	2	3	4	5
• Mielestäni Muksunetti voi korvata paperiset tiedotteet	0	0	0	0	0
• Muksunetin käyttö on nopeaa eikä vie liikaa aikaani	0	0	0	0	0
• Muksunetistä on tullut osa perheemme arkea	0	0	0	0	0
• Uskon Muksunetin parantavan vanhempien ja kasvattajien yhteistyötä	0	0	0	0	0
• Kasvattajien asenne Muksunettiä kohtaan on ollut positiivinen	0	0	0	0	0
• Kasvattajien aktiivinen Muksunetin käyttö lisää omaa aktiivisuuttani Muksunetin käytössä	0	0	0	0	0
• Sähköinen tiedonvälitys on hyvä lisä kasvatuskumppanuuteen päiväkodin ja vanhempien välillä	0	0	0	0	0
• Muksunetin avulla voin vaikuttaa lapseni arkeen päiväkodissa	0	0	0	0	0
• Haluan saada tietoa lapseni arjesta erityisesti Muksunetin välityksellä	0	0	0	0	0
• On hyvä, että Muksunettiin on koottu kaikki tieto yhteen paikkaan	0	0	0	0	0
• Ymmärrän Muksunetin sisällön kasvatuksellisen näkökulman	0	0	0	0	0
• Muksunetin kautta päiväkodin toiminta on tullut minulle näkyvämmäksi	0	0	0	0	0
• Muksunetin ulkoasu on houkutteleva ja mielenkiintoinen	0	0	0	0	0

	1	2	3	4	5
• Käytän Muksunettiä mielelläni	0	0	0	0	0
• Muksunetti on vastannut odotuksiani	0	0	0	0	0
• Muksunettiä olisi tarpeellista kehittää	0	0	0	0	0

4. Vapaa sana

Onko sinulla vielä jotain erityistä, mitä haluaisit kertoa meille koskien Muksunetin käyttöä?

Kiitos vastauksistanne ja hyvää kevättä! ☺

Saatekirje

Hyvät vanhemmat!

Olemme varhaiskasvatukseen suuntautuvia sosionomi-opiskelijoita Hyvinkään Laurea ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyössämme tutkimme, millaiseksi Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa olevien lasten vanhemmat kokevat Muksunetin käytön.

Vastauksenne on tärkeä tutkimuksen ja opinnäytetyömme onnistumisen kannalta. Toivomme, että olisitte halukkaita kertomaan mielipiteenne Muksunetistä, jotta sitä tulevaisuudessa voitaisiin kehittää nykyistä asiakaslähtöisemmäksi ja toimivammaksi.

Pyydämme sinua ystävällisesti vastaamaan oheiseen kyselylomakkeeseen ja palauttamaan sen kirjekuoressa lapsesi päiväkotiryhmään viikon 9 aikana. Vastaaminen vie aikaa 5-10 minuuttia. Kyselylomakkeet palautetaan nimettöminä ja niitä käsitellään luottamuksellisesti.

Kiitos vastauksistanne!

Yhteistyöterveisin

Ansa Mäki

ansa.maki@laurea.fi

Janika Ruuth

janika.ruuth@laurea.fi

Elina Talja

elina.talja@laurea.fi

Työtämme ohjaavat Laurea ammattikorkeakoulun lehtorit

Marjo Ritmala

marjo.ritmala@laurea.fi

Timo Kumpulainen

timo.kumpulainen@laurea.fi